

Beytullah Yolcusu

Mehmet KANTARCI

2015 - Bursa

Redaksiyon
Necla Güven

Kapak tasarım
Kâmuran Kula

İletişim
+90 532 3477838

Baskı
Furkan Ofset - Bursa - 2015

(SEKİZİNCİ BASKI)

Osmangazi Turizm yayın seri no:1

Mehmet Kantarcı;

1957 yılında Gönen’de doğdu. İlkokulu Gemlik ve Orhangazi (Yeni Sölöz) de, İmam-Hatip Okulunu ve İlahiyat Fakültesini Bursa’da bitirdi. İstanbul Atatürk Eğitim Enstitüsünde Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde okudu. Diyanet İşleri Başkanlığındaki 30 yıllık görevinin 11 yılını Yurtdışında tamamladı. Hac, Umre, Kutsal Beldeler, Çanakkale savaşları, Kutlu Doğum ve Yurtdışındaki işçilerimizin sorunlarına yönelik konferans ve seminerler verdi. Çok sayıda yayınlanmış şiir ve makaleleri bulunmaktadır. Şu an emekli olup, turizm sektöründe çalışmaktadır.

Yayınlanmış Kitapları;

Kutlu Yolculuk

Gurbetçi (tiyatro)

Ölümün Pembe Yüzü

Gönlümdeki Hac

Gönül Ülkesi

Bir Tatlı Huzur

Avrupa Gezi Rehberi

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ (5)	Cin mescidi (58)
Ey Beytullah Yolcusu (6)	Hudeybiye (58)
Kutlu Yolculuk (7)	Cirane (60)
Bu yol başka yol (10)	Sevr Mağarası (60)
Haccın çeşitleri (12)	MEDİNE (65)
Haccın vacipleri (13)	Hız.Peygamberin ziyaretleri (69)
İhram (13)	Medine Ziyaret Yerleri (70)
Tavaf çeşitleri (14)	Gamame mescidi (73)
Umre (15)	Kûba Mescidi (74)
Mekke (17)	Kibleteyn (75)
KÂBE (19)	Uhud (76)
Hacerü'l Esved (27)	Hendek (81)
Mültezem (29)	Cennetü'l Baki (83)
Altınoluk (29)	Medine'de iftar (85)
Hatim (29)	Hurma (87)
Makam-ı İbrahim (30)	Haremeyn'de Osmanlı
Zemzem (30)	Hizmetleri (90)
ARAFAT (34)	Surre alayları (94)
Müzdelif (38)	SONUÇ (96)
Mina (39)	Dualar (98)
Tavaf (42)	Tavaf Duaları (102)
Sa'y (47)	Sa'y Duaları (118)
Hac Yolculuğu (48)	Medine ziyaret duaları (133)
Mekke Ziyaret Yerleri (54)	Naat (135)
Hız.Peygamberin doğ.ev (54)	Beytullah'ta Ben (136)
Hira (Nur) Dağı (55)	Bibliyografya (138)
Cennetü'l Mualla (57)	

ÖNSÖZ

Alemlerin Rabbi olan Allah’a hamd, Hz. Peygamberimiz (sav)’e, ehli beytine, ashabına ve onu seven bütün mü’minlere selâm olsun.

İnsanlık tarihinin nakış nakış işlendiği, sevgili Peygamberimiz ve onun arkadaşlarının hatıralarıyla dolu olan kutsal beldeleri ziyaret hac veya umre ile gerçekleşir.

Çöl havasını teneffüs etmek, Hendek, Uhud, Kubâ ve Ravza’yı görmek, Arafat’ta gözyaşı dökmek, Hira’da, Resulü düşünmek, Kâbe’de milyonlarca kardeşi kucaklamak, ne kadar ulvi bir duygudur. Peygamber kokan iklimlere seyahat edebilmek ne güzeldir. İmkânların her geçen gün çoğaldığı günümüzde, Mekke ve Medine’yi görmeyen kimse kalmasın. Yunus Emre’nin:

Bir mübarek sefer olsa da gitsem.

Kâbe yollarında kumlara batsam.

Hub cemalin bir kez düşte seyretsem.

Yâ Muhammed! Canım arzular seni...

Dediği gibi her inanmış can peygamberini arzu eder, bir mübarek sefere katılıp yollarında tozlanmak ister. Gitse de gitmese de bu duygu asil bir duygudur. Allah Resulü: “Umre, ikinci umreye kadar günahlara kefarettir. Makbul haccın karşılığında ancak cennettir.” buyurur. Bu müjdeler insanları kutlu belgeye çekmektedir.

Bu kitapçığın, o beldelere gidenlere yardımcı olacağı ümidini taşıyor ve okuyucularımın dualarını bekliyorum.

Mehmet Kantarcı

EY BEYTULLAH YOLCUSU !..

Ey Beytullah yolcusu! Ey Fazilet zengini!
Meleklerle vermedi Rabb'im senin dengini.
Ah! Bir görsen yüzünün, o nurânî rengini;
Ne mutlu ki, en kârlı ticaret şimdi senin;
Karşılığı yüzbindir, Kâbe'de bir secdenin...

Ey Beytullah yolcusu! Ey Davetli misafir!
Nebîler sana yoldaş peygamberler müzâhir
Darlık yüzü yok artık, sana dünya ve âhir;
Arafat müjdesinden şüpheye düşme sakın
Yeniden doğmuş gibi, olacağın gün yakın.

Yakında giyeceksin, beyaz ihramlarını;
Çözeceksin ölümün, ölümsüz sırlarını.
Bıraktın.. Gidiyorsun, işte bütün varını;
Sana hüznü vermesin çoluk çocuk ve eşin
Beytullah'ta bekliyor, milyonlarca kardeşin

Kâbe'yi ilk gördüğün o muhteşem anda sen
Nasıl bir vecd içinde, ürpereceksin bilsen.
Ne tende can kalacak ne dünyada bir hissen
Unutma ki; makbuldür o anda tüm dilekler
Etrafında, pervane misâlidir melekler...

Cengiz Numanoğlu

KUTLU YOLCULUK

İslâmın temel şartlarından biri hac ibadetidir. Bu güzel ibadetin yeri ise kutsal beldelerdir. Yeryüzünde sayısı milyarları aşan müslümanlardan hacca niyet edenler, mevsimi geldiğinde denizlere akan nehirler misali Mekke ve Medine'ye doğru akıp giderler. Hac, Allah'a doğru yönelme hareketidir.

Umre ise sünnet bir ibadet olup, kutsal beldeleri görme, Tavafin faziletine kavuşma ve sevgili peygamberimizle buluşma seyahatidir.

Hacca veya umreye karar veren her kutlu yolcunun bedeninden evvel yüreğini harekete geçirmesi gerekir. Her gün beş vakit yöneldiğin kıbleni görmeye, hasreti bitirmeye, Rabbine misafir olmaya gidiyorsun.

1496 yılında İstanbul'da bir deprem olmuş, ardından da veba salgını başlamıştı. Bu yüzden birçok insan ölmüştü. Padişah II. Beyazıd, Cemal Halveti hazretlerinin hacca gidip üzerlerinden bu belânın kalkması için dua etmesini istemişti. Şeyh hazırlık yaparak 40 dervişi ile yola koyuldu. Tam Üsküdar'a varmışlardı ki hastalığın ortadan kalktığı haberi geldi. Cemal Halveti: "Biz şehirden çıkınca hastalık ortadan kalktı. Hastalığın sebebi bizmişiz." dedi. Padişah haber gönderdi. Sizi vebadan kurtulmak için hacca gönderiyordum. Veba salgını gectiğine göre hac yolculuğundan vazgeçin, dedi. Cemal Halveti:" Sultanıma haber verin. Bu yola niyet edildi mi dönmek doğru değildir:" dediler.

Hac ve umre, mü'minler için uluslararası bir buluşmadır. Kutsal beldede sayısız ülkelerden gelen, farklı dilleri konuşan, farklı renklerdeki mü'minlerin birbirlerine dostça bakışları ile bir kardeşlik yaşanır. Bu yolculuk, dünyanın her tarafından dili, ırkı, rengi ve ülkesi farklı insanların koşup gelerek, "**Lebbeyk Allahümme Lebbeyk**" diyerek, Kâbe etrafında kenetlenip tek dilden ve tek gönülden Cenab-ı Hak'ka teslimiyetleridir. Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor: "**Şüphesiz, âlemlere bereket ve hidayet kaynağı olarak, insanlar için kurulan ilk ev (mabet) Mekke'de Kâbe'dir. Orada apaçık nişaneler, (ayrıca) Hz. İbrahim'in makamı vardır. Oraya giren emniyette olur. Yoluna gücü yetenlerin o evi haccetmesi, Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır.**" (Ali İmran;96-97)

“İnsanlara Haccı ilân et, gerek yaya, gerekse uzak yollardan develer üzerinde sana gelsinler.” (Hacc;27) emri, gönüllerde yol bulmuş, seyahat ve yolculuklar o istikamete yön tutmuştur. Hac ve umre, gönül özlemidir. Hasret gidermedir. Sabrın ölçülmesi ve tevbe yolculuğudur.

Hac ve umreye gitmek için insanlar yurtlarından çıkarak uzun mesafeler aşıp Mekke’ye ulaşırlar. Hangi araçla gidilirse gidilsin bu yolculuğun heyecanı ve zahmeti vardır. Belki de sabır sınavı daha burada başlamaktadır. Yakın tarihlere kadar hacca gidenler, kızgın çöllerde sıkıntılarla karşılaşmakta, can ve mal korkusu yaşamaktaydılar. Şimdi ise üç saatlik uçak yolculuğu ile Mekke ve Medine’ye ulaşılmaktadır.

Hac, sıhhati ve mâli imkânları yeterli müslümanların ömürlerinde bir defa yerine getirmeleri farz kılınmış bir ibadettir. Yaklaşık dört bin senelik bir geçmişi ile Hz. İbrahim (as) ve oğlu Hz. İsmail (as)’ın döneminde başlamıştır. Günümüze kadar gelmiş, kıyamete kadar da devam edecektir. Büyük ödül şu hadiste belirtilmiştir. **“Makbul bir haccın karşılığı ancak cennettir.”** (Müslim,Hac.437)

BU YOL BAŞKA YOL

Hükümdarlara nasip olmayan bu yolculuğun değeri ve kıymeti bilinmeli, "duyufurrahman" Rahman'ın misafirleri olarak davet edildiğinin farkında olarak sefere çıkılmalıdır.

Osmanlı hanedanından hacca giden tek şahsiyet Cem Sultan'dır. 1482 yılının mart ayında annesi ve eşiyle haccı tamamlayarak Kahire'ye döndü. İmparatorluğun dağılmasından sonra Sultan Vahdettin hacca gitmiş ancak eşkiya saldırısı sebebiyle haccını tamamlayamamış, Umre yapıp dönmek zorunda kalmıştır. Osmanlı Padişahlarının niçin hacca gitmediği yıllardan beri tartışılan bir konudur. Gazneli, Karahanlı, Büyük Selçuklu, Türkiye Selçukluları gibi Osmanlılardan önce hüküm sürmüş Türk devletlerini yöneten, Babür, Safevi ve

Iran Avşar devletlerinin hükümdarlarını hacda göremiyoruz. Osmanlı döneminde yaklaşık 9 ay süren hac, siyasi nedenlerden dolayı yapılamıyordu. Hanedan mensubu kadınlar hacca gitmiştir. 1573 yılında hacda Osmanlı hanedanını II. Selim'in kızı Şah Sultan temsil etmiştir.

Bu yolculuk için hazırlananlar! Allah'ın misafiri olmaya hazırmısınız? Yol boyunca yanınızda okuyacağınız kitaplarınızı aldınız mı? Peygamber efendimizin hayatını anlatan güzel bir eseri okudunuz mu? Sizi ne yolculuğun zahmeti ne de kalacağınız otellerin durumu ilgilendirmesin? Oraya varınca gerçek merkez olan Kâbe'ye koşun. Harem-i şerif'in içine girip siyah örtülü Kâbe ile karşılaştığınızda, dua listenizi takdim edin. Allah için geldiğin bu mekânda, tavafını ve dualarını Allah için yaptığını bir an bile unutma. Bu soruyu kalbine sor. Kendini sınav et. Çevrendeki olumsuzluklara hiçbir zaman takılma. Sen hep iyiyle, güzelle ve doğruyla buluşmaya çalış. İslâm o kadar geniş bir yelpazeki her türden insanı toplamış buraya. Onların içinde önemsemediğin sıradan biri, Allah yanında senden çok kıymetli biri olabilir. Bu duyguyu bir an bile unutma. Safa ve Merve'de koştururken niye koştuğunu düşün. Tavaf ve say'da yürürken ayağının takılıp sıkıştığına üzülme. Kızma, sinirlenme, öfkelenme. Geride bıraktıklarına helalleşip dargınlıkları kaldır, borçlarını öde ki, yolculuğun boşa çıkmasın. Bu yolculukta güzel dostlar edin. İz bırakan önemli hatıralar ile dön. Önceki halinle sonraki halin arasında mutlaka farklılık olsun.

Hac sorumlusu olan görevlilerin (kafile başkanı veya din görevlisi) talimatlarına mutlaka uyunuz. Toplu organizasyonlarda birlikte hareket ediniz. Geç kalıp kimseyi bekletmeyiniz. Allah Resulü: “Yolculukta üç kişi olduğunuzda birinizi başkan seçiniz.” buyurmuştur.

Kâbe’yi ziyaret için atılan her adım, harcanan her kuruş, dökülen her bir gözyaşı ibadet olarak değer bulacaktır.

Haccın farz olması için:

1. Müslüman olmak
2. Akıllı olmak
3. Buluğa ermiş olmak
4. Özgür olmak
5. Ekonomik imkân sahibi olmak
6. Sağlıklı olmak
7. Yol güvenliğinin bulunması
8. Haccın vaktine yetişmek
9. Kadınların güvenliğinin sağlanmış olması.

Haccın çeşitleri:

1.Farz Hac: Hac yapma imkânına sahip olan kimsenin ömründe bir defa yapmakla yükümlü olduğu hacdır.

2.Vacip Hac: Üzerine farz olmadığı halde hac yapmayı adayan kimsenin, yapmakla yükümlü olduğu hacdır.

3.Nafile Hac: Farz ve vacip olmayarak yapılan hacdır.

Edası yönünden Haccın çeşitleri:

- 1. İfrad Haccı:** Hac aylarında sadece hac yapmak üzere ihrama girilip umresiz olarak yapılan haccdır.
- 2. Temettu Haccı:** Hac aylarında umreyi ve haccı ayrı ayrı niyet ve ihramlarla yapmaktır.
- 3. Kıran Haccı:** Hac ve umreye birlikte niyet ederek ikisini bir tek ihramla birleştirmektir.

Haccın Vacipleri:

1. Sa'y yapmak
2. Müzdelife'de vakfe yapmak
3. Şeytan taşlamak
4. Saçları tıraş etmek veya kısaltmak
5. Veda tavafı yapmak.

İhram:

Haccın geçerli olmasının şartıdır. **İhramın farzları:** Niyet etmek ve telbiye getirmektir. Telbiyenin yüksek sesle getirilmesi sünnettir. Niyet ve telbiye getiren kimse ihrama girmiş ve ihram yasakları başlamış olur.

Niyet edip telbiye getirerek ihrama girdikten sonra söz, fiil, davranış ve giyim ile ilgili bir takım yasaklar başlar. Bu yasaklara uymak vaciptir. İhram yasaklarına uyulmaması halinde bazı cezalar gerekir.

İhramın sünnetleri:

- 1) İhrama girmeden önce traş olup temizlenmek.
- 2) Gusletmek veya abdest almak.
- 3) Erkekler, kıyafetlerini çıkarıp belden aşağısını örten “izâr”, baş hariç vücudun belden yukarısını örten “rida” örtünerek ihram kıyafetini giyerler.
- 4) İhramdan (niyet ve telbiyeden) önce vücuda güzel koku sürünmek müstehaptır.
- 5) Kerahet vakti değil ise iki rekât ihram namazı kılmak. Bu namazın ilk rekâtında Fatiha’dan sonra “Kâfirûn” ikinci rekâtında ise “İhlâs” sûrelerinin okunması efdaldır.
- 6) Niyeti dil ile (sesli olarak) yapmak.
- 7) Telbiyeyi namazdan sonra yapmak.

Tavafın çeşitleri

- a) **Kudûm Tavafı:** İfrad haccı yapanların yaptıkları ilk tavaftır. Bu tavafın yapılması sünnettir.
- b) **Ziyaret Tavafı:** Haccın rüknüdür. Arafat vakfesinden sonra yapılır.
- c) **Veda Tavafı:** Mekke’den ayrılmadan yapılan son tavaftır. Buna **veda** veya **sader** tavafı denir.
- d) **Umre Tavafı:** Umrenin farzlarından biridir. İlk dört şavtı rükündür. Yedi şavta tamamlanması vaciptir.
- e) **Nezir Tavafı:** Kâ’be’yi tavaf etmeyi adayan kimsenin bu adağını yerine getirmesi vaciptir.
- f) **Nafile Tavaf:** Mekke’de bulunulan süre içinde farz ve vacip tavaflar dışında yapılan tavaftır.

UMRE

Umre, ziyaret etmek, uzun ömürlü olmak, korumak manalarına gelir. Umre, ömür anlamında, ömrün güzelleşmesi şeklinde yorumlanır. Kutsal mekânlarla buluşma, muhabbete ermektir. İki farzı vardır. İhram ve tavaftır. Ömürde bir defa yapmak sünnettir. Hac mevsiminde arefe günü sabahdan, kurban bayramının 4'üncü gününe kadar yapılması uygun görülmemiştir. Bunların dışında senenin hergünü yapılabilir. İhram, tavaf ve sa'y hacda olduğu gibidir. Arafat, müzdelife ve mina görevleri ile kurban yoktur. Oraya imkân bulanlar orada kaldığı süre içinde yakın mikat mahallerine giderek istedikleri kadar umre yapabilirler. Umre ile ilgili olarak Peygamberimiz: "Umre, diğer bir umre ile arasındaki günahları siler." (Müslim, Hac, 437) buyurur.

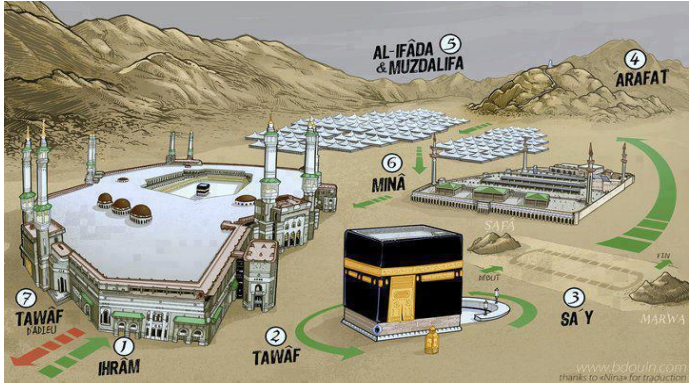
Hicretin 10. yılı, zilkade ayında Resulü Ekrem efendimiz hacca gideceğini ilân etti. Bu Kâbe'yi son ziyaretiydi. Ve bu ziyaret Veda Haccı adını alacaktı. Hz. Peygamberimiz iki umre yapmış, bu ziyaretle hem umre hem de hac yapacaktı. **"Haccı ve umreyi Allah için tamamlayın."** (Bakara-196) buyurarak, haccın ve umrenin nasıl yapılacağını bizzat kendisi ümmetine öğretmiştir. Allah Resulü hacca gidememiş olan ensardan bir kadına: "Ramazan geldiği zaman umre yap. Çünkü Ramazanda yapılan bir umre benimle yapılan bir hac gibidir." (Müslim. Hac. 221) buyurmuş, bir başka Hadislerinde ise: "Kabeyi elli defa tavaf eden annesinden doğduğu gün gibi günahlarında arınır." (Tirmizi, Hac 41) buyurarak, umrenin ve tavafın önemini belirtmiştir.

Umre için ihrama girilir: "Allah'ım! Umre yapmak istiyorum. Onu bana kolay kıl ve kabul eyle." diyerek niyet edilir. Tavaf yapılır. Tavafa başlamadan önce telbiyeyi keser. Hacer-i Esved hizasına gelir, yönünü ona döner, ellerini omuz hizasına kadar kaldırıp "Bismillah, Allahu Ekber" diyerek Hacer-i Esved'i selamlar, tekbir, tehlil ve tahmid getirir. Kalabalık değilse ve kimseye eziyet vermeyecekse Hacer-i Esved'i öper, kalabalık ise Hacer-i Esved'i öpmez. İnsanları itip kakmak ve eziyet vermek günahıdır. Sünneti ifa etmek için günah işlenmez.

Tavaf sırasında el kitabındaki duaları veya bildiği duaları sessizce okumalıdır. Tavafta ıztıba' ve ilk üç şavtta remel yapar. Tavaf tamamladıktan sonra mümkünse Makam-ı İbrahim'in arkasında değilse uygun bir yerde iki rekât "tavaf namazı" kılar. Bu namazı kılmak vaciptir. Namazdan sonra dua eder, peşinden zemzem içer.

Safa'ya gelir."Allah'ım! Senin rızan için Safa ile Merve arasında yedi şavt olarak umrenin sa'yini yapmaya niyet ediyorum" diyerek başlar. Sa'yini yedi şavt olarak Safa'da başlayıp Merve'de bitirir. İki yeşil ışık arasında "hervele" yapar. Sa'yi tamamlayınca Merve'de dua eder. Saçlar tıraş edilerek ihramdan çıkılır. Umre tamamlanmış olur.

Hac ve umre yolu sevap ve marifet kazanma yoludur. Tecrübeli, bilgili, arkadaş ve rehberler yolculuğun tadını arttırır.

MEKKE

Mekke, yeryüzünün kendisiyle oluşuma başladığı şehirlerin anası olan bir kenttir. İlk mâbed olan Kâbe'nin kurulduğu şehirdir. Mekke şehrine “Ümmül-Kura” (Enam-92) şehirlerin anası denir. Her yıl milyonlarca müslümanı bir araya getiren Mekke Arabistan’ın batısında, Kızıldeniz’e 80 km. dir. Kayalık olmasından dolayı iklimi oldukça sıcaktır.

Adem (as) ile Havva annemiz cennetten çıkarıldıktan sonra 200 yıl yalnız yaşayıp Mekke’nin temellerini attılar. Eski dünya olarak bilinen Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarının kavşak noktasında olan Mekke, Yemen ve Şam arasında ticaret merkeziydi.

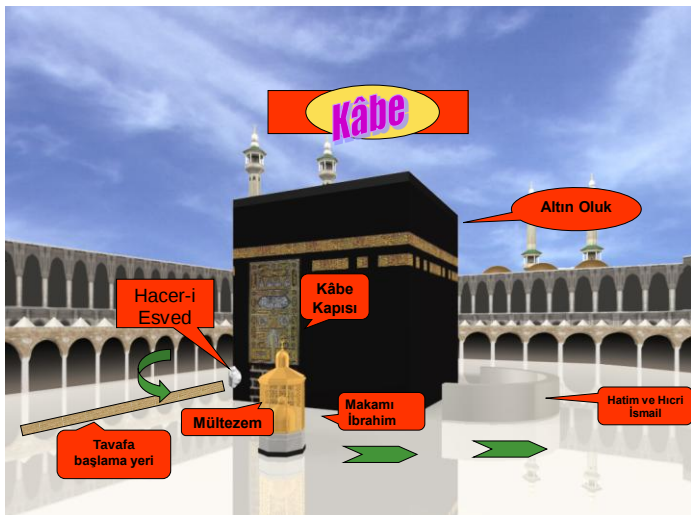
İbn-i Abbas’tan gelen rivayete göre: “Nuh (as) beraberindeki 80 erkek, aileleri ile birlikte gemide idiler. Gemide 150 gün kaldılar. Cenabı Hak, gemiyi Mekke’ye doğru yöneltti. Gemi 40 gün Beytullah’ın etrafında dolaştı, sonra Cudi dağının üzerinde durdu.” (Mekke-Medine Tarihi, Abbas Karrare, s.118) denilmektedir.

Yeryüzü mescid, Mekke mihrab, Medine minber, Hz. Peygamber (sav) tüm insanlığın imamıdır. Mekke, tarih boyunca, hep insanlığın mihrabı sayılmıştır. Kutsallığı Kâbe’den kaynaklanır. Kâbe, mihrabların mihrabıdır. Mekke’de oturmak, Kâbe’ye olan sevgiyi azaltır, düşüncesiyle hoş görülmemiştir. Hz. Ömer (ra) hac bitiminde, Mekke’de kalmak isteyen hacıları memleketlerine göndermiş, niçin böyle yaptığı sorulduğunda da: *“Burada fazla kalıp buraya karşı muhabbetiniz azalmasın. Memleketinize gidip buranın hasretini çekmeniz daha iyidir.”* demiştir.

Peygamberlerin babası olarak bilinen Hz. İbrahim’in yurdu Mekke.. Bizler için bir baba yurdu, bir baba ocağı adeta. Bu gözle baktığımızda, Kâbe’yi ilk gördüğümüz zaman, yıllarca hasret kaldığımız sılaya kavuşmuş gibi hissederiz kendimizi. Üç milyonu aşan bir insan seli, Rahman’ın misafiri olarak doldurur, Kâbe’de her karış yeri.

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنَّ
الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ، لَا شَرِيكَ لَكَ.

**“LEBBEYK, ALLAHÜMME LEBBEYK, LEBBEYKE LÂ
ŞERİKE LEKE LEBBEYK, İNNEL HAMDE VE’N-Nİ’METE
LEKE VE’L MÜLK, LA ŞERİKE LEK.”**

KÂBE

Kâbe'nin yapılışıyla ilgili olarak önce meleklerin, sonra Hz. Adem (as)'in, daha sonra da Hz. İbrahim (as)'in yaptığına dair kaynaklarda bilgiler mevcut ise de Hz. İbrahim'in oğlu İsmail ile birlikte yaptıklarına dair haberler daha kuvvetlidir.

Hız. İbrahim, Kâbe inşaatına başlayınca Hz. Adem'in kazdığı temele kadar indi. Aynı temel üzerine Kâbe'yi bina etti. O, Allah'a ibadet etmek için yeryüzünde inşa edilmiş bulunan ilk mâbettir. Gerçi Allah mekândan münezzehtir, eve muhtaç değildir ama yine de Kâbe'ye, **Beytullah** (Allah'ın evi) denilmiştir. Burada Kâbe'nin Allah'a nispet edilmesi, onun şerefini göstermek içindir. Kâbe aslında bir semboldür. Kâbe'den ziyade onun temsil

ettiği ve anlatmak istediği mana önemlidir. Kâbe'ye ta'zim ve hürmet, O'nun sahibine ta'zim ve hürmet manası taşır. Gönül ehli: **“Ev sahibi, evden daha kıymetlidir.”** der. Öyleyse dünyada Kâbe ve çevresi kadar cazibeli bir mekân mevcut değildir.

Kâbe'ye her gün 120 rahmet iner. 60'ı tavaf edenlere, 40'ı namaz kılanlara, 20'si Kâbe'yi seyredenlere verilir. Zira Kâbe'ye bakmak dahi ibadet sayılmıştır. Kâbe'yi ilk görüşte yapılan duaların kabul edildiğine dair rivayetler çoktur.

İhramlı vaziyette, Kâbe'ye ilk gelenlere baktığınız zaman, onları kendilerinden geçmiş, elleri semâda, dudaklarında sürekli kıpırtılar, gözlerinde yaşlar, hep bir şeyler istediklerini görürsünüz.

Kâbe, ilk görülünce adeta durur zaman, dürülür mekân. Sanki uzay boşluğuna düşer insan. Yıllardır binlerce kilometre uzaklardan yöneldiği, resimlerine baktığı, döndüm kibleye dediği Kâbe artık tam karşısındadır. Aradan mesafeler kalkmış, kavuşma anı gerçekleşmiştir. Kâbe ilk görüldüğünde yapılan dua kabul edildiğine göre ne istemeliyiz. Bu yüzden kimi dünya, kimi ahirete, kimi sağlığına kimi çocuklarına, kimi bütün ümmete dualar etmiştir.

Merhum M. Asım KÖKSAL'ın yaptığı şu dua dikkatimizi hayli çekmekte ve belki de orada yapılacak en güzel dua örneğini yansıtmaktadır: **“Allah'ım! Ne zaman dua edersem, kabul buyur.”** O dualarımızın içinde neler yok ki? İstemesini bilmek de çok önemli.

Allah'ın evi ikidir: Biri Kâbe, diğeri kalp. İkisine de hürmet gerekir. Gönül kırmak, Kâbe'ye saygısızlıktır. İnsan kalbine saygısızlık, Allah'a saygısızlıktır.

Hz. İbrahim, hacda yapılacak uygulamaları gösterip Kâbe'nin her yıl ziyaret edilmesini sağlamıştır. Mekke'nin fethinden sonra putperest unsurlar tamamen kaldırılıp inen ayetlerle ve Hz. Peygamberimizin veda haccındaki uygulamalarıyla hac ibadeti son şeklini almıştır. Onbinlerce ashabıyla Mekke'ye gelen Peygamberimiz Kasva adlı devesiyle Beni Şeybe kapısından şehre girdi. Beytullah'ı görünce mübarek ellerini kaldırdı ve şöyle dua etti: "Ey Allah'ım bu beytin şerefini ve yüceliğini arttır. Ona hac ve umre niyetiyle gelenlerinde şerefini ve yüceliğini arttır."

Kâbe, öyle kutsal bir yapıdır ki bütün ehl-i iman ona yönelir. İbadetlerin en makbulü olan tavaf onun çevresinde gerçekleşir. İnsanları mıknatıs gibi kendine çeker.

11-12 metre eninde, 13 metre yüksekliğinde, 145 metrekare genişliğinde, taştan bir yapıdır. Üzerinde sim işlemeli, siyah örtüsüyle dörtbin yıldan beri insanların akın akın kendisine koştuğu cazibe merkezidir. Kâbe'yi çevreleyen harem 10 minaresi ve 139 kapısıyla ayrı bir ihtişam ve güzellik arzeder. Bu kapıların 95 tanesi alt kattadır.

1571 yılında Sultan (Sarı) Selim Mescid-i Haram'ı yenileterek Osmanlı revaklarıyla etrafını çevirdi. Yine Osmanlı Sultanı 4. Murat Han, sel ve aşırı yağmurdan zarar gören Kâbe'nin yapılmasını 1630 yılında gerçekleştirdi. Bu yapı Kâbe'nin son şeklidir. Mimarının Sedefkar Mehmet ağa veya Mısır'dan getirilen Rıdvan ağa olduğu bilinmektedir. (Mekkey-i Mükerreme Tarihi, Mahmud Muhammed Hamo, S.50-76) Bu sebeple Kâbe'nin bu halinin bir Osmanlı eseri olduğunu söyleyebiliriz.

Kâbe ilk defa Yemen'den gelen bir kumaşla Hz. Peygamber tarafından örtülmüş ve bu gelenek devam ettirilmişdir. Kâbe'nin siyah örtüsü bir şairin dizelerinde şöyle yorumlanıyor:

Şair, Kâbe-i Muazzama'ya soruyor:

-Niçin sen böyle siyahlar giyiyorsun?

Kâbe cevap veriyor:

-Ben siyahlar giymeyeyim de kimler giysin? Benim sevgilim Muhammed Mustafa (sav) beni bıraktı.

Mekke halkı da onun kıymetini bilemedi. Medine'ye hicret etti. Bu yüzden kıyamete kadar bana siyahlar giymek alın yazısı olmuştur. (A.Ulvi Kurucu, Gecelerin Gündüzü, s.43) diyerek, Kâbe'nin Hz. Peygambere olan muhabbeti işlenmiştir.

Kâbe'nin kenarında Hicr denilen bir yer vardır. O bir kadın eteğine benzer. O, Habeşli bir kadının, üstelik bir cariyenin eteğidir. Bu Hâcer'dir. İsmail'i yetiştiren annedir. Aynı zamanda burası Hâcer'in kabridir. O ne müthiş bir tecelli, Allah'ın evi, bir cariyeninki ile duvar duvara komşu olmuş. Ama o bir annedir. Tavafta onu da dönmen lâzımdır. Çünkü o Kâbe'ye eklenmiş bir parçadır. Afrikalı bir cariyeye, bir peygamber annesi, hem de kurbanlık bir peygamberin annesi. Kâbe dahi ona yön tutmuştur. Allah böylesine yüce bir iltifat için kara derili, zelim ve zavallı bir kadını seçmiştir. Ona kendi evinde yer vermiştir. (Ali Şeriatî, Hacc, s.52-53) Habeşli siyah bir köle olan Hâcer'e Allah iltifat edip değer vermiş, hatırasını insanlığa yâd ettirmiştir.

Yüce Mevlâ ona, bizzat kendi evinde misafir etmek gibi muazzam bir ikramda bulunuyordu. O dönemde, etrafta tek insan, tek hayvan, hatta ağaç yoktu. O güne kadar bu vadiler, yeşilliği ve yeşil rengi tanımamıştı. Sesine ses verecek, bunalırsa imdadına koşacak tek bir varlık mevcut değildi. Hz. İbrahim (as) değerli hanımını ve güzeller güzeli yavrusunu, kuşun uçmadığı, kervanın geçmediği bu ıssız yerlere bırakıyordu. Yüce Mevlâ, Cebrail (as)'ın kılavuzluğu ile özel olarak mukaddes beldeye

getirilmişti. Allah, bizzat onlara kendisi ev sahipliği yapmış, ana ile oğul “Tanrı misafiri” olmuşlardı.

Hız. İbrahim, hanımından:“Allah bizi zayı etmez” sözünü duyunca gönlüne bir ferahlık geldi. Onları son defa görebileceği “Seniyyetü’l-Vedâ” denilen tepeye gelince durdu. Beytullah’ın olduğu yöne doğru dönerek, ellerini kaldırdı. Kur’an’da yer alan şu duayı yaptı:“Ey Rabbimiz! Ey sahibimiz! Namazı dosdoğru kılmaları için ben, neslimden bir kısmını senin Beytinin yanında, ziraat yapılmayan bir vâdiye yerleştirdim. Artık sen de insanlardan bir kısmının gönüllerini onlara meyledici kıl ve meyvelerden bunlara rızıklar ver! Umulurki, nimetlere şükrederler.”(İbrahim;37) Bu duadan sonra oradan ayrılıp uzaklaştı.

“Kâbe’de namaz kılarken muhtemelen yanınıza veya önünüze bir zenci müslüman kardeşiniz isabet edecektir. Yakın mesafeden onun ayaklarını gördüğünüzde ürperecek, hatta çekineceksiniz. Çölün kavurucu sıcağında, çoğu kez terliksiz ve ayakkabısız gezen bu müslüman kardeşinle birlikte secdeye gittiğin zaman, onun ayaklarının altının beyaz olduğunu görürsün. İlâhi irade öyle takdir buyurmuş, zencilerin dişleri, gözlerinin beyazı, avuç içleri ile ayak tabanlarının altı, dikkat çekecek ölçüde beyazdır.

Sen en kıymetli uzvun olan alnını secde için yere koyduğunda, başın önündeki zenci müslümanın ayaklarının arasında kalır. Secdeden doğrulurken o sana ayak tabanlarının altındaki beyazlığı, bir

fotoğraf objektifi şeklinde yansıtır. Bu haliyle sana sanki şunu söylemektedir: “Ey beyazlığı ile övünen mü'min kardeşim! Senin çok önemsendiğin o beyazlık bak benim ayaklarımın altındadır.” Verilen bu mesajla zenci müslümanlara karşı göstereceğimiz tavır belki değişecek onları beyazlar kadar çok seveceğiz.

Hadis-i Şerif'te:“Mescid-i Haram'da namaz kılmak, diğer mescitlerde kılınan namazlardan yüzbin kat, benim mescidimde bin kat, Mescid-i Aksa'da beşyüz kat faziletli kılındı.” (Mecmauz-Zevaid,3:675,) buyurulur.

Her yıl Kâbe örtüsünün İstanbul'dan surre alayları ile gönderilmesi Osmanlı sosyal hayatında önemli bir gelenektir. Eski örtünün parçaları devlet adamları ve eşrafa dağıtılırdı. İstanbul'un bazı camilerinde halen bulunmakta olup, önemli kişiler sandıklarında saklar ve kefenlerine iştirilmesini vasiyet ederlerdi. (İslâm Ansiklopedisi, c.24, s.25)

Kabenin dışı siyah mermerle fakat içi ise beyaz mermerlerle kaplıdır. Tavanı yeşil renkte olup, iç yüksekliği 13 metredir. Tavan 3 ahşap direk üzerine oturtulmuştur. İç duvarlarda 9 kabartma, birde altın yazmalı ayeti kerimeler bulunur. Tavan direklerinde gümüş ve saf altından kandiller asılıdır. Direkler altın levhalar ile süslenmiştir. İşlemeli tahta bir sandık, tarihi bir ocak ve metal zemzem testileri vardır. Çatıya açılan bir kapı da bulunmaktadır.

Kâbe'nin içersine girmek ve namaz kılmak sünnettir. Günümüzde ziyaretçilere bu imkânın tanınması mümkün değildir. Birçok rivayette: **“Kâbe'ye bakmak ibadettir.”** buyurulmuştur. Dünyada Kâbe ve çevresi kadar cazibeli bir mekân mevcut değildir. Kâbe'nin içindeki, sütunlar Abdullah İbn-i Zübeyr'in 13 asır önce, Kâbe'yi tamir ederken koyduğu direklerdir. Kâbe'nin içinde Hz. Peygamberimizin namaz kıldığı yer işaretlenmiştir. Bu yer kapının karşı tarafıdır. Kâbe'nin içinde namaz her yöne kılınabilir. Ancak herkese bu imkân tanınmaz. Kâbe denilmesinin bir başka hikmeti de kare şeklinde bir yapı olmasından dolayıdır.

Allah'ın evi Kâbe sâdedir. Onun ziyaretçileri, beyaz-siyah, O'nun evinde misafirdirler. İrmak nasıl göle dökülüyorsa mecrasını bulmak için akıp gidiyorsa sen de ırmakta bir damla olduğuna göre o mecrada kaybolmak ve karışıp erimek için tavafa katılman, o hazzı, o aşkı tatman gerekir.

Hacer'ül Esved; Hz. Adem'le birlikte cennetten çıkmış, Nuh tufanında Allah tarafından Ebu Kubeys dağında muhafaza edilmiş bir taştır. Kıyamet gününde dile gelip kendini selâmlayanlar için şهادette bulunacaktır. “Siyah taş” manasına gelen Hacerü'l-esved, her devirde hürmet görmüştür. Kâbe'nin tamir gördüğü dönemlerde dahi hep muhafaza edilmiştir. Hz. Peygamberin peygamberliğinden 5 yıl önce tamirat sırasında Peygamberimiz tarafından yerine konmuştur. Hz. İbrahim (as) tarafından yerine konulan sadece iki taş vardır. Bunlardan biri Hacerü'l-Esved diğeri de Makâm-ı İbrahimdir. Hacerü'l-Esved'in hiçbir zaman yeri ve yüksekliği değıştirilmemiştir. Kâbe bütün kâinatın çekirdeğı, Hacerü'l-Esved ise, o çekirdeğın özü sayılmıştır.

Peygamberimiz: “Hacerü’l Esved, cennet yakutlarından, kıymetli bir taştır. Kıyamet gününde iki gözü ve söyleyen dili olduğu halde kendisini selamlayanlar için şehâdet edecektir.” Buyurmuştur. Bir başka ifade ile güzel bir yüzde, bütün nazarların yöneldiği sevimli ve can alıcı bir ben gibidir. Hacerü’l Esved, etrafını çevreleyen gümüş kasnak içinde muhafazaya alınmasına rağmen, asırlardır öpüle öpüle aşınmış, son yıllarda iyice çukurlaşmıştır. İçersinde koyu yeşil ve bej renkli beneklerin bulunduğu, lâtif kokusuyla kendine yaklaşanı adeta büyüleyen bir özelliğe sahiptir.

Hz. Peygamber Veda Hacc’ında Hz. Ömer (r.a.)’e: “Ey Ömer, sen güçlü bir adamsın! Hacerü’l Esved’e erişmek için güçsüz insanları sıkıştırma, ne rahatsız et ne de rahatsız edil. Tenha bulursan onu istilâm et. Olmazsa uzaktan onu el işareti ile selâmla, tekbir ve tehlil oku.” Buyurmuştur. Yine Hz. Ömer’in şu sözleri, her mü’minin dikkatini çekmektedir. Hz. Ömer, Hacerü’l Esved’i öptükten sonra:“- Çok iyi bilirim ki, sen zararı ve faydası olmayan bir taşsın. Peygamberimin seni öptüğünü görmeseydim seni asla öpmezdim.” demesi, taşın fiziki olarak kutsallığına değil, manevi hatıraları sebebiyle kutsallığına işaret etmiştir. Hacerü’l-Esved’in, Kâbe’de çıkan yangınlar yüzünden siyahlaştığı da söylenir. (Mekke-Medine Tarihi, Abbas Karrare, s.67) O, tavafa başlama noktasıdır. Milyarlarca müslüman tarafından selâmlanan ve öpülen müstesna bir yâdigardır.

Mültezem; Kâbe'nin altın işlemeli kapısı ile Hacer'ül-Esved arasındaki bölüme **Mültezem** denir. Orası dua makamıdır. Her an, o kapıya yapışmış, dua eden mü'minleri görmek mümkündür.

Altınoluk; Kâbe'nin üstünde biriken yağmur sularının akması için yapılan oluktur. Buna Mizab-ı Kâbe'de denir. Hicr'in tam üzerindedir. Hz. Peygamber 35 yaşlarında iken Kâbe tamir görmüş ilk defa o zaman oluk konmuştur. Sonra altın levhalarla kaplatılmıştır. İbni Abbas (ra): "Altınoluğun altı seçkin insanların namaz kıldığı yerdir." demiştir.

Hâtim - Hicr; Altınoluğun altında, yarım hilâl şeklinde duvarla örülü, Kâbe'ye doğru olan kenarları açık mekân. Önceden Kâbe'ye dahil olduğu, sonradan dışta kaldığı bilinmektedir. 1.25 m. yükseklikteki, bu duvara ise Hatîm denir. Hz. İsmail ve Hz. Hacer'in kabirlerinin burada olmasıyla bu mekâna Hicr-i İsmail veya Hicr-i Hacer de denilmektedir. Tavaf anında dıştan dolaşılır. Farz namazlarda boşaltılır.

Kâbe'nin yapımı esnasında anne Hâcer, doksan yaşlarında iken vefat etmiş, buraya defnedilmiştir. Bir zamanlar, Hz. İsmail'i doğurduğu için evinden, yurdundan uzaklara sürgün edilen Hâcer, Allah'ın evinde misafir edilmiş, dünyanın en mübarek yeri, onun istirahat yeri olmuştur. Allah, zemzem gibi eşsiz nimeti onun hürmetine çıkarmıştır. (A.Lütfi Kazancı, Peygamberler Tarihi, C.1, s.246) Hz. Peygamber efendimiz Hz. Aişe validemize: "Kâbe'ye girmek istediğin zaman Hatim'e gir. Orada namaz kıl. Zira Hatim, Beytullah'ın bir parçasıdır." Buyurmuşlardır.

Makâm-ı İbrahim; Hz. İbrahim (as)'ın oğlu İsmail (as) ile birlikte Kâbe'yi inşa ederlerken, duvarların örülmesi sırasında, üzerine basıp iskele olarak kullandıkları taştır. Kâbe'nin ön kısmında, sarı nakışlı bir mahfaza içersinde saklı tutulur. Kâbe kapısına bakan kısmında, 8-10 metre mesafesinde bulunmaktadır. Tavaf sonrası kılınan namazın, burada kılınması faziletlidir. Ancak burada namaz kılmak için tavaf edenlere engel olmak ve sıkıntı vermek uygun değildir. Böyle durumlarda, tavaf namazı başka yerlerde kılınmalıdır.

Zemzem; Issız kayalıklar arası bir çölde üç insan: İbrahim, Hacer ve bebek İsmail... Başka hiç kimse yok. Hz. Hâcer'in, oğlu İsmail'i bırakıp ona su ve yiyecek aramak için Safa ve Merve tepeleri arasında koşturduğunda, Kâbe kapısının doğu istikametinde, (bebek) İsmail'in ayakları dibinden fışkıran sudur. Tavaflardan sonra içilmesi tavsiye

edilen Zemzem “Kıyamet gününde susuzluk çekilmemesi ve şifâ” olması niyeti ile içilir.

Hız. Hâcer, yavrusunu bağrına basmış, havanın sıcaklığı çocuğu fena bunaltmıştı. Su bulabilmek için 100 metre ilerdeki Safa tepesine çıktı. Fakat görünürlerde su yoktu. Dört yüz metre ileride bulunan Merve’ye doğru ilerledi. Vâdi tabanına gelince, etekleri dolaşmaması için eteğini topladı ve koşarak geçti. Bu arada İsmail, kumlar üzerinde susuzluktan kıvranıyordu. Çocuktan uzaklaşmamak için daha uzaklara gidemiyor, Safa ve Merve tepeleri arasında koşuşturuyordu. Bu arada, Safa’dan Merve’ye dört defa gitmiş, Merve’den Safa’ya da üç defa gelmişti. Bütün bu çırpınışları sonucunda, sesine ses verecek, derdine derman olacak tek bir canlıya rastlamamıştı. Bu telaş sırasında, birde baktı ki İsmail’in yanında, melek kanadıyla toprağı eşelemekte. Hâcer annemiz, sevinçle koşar, zemzem suyunun fışkırmakta olduğunu görür.

Cibril-i Emin: “Zayi oluruz diye sakın korkmayın. Burası Beytullah’ın olduğı yerdir. O Kâbe’yi de, şu çocukla babası yapacaktır.” buyurdu. Hız. Hâcer, gönöl dolusu şükür duygularını, Rabbine arzetti. Böylece ölüm tehlikesi atlatılmış oluyordu. Hâcer: “Allah bizi zayi etmez” sözündeki tevekkül ile büyük bir ikrâm almıştı. Ellerıyla o suyun havzasını oluşturan, ona şekil veren ve o suya zemzem (dur dur) diye bu ismi veren Hâcer annemizi binlerce yıl sonra yâd etmek vicdani bir görevidir. (A.Lütfi Kazancı, Peygamberler Tarihi, c.1, s. 217)

Zemzem suyu, Hz. İsmail'den sonra uzun yıllar Cürhümilerin kontrolünde kaldı. Daha sonra Mekke'de başka su kuyularının çıkması ve ihmaller neticesinde Zemzem suyunun bulunduğu kuyunun üzeri kayalarla ve bazı kıymetli eşyalarında üzerine atılmasıyla kapatıldı. Suyun yeri de unutuldu.

Peygamberimizin dedesi Abdül-Muttalib Kâbe'ye yakın olmayı çok severdi. Hicr'de uyumakta iken bir gölge geldi. Ona: "Tatlı berraklığı kazıp çıkar" dedi. Dört defa görünen bu gölge gizli hazinelerden ve zemzemdem bahsediyordu. "Onu kaz pişman olmayacaksın. Çünkü o Senin büyük atalarından mirastır. O hiçbir zaman kurumaz. Ve tüm hacıları sulamaya yeter." Abdül-Muttalip kalktı. Kâbe'yi tavaf etti. O esnada kuş ve kanat sesleri duydu. Kureyşliler iki kayalığın arasında kurbanlarını keserlerdi. Orada karınca yuvası gördü. Sonra eve gitti oğlu Haris'i yanına alıp kazma ve küreklerle geldi orayı kazmaya başladı. Nihayet büyük hazineler ve zemzem meydana çıktı. Hazinelerin bir kısmını Kâbe'ye bıraktı. Bir kısmını da kendi aldı. (Martin Lings. Hz. Muhammed, İnsan yayınları. İstanbul-2006 s.16-17)

Zemzem suyunu, ziyaretçiler, hac ve umreden dönerlerken, ellerindeki bidon ve su kablarına doldurarak dünyanın her bir köşesine taşımakta ve kendilerini ziyarete gelenlere ikram etmektedirler. Yeryüzünde bu derece seyahat eden, elden ele büyük ihtimamla taşınıp milyarlarca insan tarafından içilen, başka bir su mevcut değildir. O, iyi ve güzel insanlar tarafından içilen bir sudur.

“Zemzem ve hurma Hicaz bölgesinin en büyük nimetidir ve bu ikisi insanlara yeter.” denilir.

Peygamberimiz Medine’ye hicret edince Mekke’den Zemzem suyu getirtmiş ve içerken:

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْئَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا وَرِزْقًا وَاسِعًا
وَشِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَسَقَمٍ.

“Allah’ım Senden yararlı ilim, bol rızık ve her dert için şifa istiyorum.” diye dua etmiştir.

* * *

ARAFAT

Hız. Peygamber “Hac Arafattır.” buyurur. Dolayısıyla haccın en önemli rüknü Arafat vakfesidir. Orası, uçsuz bucaksız bir meydan, öyle bir meydan ki, insanlığın Allah’a yalvardığı bir meydan. Mahşeri kalabalık içersinde Allah ile yalnız kalınan bir mekân.

Mekke’ye 25 km. mesafede insanların bağışlanmak için bütün dünyevi arzularını terk ederek kefen sembolü ihramlara sarınıp Mevlâ ile dertleştikleri müstesna muhit. Eller sadece O’na yönelecek, bütün dilek ve arzular O’ndan istenecek ve sadece O’ndan ümit edilecek bir mevki...

Arafat, tanımak anlamına gelen “Marifet” mastarından türetilmiştir. Adem, acizliğinin farkına orada vardı. Sende, Arafat’ta bir Adem olmalısın.

Önce kendini tanımalısın. Çünkü “kendini bilen Rabbini bilir.” Arafat, sadece tanışma yeri değil, aynı zamanda bir buluşma yeridir. Arafat’a çıkan bir kişi, cenneti kaybetmiş Adem gibi hissetmeli kendini. Günahlarını gözlerinin önüne getirip affını istemeli. Hz. Peygamber Arafat Vakfesini tarif ederken: “Anasından doğduğu günkü gibi” der. Öğle ve ikindi namazları, öğle vaktinde birlikte kılıp vakfe duasına kalkmak ayrı bir coşkudur.

Peygamberimiz, Hicretin 10. yılında yüzbinden fazla müslümanla Mekke’ye gelerek son haccını yapmış Arafat’ta okuduğu **Veda Hutbesi**’yle (M.Asım Köksal, Dini ve Ahlaki Sohbetler, s.93) insanlığı irşad edip vedalaşmıştı. 23 Şubat 632 Kâinatın efendisinin veda hutbesini okuduğu gün. 23 yıl önce gizli başlayan davet, çığ gibi büyümüştü. Aralıklarla duran (münadilerin) tekrar ederek duyurduğu Veda hutbelerinde: **“Ey İnsanlar! Sözümü dinleyin! Bilmem ama, bu seneden sonra sizinle burada buluşamam.”** deyince büyük bir acıyla sarsıldı sahabe. Ne acı bir vedaydı bu. Peygamber ümmetiyle vedalaşıyordu. Hele son cümlelerinde: **“Bugün size dininizi tamamladım.”** (Maide suresi;3) ayetini okuyunca: **“Tebliğ ettim mi?”** deyişi, sonradan ellerini kaldırarak, **“Şahit ol Yâ Rab”** demesi, bütün sahabeyi gözyaşlarına boğdu. Ağlamalar birbirine karıştı. Cebeli Rahme’de Allah Resulü vedalaşıyordu.

Hız. Adem ile Havva, cennetten yeryüzüne gönderilince Arafat’ta buluştular. Müslümanlar Adem ile Havva’nın torunları olarak, Arafat’ta,

Allah’a minnet ve şükranlarını sunar, dua ve niyazda bulunurlar. O’na daha içten yönelir, içlerindeki bütün duygularını arzederler.

Mehmet Zahit Kotku Efendi Arafat’ta dostlarıyla kahvaltı yapacaktı. O sırada abdest almaya gitti. Sofra kuruldu, çaylar hazırlandı ama hoca efendi ortalıkta yoktu. Birkaç kişi aramaya çıktılar. Birde baktılarki, hoca efendi tuvaletleri temizliyordu. Onlar, hocam lütfen biz yaparız, siz kahvaltıya buyurun, dediler. Hayır, bana engel olmayın. Peygamberimiz böyle yerleri temizlemenin sünnet olduğunu buyurmuştur. Arafat’ta bir sünnet sevabından beni mahrum etmeyin, demiştir.

Arafat meydanındaki her çadırın görüntüsü ayrı bir dünyadır. Her birinde zikir, Kur’an, sohbet, dua, yakarış ve gözyaşı vardır. Bu mekânda müslüman, boynu bükük, mütevâzi bir halde Allah’ın rahmetini dilemeli, nefsini hesaba çekerek, samimi bir tevbe etmelidir. Hz. Aişe’den rivayet edilen bir hadiste: **“Allah, arefe gününde kullarını ateşten azad ettiği kadar, hiçbir günde azad etmez.”** buyrulur.

Ömrünün birkaç saatini burada geçirenler, ömür boyu güllerle bezenmiş cennet bahçelerinde hayat sürercesine yaşamaya alışırlar. Bu sebepten, insanın mutlaka birkaç saatini Arafat’ta geçirmesi gerekir. O havayı teneffüs etmesi, içine çekmesi lazımdır. Arafat’ta vakfe günü, telâfisi mümkün olmayan istisnai bir gündür.

ARAFATTA SÖZ VERDİM

Mevlâ'ya dua ettim, kolay kıldı işimi,
Kucakladım Kâbe'de üç milyon kardeşimi,
Bırak artık ey şeytan! Bırak artık peşimi
Arafat'ta söz verdim, Cenab-ı Allah'a ben.

Kefen misali, beyaz ihramlara sarındım,
Kanat kanat, melekler gölgesinde barındım
Nefsin bataklığında, hevalardan arındım,
Arafat'ta söz verdim, Cenab-ı Allah'a ben.

Milyonlarca bedeni, kuşatırken çöl yeli,
Milyonlarca sinede, titrerken gönül teli,
Milyonlarca gözlerden, akarken tevbe seli,
Arafat'ta söz verdim, Cenab-ı Allah'a ben.

Nura bulanmış eller, semâları delerken,
Rabbim kul defterinden günahları silerken,
O şeytan ki; nefretle neşterini bilerken,
Arafat'ta söz verdim, Cenab-ı Allah'a ben.

Tok sofrada aç durmak zor gelsede nefsim
El açmam mâsivâyâ, leke sürmem neslime,
Tertemiz dönmek için, toprak olan aslıma,
Arafat'ta söz verdim, Cenâb-ı Allah'a ben.

Cengiz Numanoğlu

Müzdelife; Arafat'tan Mina'ya giderken bayram gecesi, bütün hacıların geceledikleri yer. Aynı zamanda, haccın vaciplerinden Müzdelife Vakfe'sinin yapıldığı, akşam ve yatsı namazlarının Cem-i tehir ile kılındığı ve şeytana atılacak olan 70 taşın toplandığı meş'ar denilen alan. Güneşin batımına doğru Arafat'tan ayrılmaya başlayan hacıların insan seline karışıp Meş'are doğru akmaya başladıkları, muazzam organizasyon.

Meş'ar toprağında harika bir manzara vardır. Herkes aynı anda, alaca karanlıkta silahlanmak için yerden taşlar toplar. Çünkü bir sonraki yer Mina'dır. Şeytanla yapılacak savaşa hazırlanma yeri ise Müzdelife'dir.

Müzdelife'nin bitip Mina sınırının başladığı yol güzergâhında, tarihin ilginç savaşı Fil Vakası'nın olduğu mekânın yanından geçersin. Muhassir bölgesi, Ebrehe'nin Kâbe'yi yıkmak için geldiğinde eabil kuşları tarafından imha edildiği yerdir.

Mina; Şeytanın taşlandığı, kurbanların kesildiği yer. Hz. İbrahim (as)'in, oğlu İsmail'i kurban etme olayında, şeytanın yanıltma isteğine karşı Hz. İbrahim ve ailesinin verdiği büyük imtihandır. Bu hadiselerin cereyan ettiği yer Mina'dır. Ayrıca, Mina'da bulunan Mescid-i Hayf önemli mescitlerdendir. Hz. Adem (as)'in kabrinin burada olduğuna dair rivayet mevcuttur. Hz. Peygamberin Medineli ilk Müslümanlarla Hicret kararı aldığı, Akabe görüşmesine şahitlik yapan yer de Mina'dadır.

Hz. İbrahim Allah'tan başka kimseyi sevmediği iddiasına sahipti. Yüce Allah, İbrahim (as)'i bu konuda imtihandan geçirmiştir. Çok sevdiği oğlunu kurban etmesini istedi. Ailece çetin bir imtihandan geçtiler. Hz.İsmail(as), peygamberimizin büyük dedesidir. İki peygamber arasında yetimlik bakımından benzerlik vardır. Hz. İsmail, babası hayatta olmasına rağmen yetim yaşamıştır. Resulüllah efendimiz ise, babasını hiç görmemiştir. Hz. İbrahim (as) oğlu İsmail'i kurban ettiğini rüyasında görür. Yıllarca ayrı yaşadığı, doya doya sevemediği oğlunu kurban etmesi isteniyordu. Durum, anne Hacer'e bildirildiğinde o yine tevekkül ile aynı sözü söylüyor: "Allah bizi zayi etmez." diyordu. Şeytan kararından vaz geçirmek için İbrahim'e, sonra Hacer annemize gitti. Daha sonra oğul İsmail'e gelerek bu karara itiraz etmelerini istedi. Her biride şeytanı taşıyarak kovdular. İbrahim (as), oğlu İsmail'e: "Rüyamda seni kurban ettiğimi görüyorum." Deyince;

İsmail: “Ey babacığım! Sen emredileni yap. İnşallah beni sabredenlerden bulacaksın.”
(Saffat;102) diyordu. Can tatlı, istenilen fedakârlık ise çok büyüktü. Baba olmak için bir asır bekleyen Hz. İbrahim, evladı ile imtihan ediliyordu. Allah sevgisini? Evlat sevgisini? Neticede kesmeme emrini alan bıçak, İsmail’i kesmiyor, Allah tarafından gönderilen koçu kesiyordu. Bu olay Mina’da meydana geldiğinden, Hz. İbrahim’in hatırası tatbik edilmektedir.

Bayram sabahı, elindeki taşları şeytana atacaksın. İhramlı iken bir canlıya zarar veremezken şimdi sen, bir hayvanı keserek kurban edeceksin. Bu arada, üç gün, gerekirse dört gün elindeki her taşı, şeytana atarak, içindeki kötülükleride atacaksın.

Şeytanı taşılayan Müslüman: “Bu kutsal yerde, bu kutsal günde, milyonlarca kardeşimle şeytanı taşıyor, ona savurduğum her taş ile onu yaşantımdan uzaklaştırıyorum. Bundan böyle şeytanla dostluğum olmayacaktır. Bunu göstermek için de şu küçük taşları ona atıyorum.” demektedir. Bu sebepten Mina, Allah ile yapılan sözleşmenin imzalandığı yerdir.

Bayramın birinci günü, büyük şeytana 7 (yedi) taş atılır. Atılan ilk taşla birlikte telbiyeye son verilir. Sonra ikinci, üçüncü günlerde küçük, orta ve büyük şeytana yedişer taştan her gün 21 taş daha atılır. Dördüncü gün Mina’da kalmayanların o günün taşlarını atmaları gerekmez. Fazla taşlar Mina’da bırakılır.

Bayramın birinci günü Mina'da bir kişi gelerek: **“Ey Allah'ın Resulü, ben henüz kurban kesmeden tıraş oldum.”**dedi. Hz. Peygamber: **“Kurbanını kes, bir sakıncası yok.”** dedi. Bir başkası: **“Ben şeytanı taşlamadan önce kurbanı kestim.”** dedi. Ona da: **“Şeytanı taşla bir sakınca yoktur.”** dedi. Diğer biri: **“Ben henüz şeytanı taşlamadan, ziyaret tavafını yaptım.”** dedi. Onada: **“Şeytanı taşla bir sakınca yoktur.”** dedi. O gün Peygamber (sav)'e önce yapılan veya sonraya bırakılan, sorulan her şeye, yerine getir, bir sakınca yoktur, diye cevap verdi.”(Müslim) Bu hadis-i şerif, hacda sıkıntı, izdiham ve güçlük sebebiyle takdim tehir (öne alma veya geciktirme) olduğuunda bir ceza gerekmediğini açıklamaktadır. Bu bir ruhsattır. İbadette tertibe riayet, yani şeytan taşlama, kurban kesme, tıraş olma, halk arasındaki deyme göre **“taş, baş, tıraş”** asıl olandır. Fakat bu sıra karışık yapılmışsa bir ceza gerekmez.

TAVAF; Kâbe'yi, usulüne uygun şekilde yedi defa dönmeye denir. Her bir dönüşe **şavt** denilmektedir. Allah'ın evini ziyaret tavaf ile gerçekleşir. Ancak oraya ilk girenin ihramlı bulunması gerekir. Bu ise hac ve umre kastıyla oluşur. Daha sonra yapılacak nafîle tavaflarda, ihram mecburiyeti yoktur.

Allah'ın evinin tavaf edilmesi bambaşka bir duygudur. Ortada bir güneş, çevresinde birçok gezegen, hepsi de kendi yörüngelerinde, güneşin etrafında dairemsi şekilde dönüyorlar. Sen de o girdaba gark olmalısın. Denizden veya gölden ayrı düşmüş bir damla şebnemdir, çiğdir, tek gecelik bir ömrü vardır. O güneşin parıltısıyla yok olup gider. Şebnemin denize kavuşması için de ırmağa katılması gerekir. Sen, oraya kavuşunca, tek başına oturamazsın, bu ahenkli dalgalara karışmalısın.

Tavaf, evrensel koroya insanın katılımını temsil eden müthiş bir aşk hareketidir. Evrende her şey tavaf halindedir. Elektron, atom çekirdeğini tavaf eder. Kan, yürek merkezli insan bedenini tavaf eder. Eğer kan, bu tavafını durdurursa insanın hayatı biter. Ay dünyayı, dünya güneşi tavaf ediyor. Özetle zerreden kürreye her şey tavaf halindedir. Eğer evrensel tavaf bir an dursa, evren sanki kalp krizi geçirmiş gibi mahvolup gidecektir. Yani kıyametin kopması, kozmik tavafın durması demektir.

Yanar dururum, döner dururum,
Kalmaz gururum, pervane miyem.

Tavaf yaparken dönüşlerde Kâbe'yi yüreğinin kalbinin tarafına almalısın. Bu arada dudakların hep mırıldansın. İste isteyebildiğin kadar. Unutma ki, o an denize dalmışsın. Bütün kaplarını doldurmaya çalışmalısın. (Mustafa İSLAMOĞLU, Hac Risalesi, s.56)

Kâbe, aşkın merkezi, sen ise bu pergelde bir başı dönmüş olmalısın. Tavaf bitince, İbrahim makâmındasın. Onun ayak bastığı yerde şimdi sen varsın. İbrahim bu makâma erişebilmek için feleğin çemberinden geçti. Putlarla, Nemrut'la savaştı, ateşe atıldı, İblis'le kavga etti, hicret etti, işkenceler gördü. Put yontan Azer'in evinden, tevhid evinin (Kâbe) yapıcılığına erişti.

Baba oğul, Kâbe'yi inşa ediyorlar. Hayret! İbrahim ve İsmail elele, bunlar Kâbe'nin mimarları, Allah evinin ustaları. Biri ateşten kurtulmuş, öteki kurban edilmekten, Artık her ikisi de Allah'ın memuru. (Ali Şeriati, Hacc, s.217)

Beytullah'ı yeryüzüne inşa edenler, O'nun işçiliğini, ustalığını ve mimarlığını yapanlar kıyamete kadar hürmet ve saygı ile anılacak yeryüzünün en seçkin insanlarıdır. Ateş ve bıçağın sınavından geçip, zorluklara tahammül edenlere verilen ilâhi mükâfat neticesinde, elleriyle şekillendirdikleri kutsal mabed ise yeryüzünün en çok hürmet gören ve en çok ziyaret edilen müstesna mekânıdır.

Tavaf edenler, sanki mumun çevresinde döne döne yanan, sonsuz aşkıyla nurda ölen, nurda yok olan bir kelebek gibidir. Kâbe'yi tavafa başlayınca, ilk dua şöyle yapılır; **“Kullarını Beytullâh'a sen çağırdın yâ Rabbi. Ben de senin rızanı isteyerek buraya geldim. Bana bu nimeti sen nasip eyledin. Ev sahibi sensin. Ben senin misafirim. Her misafirin, ev sahibi üzerinde hakkı vardır. Bu hakkımı istiyorum Allah'ım. Bizi cehennemde yakma, cennetine kavuştur.”** denir. Adeta tavaf anında kul, Allah'a olan isteklerini nazlanarak dile getirir. Çünkü her zengin hacca gidemez, her para hacca nasip olmaz. Çevremizde tanıdığımız veya duyduğumuz nice zenginler, vardır ki Allah'ın evini ziyaret edememişlerdir. Bu bir lütufdur, bunun için şöyle denir:

Her kime nasip olsa, Hüdâ rahmet eder,
Her kişi ki, sevdiğini evine davet eder.

Kâbe, tavafa başlanınca; **“Sen rahmet etmeseydin, Kâbe bana nasip olmazdı. Sen beni sevmeseydin, evine davet etmezdin”** diyerek, Mevlâsıyla kul arasında muhabbet başlar.

İkinci şavtta:“Ateşten korunup, küfür ve fasıklıktan uzak kalmayı” üçüncü şavtta:“Allah’ın sevgisini kazandıracak ibadetler yapmayı” dördüncüde: “Haccının kabulünü ve ticaretinin kazançlı olmasını” ister. Haccı garantilemiş gibi beşinci şavtta: “Rabbim beni arşın gölgesinde gölgelendir.” diye duada bulunur. Altıncı şavta gelince nazı daha da artar: “Benim üzerimde sana ait olan haklarını bağışla, kullara ait olanları da sen al. Harama muhtaç etme.” Yedinci şavt sonudur, burada ise “Allah’ım, Senden kâmil iman, geniş rızık, korkan kalp, zikreden dil, ölmeden evvel nasuh bir tevbe istiyorum.” dersin. Görülüyor ki hac, dua ile iç içedir.

Bunun yanında o mübarek beldelerde her tür dua okunabilir. Koro halinde yapılan dualar, diğer insanların dikkatlerini dağıtmaktadır.

Cömertlik herkesde, ama zenginde güzel,
Sabır herkesde, ama fakirde güzel,
Hayâ herkesde, ama kadında güzel,
Dua her yerde ama Hacc’da daha güzeldir.

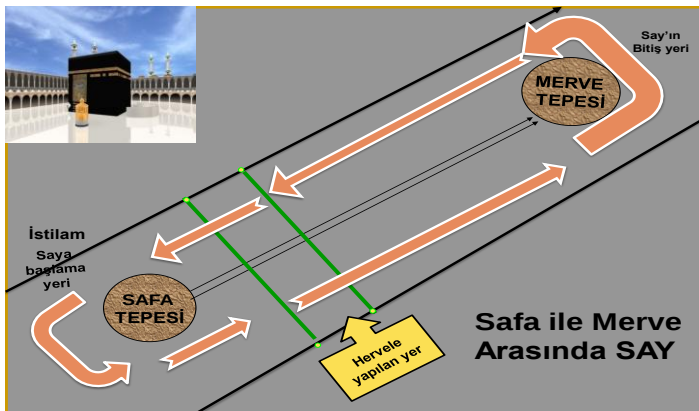
İbrahim b. Ethem hazretleri, nice zamandır içindeki aşkı, Rabbine dökebilmek için, Kâbe yollarına düştü. Gözyaşlarıyla ulaştı mukaddes beldeye. Binlerce mümin gibi o da yöneldi, Kâbe-i Muazzama’ya. Yaklaştı, yaklaştı... Cennet kokulu Kâbe örtüsüne başını dayadı. Halini en yüce dosta, en samimi ifadelerle arzetti. Ve gözyaşları ile şöyle yalvardı, İbrahim b.Ethem;

İlahi.. Günahkâr kulun sana geldi.
Suçunu itiraf edip, sana yalvarıyor.
Af edersen, bu zaten senin şanındandır.
Şayet red edersen,
Senden başka bana kim merhamet eder.

Hac ve umre için ihrama giren kişi, Kâbe'ye varınca Telbiye getirmeyi bırakır, tavafa başlar. Tavafın ilk üç şavtında erkeklerin heybetli ve gösterişli yürümelerine Remel, sağ omuzu açık bırakmalarına İztıba denir. Bu hal, Mekkelilerin Medineli müslümanlar için: “Bunlar zayıf ve çelimsiz hale gelmişler.” demelerine karşılık, güç gösterisini sembolize etmesi açısından tavafın ilk üç şavtında yapılan sünnettir. Tavafı bitirince mümkünse Makam-ı İbrahim'de, mümkün olmazsa, müsait bir yerde iki rekât tavaf namazı kılar. Sonra Safa ile Merve arasında sa'y eder, bitirince tıraş olup ihramdan çıkar. Böylece umresi tamamlanmış olur.

Tavafı Kâbe'ye yakın yapmak faziletlidir. Kalabalık ve izdiham sebebiyle Kâbe'nin çevresinde her yerinden tavaf yapılabilir.

Allah Resulü (sav):“Kişi tavaf ederken bir ayağını koyup diğerini kaldırdıkça Allah onun bir hatasını siler, yerine bir sevap yazar.” buyurmuştur.

SA'Y; Hz. Hâcer, bebeği İsmail ile birlikte Mekke'nin o zaman çöl olan bölgesinde yalnız kalmış, annelik şefkatiyle koşturduğu yerler Safa ile Merve tepeleri arası idi. Bu mekânlar arasında yedi defa geliş ve gidiş yapılarak, Hz. Hâcer'in koşturmaları sembolize edilir. Buna sa'y denilir. Bu yere de *mesa'* denilmektedir. Safa ile Merve tepesi arası yaklaşık 400 metredir. Safa tepesinden, Merve istikametine dört gidiş, Merve tepesinden, Safa istikametine ise üç geliş olmak üzere, yedi şavt ile sa'y görevi tamamlanır.

Sa'y, müstakil bir ibadet olmadığından, mutlaka bir tavafın peşinden yapılır. Haccın vaciplerindendir. Say'a başlarken niyet etmek ve selam vermek sünnettir. Say bitene kadar duaları okumak güzeldir. Bitiminde Merve tepesinde durup, yine dua ederek ihramdan çıkmak gerekir.

HAC YOLCULUĞU

“İnsanlara haccı ilân et! Gerek yaya olarak, gerek uzak yollardan develer üzerinde sana gelsinler.” (Hac;27) ayetinde ifade edildiği üzere, Hz.İbrahim insanları Kâbe’yi ziyaret için çağırma ile görevlendirildi. **“Ey insanlar! Allah’ın evi (Kâbe’yi) ziyaret etmeniz size farz kılındı.”** (Al-i İmran;96) diye nida etti. Bu esnada her taraftan **“Lebbeyk, Allahümme Lebbeyk.”** (Buyur, buyur Allah’ım!) sesleri yükseldi. İşte o günden itibaren, telbiye haccın nişanesi ve parolası oldu. Peygamber efendimiz: **“Sizden her kim hacca veya umreye niyet ederse bunu yapsın. (yani telbiye getirsin.)”** Yine Peygamberimiz: **“Kim Allah’ın hoşnutluğunu kazanmak için hac eder ve ihram yasaklarından sakınırsa annesinden doğduğu gündeki gibi geçmiş günahlarından arınmış bir şekilde, tertemiz olarak evine döner.”** (Buhari, c.2,s.141) buyurdular.

Hac yolculuğunda hacılar, sevecen, iyi geçimli ve uyumlu olmalı, yolculuk esnasında hiç kimseyi üzmemelidir. Çünkü Yunus derki:

Ak sakallı pir koca, bilmez ki hali nice,
Emek vermesin hacca, bir gönül yıkar ise.

Hem mal, hem beden ile gerçekleştirilen bir ibadet olan hac, Allah’a teslimiyetin ifadesidir. Kiblene doğru gitmektesin. Bu senin son ziyaretin olabilir. Şimdi yoldasın. Alışık olduklarından uzaklaşıyorsun. O’na yakın olmak adına, dünyalıkları terk etmelisin. Önce dönüşü olmayan bir yolculuğa

çıkıyormuş gibi borçlarını öder, helalleşirsin. Kâbe'ye varmak, birlikten çokluğa kavuşmaktır. Yolculuk önce memleketi ve sevdiklerini terk etmekle başlar. Şimdi sevdiklerini, Kâbe'ye varınca da kendini terk etmelisin.

Hz. Peygamberimiz hayatında bir hac yapmıştır. Oda Veda Haccı'dır. Gerçi peygamberimiz çok defalar Kâbe'yi tavaf etmiştir. Fakat bu ziyaretler, haccın farz oluşundan öncedir. Hac, hicretin dokuzuncu yılında farz kılınınca peygamberimiz dış münasebetlerle fazla meşgul olduğundan o yıl hac kafilesinin başkanlığına Hz. Ebubekir (ra)'i tayin etmiştir. Ertesi yıl hacca kendi gidince görülmemiş bir kalabalık oldu. Kur'an'ın en son emirlerini ümmetine nakletti. Hacdən döndükten üç ay sonra vefat ettiği için peygamberimizin bu haccına **Veda Haccı** denildi.

Hac ibadetinin insanlığın tarihi ile var olduğunu anlıyoruz. Eski Çin'de, Hititlerde, Hinduizm'de, Budizm'de, Hellenist-Roma'da, Yahudilikte ve Hristiyanlıkta da hac vardır. Kudüs'e gitmekle gerçekleşir. Fakat bunun zamanı yoktur.

İslâmın doğuşu sırasında, putperest geleneklerin arasında Kâbe tavaf edilir, Arafat ve Müzdelife'de vakfe yapıp kurban kesilirdi. Safa ile Merve arasında sa'y de yapılırdı. Mekke'nin fethinden sonra Kâbe'de bulunan şirk unsuru putlar tamamen temizlenmiş, neticede Hicretin 10. Yılında Hz. Peygamber hac vazifesini yaparak ümmetine bu görevin nasıl yapılacağını göstermiştir. (İslam Ans., c.14, s.388)

Hız. Peygamber efendimiz bir Hadis-i Şeriflerinde: “Hac ile Umre’yi birbirine ekleyin. Çünkü bunlar, körüğün demir, gümüş ve altın kirini gidermesi gibi fakirliği ve günahları giderir. Makbul bir haccın karşılığı ise ancak cennettir.” (Tirmizi, Hac, s.2) buyurması, bu ibadetin peşpeşe yapılmasını arzu etmiş olmasındandır. Meşakkatli bir ibadet olduğundan, Hac ve Umredeki bütün niyetlerde, Allah’tan kolaylık istenir.

Kâbe’ye yönelenler ihram giyince telbiye okumaya başlarlar. *“Ey kutlu Kâbe’nin Rabbi... Davetine sözüm ve özümle tekrar tekrar icabet ettim, emrine boyun eğdim. Rabbim, senin davetine icabet etmek, boynumun borcudur. Senin eşin ve ortağın yoktur. Bütün varlığımla sana yöneldim. Hamd senin, nimet senin, mülk de senindir. Bütün bunlarda eşin ve ortağın yoktur senin.”*

İhramlı olarak yola koyulursun. Mikâta gelince elbiseni değiştirirsin. Hayat elbisesini çıkarıp ölüm elbiseni giymiş gibi. Nihayet sırtın kendine, yüzün Allah’a dönük, geride dünya zevkleri, cehalet ve zulmet, fakat yüzün bilinç, adalet ve tevhide açık bir vaziyette yürürsün. Sanki Cenab-ı Hak’ka şunu söylersin: “Yarın topraktan kalktığımda seni görmeye geleceğim elbiseyi şimdi giydim, yâ Rabbi!” Bu ne müthiş bir diyalogtur. İhram, makam ve mevkiden arınmanın göstergesidir. Beyaz ihramlara bürünen hacılar ölüm ve ötesi bir hayatın provasını yapmaktadırlar. Mevkileri ne olursa olsun, Allah huzurunda eşit olduklarını gösterirler.

Uygulamalı olarak. “Ben ve benlik” duyguları çıkartılan elbiselerle atılır, onun yerine “biz” duygusunu ihramlarla gösterirler.

İslâm âleminin her tarafından gelen hacılar, ihram denilen beyazlara bürünerek Kâbe’yi tavaf eder, hayatının en derin hazzı içersinde kendinden geçer, Allah’a teslim olurlar. Yavrusuna bir yudum su bulabilmek için kan ter içersinde koşturan Hâcer misali Safa ile Merve arasında sa’y ederler. Zemzem suyundan içer, Peygamberin ravzasına koşar, dünyada iken mahşer halini yaşarlar.

Bazı kimseler “haccı tutamam” endişesiyle bu kutlu yoldan geri kalıp haclarını ertelerler. Çünkü dünyalık engeller çıkarırlar. Oysa şair, bu konuyu veciz bir şekilde şöyle yorumluyor:

Şeytan der; “Hele dur... Kız bir evlensin,
Şu oğlan, askere bir gidip gelsin,
Torunların yaşı, biraz yükselsin,
Kâbe kaçmadı ya... Bir gün gidersin,
Namaz borçlarını, toptan ödersin.”

Akıl der ki: Sakın gelme oyuna,
Girme...Şu şeytanın dümen suyuna.
Ok çıkınca, geri dönmez yayına,
Şu andan tezi yok, ver artık karar,
Bugün yarın derken, geç kalmak var.

Geç kalmamak, fırsat ve imkânları kaybetmemek için hacca gitme şartlarını taşıyanların bir an önce yerine getirmeleri gerekir.

O mübarek yerler, İslâmın beşiğidir, o topraklar Cebrail'den ilâhi kelam, Bilal'den ezan dinlemiştir. Bu sebeple o topraklar kum yığınları değildir. Cennet bahçelerine dünya gözü ile girebilmek ve resulün şefaatine nail olabilmek için, kutlu yolculukta ihmalkârlık yapılmaz.

Ali Ulvi KURUCU anlatıyor: 1970'li yıllarda, Endonezya'nın eski Başbakanlarından Dr. Muhammed Nasır, Medine'ye gelmişti. Kendilerini ziyaret ettiğimde bana: "Bu sene Türkiye'den kaç hacınız var?" dedi. "Yüzellibin kadar" dedim. Ağlamaya başladı ve hemen secdeye kapandı. Secde de hıçkırıqlarla ağlayan bu büyük devlet adamına: "Sizi bu derece etkileyen nedir? Efendim." dedim. O büyük insan "ah" çekerek, şöyle dedi:

"Ben Türkiye'yi çok iyi tanırım. Bazı devletlerin hesaplarına göre müslüman Türk milleti bu günleri görmeyecekti. Yıllarca kimseyi hacca göndermeyen hükümetler, şimdi yüzellibin hacısına pasaport verecek, dövizini temin edecek, tahsis ettiği vasıtalarla hacca gönderecek! İşte bu azametli tecelli sahnesidir. Bu olay karşısında ben nasıl şükretmem." (A.Ulvi Kurucu, Gecelerin Gündüzü, S.277-281)

O mübarek yerlerde kusur aramak diye bir vazifemiz yoktur. Olsa olsa hata ve kusurları örtme vazifemiz vardır. Şu da bir gerçek ki eğitimsiz insanlar, her zaman yanlışların içinde oluyolar. Bu

kutsal yerlere gelen insanların nezaket ve edepte örnek olmaları gerekir. Dünyanın her köşesinden hacca gelenler güzel eğitilebilselerdi, o zaman hac, gerçek bir eğitim kursu haline gelebilirdi. Elleri ve gönülleri dolu olarak memleketlerine dönerler, kendi halklarını da eğitebilirlerdi.

Şunu iyi bilmek gerekir ki sen Allah'ın nazargahı olan bir gönlü incitir, kırarsan, Kâbe'ye yaya olarak da gitsen kazandığın sevap, gönlül kırmanın günahını dengeleyemez. Bir Hadis-i Kutsi'de: **“Yerler, gökler beni içine alamadı. Lâkin mü'min olan, temiz ve günahlardan kurtulmuş kulumun gönlü beni kapladı.”** Buyurulmuştur. Sıkıntının mükâfatını bilen ondan kurtulmaya heves etmez. Çünkü şifa için hastalar, ilâcın acı olduğuna aldırmazlar. Hatta çok ağır ve riskli ameliyatları bile kendi istekleri ile kabul ederler. Bilirler ki sonucunda sağlığına kavuşacak ve mutlu olacaktır. Yani mutluluk için sıkıntı çekilir. Gönlü aşk ile dolu olan kul da Rabbinden gelen her şeyi sevgi ile kucaklar. **“lûtfun da hoş, kahrın da hoş”** düsturunu adeta, parola bilir. Bu ileride alacağı mükâfat için geçici elem ve ızdıraba razı olmaktır.

Hac, yüreklerde bir sevdadır. Hac, damaklarda bir taddır. Bir buluşma, bir ideal, bir aşkıdır. Orda İbrahim ile İsmail'in hatırası vardır. Hacdan dönenen mükemmellik beklenir. Kusur aranmaz, yanlışlara takılmaz. Dikişsiz elbise, dünyadan eli boş gidileceğini öğretir bize. Hac çileye talip olmaktır. Hac turistik bir seyahat olsaydı, Allah Kâbe'yi çölün ortasına dikmezdi.

Mekke'deki Ziyaret Yerleri

Mekke'de, Hz. Peygamberin ve ashabının hatıralarını yaşatan birçok yer vardır. Mübarek sayılan bazı yerler, oralara hac ve umre ziyareti sebebiyle gidenler tarafından ziyaret edilmektedir. Bu ziyaretler usule uygun yapılmalı ve ziyaret edilen mekânlar hakkında bilgi edinilmelidir.

Peygamberimiz'in (sav) doğduğu ev

Sevgili peygamberimiz, milâdi 571 yılı Nisanının 20'sine isâbet eden Rabîu-l Evvel ayının 12'nci Pazartesi gecesi Mekke'de dünyaya geldi.

Peygamberimiz hicrette bu evi Hazret-i Ali'nin kardeşi (Ukayl)'e hediye etmiş. Ukayl'in evlatları da Haccac'ın kardeşine satmışlardır. Bilâhere Harun Reşit' in annesi satın alarak burayı mescid hâline getirmiştir. Kânuni döneminde yeniden cami yapılmış, 1925 ten sonra yıkılıp yerine yapılan bina kütüphane olarak kullanılmaktadır.

Merve tepesine yakın bir yerde Hz. Hatice'nin evi bulunmaktaydı. Peygamberimiz evlendikten sonra oraya taşınmıştı. Çocuklarında burada dünyaya gelmişlerdi. Hz. Ebu Bekir'in evi ise bu günkü Hilton Oteli'nin bulunduğu yerdeydi.

Hira (Nur) Dağı; Hz. Peygamber 40 yaşlarında iken bir Ramazan gecesi melek Cebrail'in gelerek, İkra' (oku) emrini getirmesi ile ilk peygamberlik görevinin başladığı bir dağdır. Peygamberimiz, zaman zaman bu dağın zirvesindeki ıssız mağaraya gider, orada tefekkür ederdi. Bu olay sonrası Peygamberimiz ürpererek evine gelmiş ve eşi Hatice'ye "Beni örtün" demişti. Hz. Hatice sevgili eşini alıp amcası Varaka bin Nevfel'e götürdü. Olayı dinleyen Varaka, "Müjdeler olsun ey Muhammed, Sen son peygambersin. Sana görünen melek Cebrail'dir." (M.Ertuğrul DÜZDAĞ, Peygamber Efendimiz, s.36) Bu olaylar neticesinde Hz. Hatice hemen müslüman olmuş ve peygamberimize ilk desteği vermiştir.

Bu mağara, Mekke'ye 4 km. uzaklıkta ve 281 m. yüksekliğindedir. Dağın zirvesinden 15 m. kadar aşağıda içinde ancak bir kişinin sığabileceği büyüklüktedir. Hira mağarası, hiç değişmeden kalan bir mekân gibi, bütün sadeliğiyle durmaktadırlar.

HİRA DAĞINDA

Bir sabah... Ansızın, tanla beraber,
Kuşattı ruhumu, bir miski amber.
Gönül penceremden, Yüce Peygamber
Muhammed'i gördüm, Hira Dağında
Açıldı bindörtüz yıl ötelerde
Semavi sahnede, ilâhi perde...
Bir anda belirdi, Cibril göklerde,
Taşlar nur kesildi Hira Dağı'nda.
İndikçe kubbeden selâm selleri
Deryalara döndü, Mekke çölleri...
Rabb'imın ikramı, cennet gülleri,
Boram boram tüttü.. Hira Dağında..
Süzüldü semadan envâi renkler
"İkra" sesleriyle çınladı gökler,
Muhammed diyordu bütün melekler
Bir mucize gördüm Hira Dağında
Başladı son mesaj, ilk hecesinden;
Kur'an'dı bu inen, Cibril sesinden..
Yüce kâinatın, Efendisinden,
Ayetler dinledim.. Hira Dağında..
Ayrıldı.. Hayır, şerr, helâl ve haram;
"Kurtuluş" diyordu, İlâhi Kelâm..
Seslendi, Muhammed Aleyhisselâm;
Bütün insanlığa.. Hira dağında...

Cengiz Numanoğlu

Cennetü'l-Muallâ; Mekke'de, Harem-i Şerif'in yaklaşık iki kilometre kuzeyinde olan mezarlıktır. Peygamber efendimizin dedesi Abdülmuttalib, kendisini yetiştiren amcası Ebu Talib, ilk eşi Hz. Hatice ile çocuklarının, Abdullah bin Zübeyr'in ve o günlerden bu yana Mekke'de vefat eden bütün mü'minlerin defnedildiği mezarlıktır. Hz. Hatice'nin buraya defnedilmiş olmasından dolayı Cennetü'l-Muallâ denilmiştir. Bu şahsiyetler, Cennetü'l-Muallâ'nın misafirleridir.

Kanun-i Sultan Süleyman döneminde Hz. Hatice'nin kabrinin üstüne bir türbe yapılmış ve bir türbedar görevlendirilmişti. 1925 yılında Mekke Suudilerin eline geçince, türbeler yıkılıp mezar taşları kaldırılmıştır. Bu gün düz, sade ve çorak bir tarla görünümündedir.

Peygamberimiz Mekke'nin fetih gününde, Hz. Aişe validemiz ile birlikte Cennetü'l-Mualla'ya gelerek Hatice annemizin mezarını ziyaret etmiş, önceki eşine vefa örneği göstermiştir.

Cin Mescidi; Mekke'de, Cennet'ül muallâ kabristanlığına yakın bir mesciddir. Peygamber efendimiz hicretten üç yıl evvel Tâif'ten dönerken bu mescidin arsasında sabah namazı kıldı. Namazda okuduğu Kur'an-ı Kerimi cinlerden yedi kişi dinlemiş ve iman etmişlerdi. Cin Mescidi Mualla Mezarlığı'nın yanındadır. Bu mescide "hars" Mescidi de denir. 2000 yılında yeniden yapılmıştır. Tek katlı olup büyük bir sermahfili vardır.

Hudeybiye; Peygamberimiz bir gece rüyasında Kabe'yi tavaf edip ihramdan çıktığını görür. Bu rüya üzerine Kabe'yi tavaf etmeye karar verirler. Hazırlıklar tamamlanır 1500 kişi yola koyulur. İbadet için gittiklerinden silahları yoktu. Kurbanlık 70 deve alıp umre yapmak üzere Hicretin 6'ncı yılında Hudeybiye'ye geldiler. Allah Resulü, burada suyu kurumuş bir kuyunun başında dua edince kuyudan tertemiz su çıktı.

Peygamberimiz Mekke'lilere geliş gayesini bildirmek için elçi olarak Hz. Osman'ı gönderdi. Mekke'liler izin vermedikleri gibi Hz. Osman'ı hapsedtiler. Hz. Osman geri dönmeyince onun şehit edildiği haberi yayıldı. Peygamberimiz çok üzüldü. Müslümanlar oradaki bir ağacın altında müşriklerle son demlerine kadar harb etmeye yemin ettiler. Bu biata "Biat-ı Rıdvan" diye isim verildi.

Müslümanların efendimize karşı mutlak itâatını, gösteren bu bî'at duyuldu. Mekkelilerin içine korku düştü. Bu korku sebebiyle göz hapsinde tuttukları hazret-i Osmân'ı derhâl serbest bıraktılar. Peygamberimiz ile sulh yapmak için Amr ibni Süheyl başkanlığında bir heyet gönderdiler. Uzun bir görüşmeden sonra on sene geçerli kalacak olan “Hudeybiye Antlaşması” imzâlandı.

Bu antlaşma on yıl geçerli olacak, iki taraf birbiriyle harb etmeyeceklerdi. Kâbe'yi bir sene sonra ziyâret edecekler ve üç gün kalacaklar. Yanlarında silâh bulunmayacaktı. Kureyşlilerden biri Müslümanlar tarafına geçerse iâde edilecek. Müslümanlardan biri Kureyş tarafına geçerse iâde edilmeyecekti.

Bu antlaşma Müslümanların zararına gibi görüldü. Peygamberimiz “Sabredin, Allahü teâlâ size de kurtuluş yolu gösterecektir.” buyurdu. Peygamberimiz burada yirmi gün kaldı. Kurbanlarını kestiler ve Umre yapmadan Medîne'ye döndüler. Dönerken yolda “Fetih” sûresi nâzil oldu. Bu anlaşmasının birçok fetihlere başlangıç olduğu bildirildi.

İki yıl sonra müşrikler sözlerinde durmayarak anlaşmayı bozdular. İki yıl içinde Müslümanların sayısı birkaç misli arttı. Müslümanlar ilk defâ bir devlet ve bir kuvvet olarak kabul edildi.

Cirane; Mekke'ye 30 km. Taif yolu üzerinde, Peygamberimizin Huneyn gazasından sonra ihrama girdiği yerdir. Küçük bir köy olan Cirane'de su kuyusu bulunmaktadır. Huneyn savaşından sonra ganimetler burada toplanmıştı. 40 bin koyun, 5 bin deve vardı. Bunların taksiminde bazı kimseler dedikodu yapmışlardı. Bu ganimetleri dağıtırken Peygamberimiz kalplerini kazanmak (müellefe-i kulub) için yeni müslümanlara bolca vermişti. Bu duruma üzülen peygamberimiz malları tercih eden istediğini alıp kalabilir, işte ben gidiyorum, demişti. Bunun üzerine, bu duruma sebep olanlar, Allah resulünden özür dileyip peşinden geldiler.

Peygamberimiz burada ihrama girerek umre vazifesini icra etmiştir. Bu mübarek yerden yetmiş peygamberin ihram giyip umre yaptıkları peygamberimiz tarafından bildirilmiştir.

Sevr Mağarası (Hicrete giden yol)

Hicrette, can dostu Hz. Ebubekir ile birlikte gizlendikleri, Mekke yakınlarındaki Sevr dağının tepesinde bulunan mağaradır.

Yol arkadaşı yoldan önce gelir. Eskiler: “Evvel refik sümme'l-tarik: Önce (yol arkadaşı, sonra yol)” demişlerdir. Her hicret Ebu Bekir (ra) gibi bir yol arkadaşına muhtaçtır. İyi bir yol arkadaşı olunca yol azığı olmasa da olur. Allah Resûlü tedbirleri almış, yol arkadaşı olarak Hz. Ebubekir'i seçmiş, ücretini ödeyerek deve satın almış, kılavuz tutmuştur.

Kendi izleri kaybolsun diye arkalarından bir davar sürüsünü yürütmüşlerdir. Kendisine haber getirecek habercileride ayarlamıştır.

Zulüm ve baskılardan kurtulmak ümidi, İslâmın daha iyi yaşanabilmesi ve Allah'ın izin ve müsadesiyle Mekke'den Medine'ye hicrete karar verilmişti.

Bu durum karşısında müşrikler, Hz. Muhammed'i öldürmeye karar vermişler, onu bulup getirene yüz deve ödül verileceği vaad edilmişti. Bu durumu Cebail (as) peygamberimize bildirilmiş, o da, Hz. Ali (ra)'yi yatağına yatırıp emanetleri bırakarak müşriklerin gözü önünde evinden çıkıp gitti. Hz. Ebubekir efendimizle buluşup Sevr dağına çıktılar. Dağın tepesindeki bir mağaraya saklandılar.

Suikastçıları yanıltmak için Medine'ye doğru değil, ters istikametteki Sevr'e yürüdüler.

Hicret yolunda Hz. Ebubekir (ra) önce mağaraya kendi girmiş, gecenin bu saatinde içeride, yılan, çıyan, akrep, zehirli bir böcek veya vahşi hayvan varsa bunları önce kendi göğüslemek istemiştir. Sadık dost, Muhammed (sav)'e bir zarar gelmesin diye kendini feda etmekten çekinmiyordu. Bu, sevginin ve sadakatın doruk noktasıydı. Fakat peşlerine düşenler, izlerini sürerek sarp dağların zirvesinde yerlerini bulmuşlardı.

Mağaranın kapısına örümceğin ağını girmesi ve güvercinin kaçmadan yuvasında oturuşu, kâfirleri yanılttı. Buraya uzun zamandır kimse uğramamış, diyerek orayı terk ettiler. Hatta onlar mağara kapısına yaklaştıklarında, Hz. Ebubekir çok üzülmüş, “Yâ Resûlâllah, beni öldürürlerse gam yemem, fakat Allah göstermesin, sana bir zarar gelirse, bütün ümmet mahvolur” deyince, Resûl-i Ekrem; **“Üzülmeyin, Allah bizimle beraberdir.”** (Tevbe suresi;40) diye onu teselli etti.

Hz. Ebubekir, mağaraya girince bir delik görmüştü. O deliği ayağı ile tıkmak isteyince, bir yılan ayağını soktu. O sırada Allah resulü, Hz. Ebubekirin dizinde uyumaktaydı. Ebu bekir'in canı yanmasına rağmen ayağını çekmemiş, fakat acısından gözlerinden akan yaşlar, Allah resulülünün şakağını ıslatmıştı. Uyanan sevgili peygamberimiz, bu manzaradan çok etkilendi. Yılanın soktuğu yere

tükrüğünü sürdü, ayağının acıması derhal durdu. Bu şartlar altında o mağarada üç gün kaldılar.

Ortalık sakinleşince mağaradan ayrılan iki arkadaş, Medine'ye doğru yürüyüşe geçtikleri anda doğup büyüdükleri vatanlarından ayrılırken mahzun mahzun Mekke'ye doğru bakıyorlardı. Tam bu esnada Allah Resulünün dudaklarından şu cümleler döküldü. **“Ey Mekke! Yeryüzünde en çok sevdiğim belde inankisensin. Şayet mecbur olmasaydım senden asla ayrılmazdım.”** deyişi, asırlarca mü'minlerin gönlünde yer tuttu.

Süraka adındaki bir pehlivan 100 deve ödülünü alabilmek için çölde peşlerine düşmüş ve onları görmüştü. Hızlı bir şekilde atını peygamberimizin üzerine sürdü. Tam yakalayacağı sırada atından düştü yerlerde yuvarlandı. Bu defa tekrar atına binip yeni bir hamle daha yapmıştı ki atının ayakları kumlara gömüldü, hareketsiz kaldı. Sanki gizli bir kuvvet onu çölün içine çekiyordu. Bunu farkedince Süraka çok korktu. Ve Yâ Muhammed! Rabb'ine dua et bu durumdan kurtulayım. Size hiç zarar vermeyeceğim. Gelenleride yollarından çevireceğim, dedi. Bunun üzerine Allah Resulü dua ettiler. Süraka kurtuldu, sonrada müslüman oldu. Bu olayı Ebu Cehil duyduğunda Süraka'yı beceriksizlikle suçlamıştı. Süraka da, Ey Ebu Cehil senin atında yerin içine doğru batsaydı sende iman eder, müslüman olurdu, demiştir.

Hicret, Hz. Peygamber'in geçirdiği büyük imtihanlardan biridir. Mağaradaki bekleyişi ise daha büyük imtihandır. Çünkü eli silahlı katiller ile arasında sadece örümcek ağı vardır. Nihayet çölleri aşarak Kubâ köyüne vardılar. Oradan da Medine'ye girerken karşılama töreni hazırlanmış, kızlar ve çocuklar yol boylarına dizilmişler, kutlu misafirlerini bekliyorlardı. Ve birden şu mısraları söylemeye başladılar.

**Vedâ dağından üzerimize dolunay doğdu.
Allah'a çağıran davetçimiz olduğu için,
Bizlere şükretmek vacip oldu.
Nerde kaldın sevgiligözlerimiz yoruldu
Kuşlar yalvarıyoruz, haber getirin bize,
Bulutlar çabuk gelin, yüreğimiz kavruldu.
Ey bize gönderilen elçi! Yüce bir davetle geldin.
Sen bu şehre şeref verdin, Ey sevgili, HOŞ GELDİN.**

Peygamber aşığı bir kalem (Fatih Okumuş) şöyle anlatır;
**Yesrib'te olay var, Yesrib'liler ayakta
Kadın çocuk genç ihtiyar herkes sokakta
Bir destan yükseliyor ensar'ın dudaklarından
Yesrib'e gün doğuyor, Yesrib'in gözleri ışıltıyor
Toprak, hava, su bile, değişti mi ne?
Yesrib artık, Yesrib değil, Peygamber'in şehri Medine.**

Ensar, Hz. Peygamberin Medine'ye gelişiyle adeta bayram etti. "Hoş geldiniz, buyurun yâ Resûlallah" diye evlerine davet ettiler. O devesini serbest bıraktı. Hâlid yani Eyyûb Ensâri'nin evine yakın çökünce: "İnşallah konağımız burasıdır" diyerek onun evini şereflendirdiler.

MEDİNE

Eski bir şehir olan Yesrib, Hz. Peygamberin hicretinden sonra **Medine** ismini almıştır. Üç tarafı dağlarla çevrili, verimli bir ovanın kenarındadır. Hicretten önce Evs ve Hazrec kabileleriyle yahudilerin yaşadığı bir yerleşim yeri idi. Evs ve Hazrec kabileleri arasında tarihi sürtüşme ve kavgalar yaşanırdı. Bunların arasındaki husumet ortadan kalktığı gibi, muhacir (Mekkeliler) ile Ensar (Medineliler) arasında örneği görülmemiş kardeşlik gerçekleşti.

Peygamberimiz şöyle buyuruyor: **“Kabrimi ziyaret edene, şefaati sabit bir hak olur.”** (Keşfu'l Hafa, 2/250, Hadis:2489) Ayrıca bu müstesna kabrin komşusu Hz. Ebubekir'in ve Hz. Ömer'in de kabirleri, Mescid-i Saadet'in içinde bulunmaktadır.

Medine'ye girişte Mescid-i Nebevinin minarelerinin ışıklandırılmış hali muhteşemdir. O minareler, sanki Hz. Peygamberin başında nöbet bekleyen askerler gibidir. Tam bu esnada hep bir ağızdan bütün mü'minler **salâvat** getirerek O'na olan bağlılıklarını gösterirler.

O Nebiler Nebisi'ni, derin bir hasretle özlüyoruz. Teselliyi salâvât-ı şerifelerde arıyoruz. Gönüllerimizi teskin etmek için söylediği **“Kişi sevdiği ile beraberdir.”** hadis-i şerifinin verdiği ümitle avunuyoruz. Onun zamanında Medine şehrindeki Mescid-i Nebi sadece bir cami değil, ilim ve irfan yuvasıydı. Hz. Ebubekir'ler, Ömer'ler, Osman'lar, Ali'ler, Halid'ler... her biri cihâna bedel büyük simâlar orada yetiştiler.

Medine, Hz. Peygamberle münevver şehir olmuştur. O kibar, görgülü ve medeni insanların (ensarın) Allah Resulü Hz. Muhammed (sav)'i bağışlarına basmaları neticesinde bu şehir tarihteki şerefli yerini almıştır. Medine'de herşey farklı. İnsanlar daha mülayim. Hava daha serin. Medine, her zaman mutedil iklim ve sıcak insanları ile ziyaretçilerini dostça karşılar. Burada geçirilen günler unutulmaz. Daha önce Mescid-i Nebi'yi fotoğraf ve filimlerde görenler, ona kavuşunca umduklarından da sevimli bulurlar.

Medine'ye hicret, medeniyete hicret olmuştur. Kültür düzeyi düşük bir toplumu Medeni bir topluma, Yesrib'i Medine'ye dönüştürmek hiç kolay olmamıştı.

“Bana selâm veren hiç kimse yokturki Allah ruhumu ondan haberdar etmesin.” (a.g.e,2/251) Bir başka hadislerinde ise: **“Benim mescidimde kılınan bir vakit namaz, Mescid-i Haram hariç, diğer mescitlerde kılınan bin namazdan hayırlıdır.”** Bu hadisler mü'minlerin gönlünü Medine'ye bağlamıştır.

Medine, İslâmın ilk başkenti. Yıldızlara benzetilen sahabenin diyarı. Her karış toprağına ayetlerin indiğı, Hadis-i şeriflerin zikredildiğı, risâletin buram buram yaşandığı imanlı şehir. Tozunun toprağının dahi şifa olduğu bildirilen, içinde ölen kimseye peygamberin şefaatinin hak olduğu kutlu belde... Kâbe'i Muazzamadan sonra yeryüzünde ibadet edilecek en faziletli mekân...

Peygamber şehri nurlu Medine her zaman ışıltıdır. Onun ziyaretçileri, salât-ü selâmlar ile bu nuru daha da yüceltmektedirler. Hz. Peygambere selâvat getirmek, onunla haberleşmek, selâmlaşmak, hal hatır sormak gibidir.

“Evim ile minberimin arası cennet bahçelerinden bir bahçedir.” (Müslim, Hac,92H.1390) buyuran Efendimizin bu müjdesi ümmetinde öyle bir yankı bulmuş ki gece gündüz farkı olmadan her an dolup taşıyor bu makam. Geceleri bir başka âlem Ravza... Sanki ötüşleriyle cenneti hatırlatsınlar diye kuşların tatlı şakımlarına mü'minlerin Kur'an sesleri eşlik ediyor. Günler çabuk geçiyor, ayrılık saati yaklaşıyor, sevgiliye veda etme zamanı geliyor. (M.Emin AY, “Beyaz Yolculuk” Y. Dün. Dr.Sy:31, s.63)

Ya Resulallah..!

Bir zamanlar, hevâlarla doluydum;
Rabb'in bir günahkâr, gafil kuluydum.
Bir seher rüyamda, çağrını duydum;
Koştum, geldim sana, Yâ Resulallah.

Mâna gözlerimle, Kur'an'a daldım
Daldıkça hidayet rızkımı aldım,
Nefsi emmareyi, taşlara çaldım,
Koştum, geldim sana, Yâ Resulallah.

Ravzanda kırk vakit, vecde dalmaya,
Cennet-i âlâ'da, komşun olmaya,
Şefaât müjdesi, elden almaya,
Koştum, geldim sana, Yâ Resulallah.

Mescidini kalp gözüyle görmeye,
Minberine mahcup yüzüm sürmeye,
Kabr-i Saadetten, güller dermeye,
Koştum, geldim sana, Yâ Resulallah.

Feyzinden aldığım, yüce ilhamla;
Nur oldu gözümden, akan her damla.
Dilimde binlerce, salât selâmla,
Koştum, geldim sana, Yâ Resulallah.

Cengiz Numanoğlu

Hz. Peygamber(sav)'in ziyareti

Cennet bahçelerine dünya gözü ile girmek, Medine'nin nuruyla dünyalarını aydınlatmak için, Kabri saadetin, Ebubekir'in, Ömer'in, Osman'ın, şehitler efendisi Hamza'nın ziyaretleriyle şereflenmek için Medine yollarına dökülür mü'minler. Medine'ye salât-ü selâm'la girer, edepli ve tevazulu bir şekilde Resulün kabri başına gelir: “Esselâmu aleyke yâ Resulâllah” diyerek selâmlar verilir.

“Kim ki, beni vefatımdan sonra ziyaret ederse hayatımda iken ziyaret etmiş gibidir.” (Keşfü'l Hafa, 2/250, Hadis no:2489) buyurur sevgili peygamberimiz. Hz. Peygamber efendimizin yanında bulunmaktan daha büyük bir mutluluk var mıdır?

Bazı ziyaretçiler, Peygamberin kabri yanında farkında olmayarak gürültü yapmaktalar. Halbu ki Allah, Resulünün huzurunda seslerimizi alçaltmayı tenbih buyurmuşlardır. **“Ey İman edenler! Sesinizi Peygamberin sesinin üstüne yükseltmeyin. Birbirinize bağırdığınız gibi Peygamber’e yüksek sesle bağırmanın; yoksa siz farkına varmadan amelleriniz boşa giderir.”** (Hücurat;2) Edep ve huşu ile ziyaretin yapılması isteniyor.

Şair Nâbi’nin Medine’ye girerken söylediği şu sözler günümüz insanının kulaklarına küpe olmuştur.

Sakin terki edepten Kûy-i mahubı hüdâdır bu
Nazargâhı ilâhidir, Mâkâm-ı Mustafa’dır bu.

Medine’deki Ziyaret Yerleri

Mescid-i Nebi:

Hızret Peygamber’in Mekke’den Medine’ye hicret ettikten sonra inşa ettiği mescit ve yeryüzünde ziyaret edilmeye lâyık üç mescitten biridir. Bu mescitler: Kâbe, Mescid-i Aksa, Mescidi Nebi’dir. Mescid-i Nebi, Peygamber mescidi demektir. Kabri saadetin burada olmasından dolayı, Ravza-ı Mutahhara denilmiş, kubbesinin yeşil olmasından dolayı da Kubbe-i Hadrâ denilmektedir.

Bu mescidin yapılışında peygamberimiz bir inşaat işçisi gibi çalışmış, camii ve mescit inşaatının önemini bizzat uygulamalı olarak göstermiştir.

Mescitte önce minber yoktu. Peygamberimiz hurma kütüğüne yaslanıp hutbelerini okurdu.

Ashabdan biri: “Ya Resulallah sizin için bir minber yapalım. İnsanlar sizi görebilsin ve sesinizi daha iyi duyabilsinler.” dedi. Bunun üzerine Rasulullah “olur” dedi. Üç basamaklı bir minber yapıldı. Hz. Peygamber eski hurma kütüğüne ilişmeden yeni minbere çıkınca kütükten bir yavru devenin ağlayıp inlemesini andıran sesler işitildi. Rasulullah onu eliyle okşadı ve sesler kesildi. (İbn-i Mace. İkame. 199) Peygamberimiz: “Eğer ben onu kucaklamasaydım, kıyamete kadar inleyip duracaktı.” buyurdu. Bir başka rivayette de Peygamberimiz kütüğe: “İstersen seni sökölüğüñ yere dikeyim. İstersen cennete dikeyim.” dedi. Sonra bu kütük minberin altına toprağı gömölüdü.

Allah Resölü buminberden şöyle demişti. **“Evimle minberim arası cennet bahçelerinden bir bahçedir. Minberim ise cennet bahçelerinin üzerindedir.”** (Ahmed bin Hambel. II. 36.450) Bu hadisler bize Allah Resölünün kabri ile minberi arasında veya minberinde kılınacak namazların cennette kılınmış gibi olacağını bildirmektedir.

Hz. Peygamberimiz: **“Benim mescidimde kılınan bir vakit namaz, Mescidi Haram hariç diğör mescitlerde kılınan bin namazdan hayırlıdır.”** buyurmuşlardır. Namaz dışında kalan vakitlerdede mescitte kalıp, kuran okumak, namaz kılmak çok faydalıdır. Başka bir hadisi şerifte ise: **“Benim mescidimde 40 vakit namazı tamamlayan için cehennem ateşinden ve nifaktan kurtuluş beratı yazılır.”** (Müsned 25.169) buyurmaktadır.

Günümüze kadar birçok tamiratlar geçiren mescid, Hz. Osman döneminde, Emeviler, Abbasiler, Memlûklüler ve Osmanlılar zamanında da tamir görmüş olup son durumu şöyledir: Mescid-i Nebevi'nin alanı, yüzbin metrekare olup alt katı, dört yüzbin kişi, üst katı ise, yüzbin kişi almaktadır. Bahçesiyle birlikte Bir milyon kişi namaz kılabilir. (Medine-i Münevvere, M. Münevvere Araştırma ve İnceleme Merkezi (16) s.32)

10 minaresi mevcuttur. Yeni yapılan 6 minare 5 şerefeli, 104 metre boyunda olup her biri 334 basamaktır. Minarelerin ucundaki alem 4200 kg. olarak 14 ayar som altından Türkiye’de yapılmıştır. Mescidin 91 adet kapısı, 2540 penceresi, 5 metre çapında 68 tane avizesi vardır. Mescid-i Nebi’nin inşaatında 3750 işçi çalışmış ve 2 milyar Dolar harcanmıştır. Alt katında otoparkı mevcuttur. Bahçeye yapılan şemsiyeler ise Mescid-i Nebi’ye ayrı bir güzellik katmıştır.

Gamame Mescidi: Rasulullah(sav)’ın son defa Bayram Namazını kıldırđıđı yer olarak bilinir. Peygamberimizin başının üzerinde gölge yapan bulutun son defa görüldüğü yer sayıldığından “bulut” anlamında Gamame mescidi denmiştir. Mescidin üzeri kubbelerle kaplı siyah renkli olup 1. Abdülmecit tarafından yapılmıştır.

Ebu Bekir Mescidi: Peygamberimizin ve Hz. Ebu Bekir’in Bayram Namazını kıldırđıđıkları yere yapılan bir mescittir. İlk önce Ömer b.Abdülaziz yaptırmış, sonrada 2. Mahmut yenilemiştir.

Hız. Ali Mescidi: Peygamberimizin ve Hz. Ali efendimizin Bayram Namazını kıldırđıđıkları yere yapılan bir mescittir.

Hız. Ömer Mescidi: Peygamberimizin ve Hz. Ömer (ra)’ın Bayram Namazını kıldırđıđıkları yere yapılan bir mescittir.

Amberiye Mescidi: Osmanlı Padişahlarından Sultan Abdülhamid'in Medine Tren İstasyonu yanına yaptığı mescittir. Etafında bahçe ve havuzlarıyla güzel bir görüntüsü olan bu eser Osmanlı tarihi özelliklerini taşımaktadır. 1905 ten kalan Osmanlı hatırasıdır.

Kubâ Mescidi: Hz. Peygamber'in hicret esnasında Medine'ye ulaşmadan önce misafir kaldığı köyde yaptığı ilk mescittir. Peygamberimizin kendi elleriyle inşaatını yaptığı yeryüzünün ilk mescididir. Tevbe suresinin 108. ayeti bu mescidi övmektedir. Kur'an'da "**Takva Mescidi**" diye geçer. Bu mescidi ziyaret edip 2 rekât namaz kılan umre sevabına kavuşur. Hz. Peygamberimiz, Cumartesi günleri bu mescidi ziyarete giderdi.

Şimdi ziyaretçilerine ev sahipliği yapan Medine yakınındaki bu mescit faziletiyle önemli bir ziyaret noktası olmuştur.

Kibleteyn Mescidi: Hz. Peygamber Mekke’de iken namazlarını Kâbe’ye doğru kılardı. Fakat Kudüs’teki Mescidi Aksa’nın kudsiyeti bildiğinden Kâbe’nin güney duvarı önünde durup kuzeye doğru namaz kılar, böylece hem Kâbe’yi, hemde Mescid-i Aksa’yı karşısına alarak iki kibleyi birleştirmiş olurdu. Aynı zamanda, Kâbe putlarla dolu olduğu için Mescid-i Aksa’ya yönelmekteydi. Medine’ye hicretten sonra Yahudiler, Müslümanların kendi kiblelerine dönmüş olmalarından dolayı alaya alıyorlardı. Allah resülü, kible konusunda, zaman zaman dua edip gökyüzüne bakıyordu. Nihayet Bedir gazasından önce: **“(Ey Muhammed) İşte seni memnun olacağın bir kibleye döndürüyoruz. Artık yüzünü Mescid-i Haram tarafına çevir.”** (Bakara;144) ayetinin gelmesiyle Kible değişmiştir. Hz. Peygamber namaz esnasında bu ayet nazil olunca namazını bozmadan, yönünü değiştirerek, namazın kalan kısımlarını Mekke’ye doğru kıldırmıştır. Kiblenin değişmesiyle ilgili farklı rivayetler olmakla beraber yaygın olan rivayet şudur: Beni Seleme mescidinde öğle namazında meydana geldiğidir. Kiblenin değişmesinin bir hikmeti de önderlik görevinin İsrail oğullarından Hz. Muhammed’e verildiğinin ilânı ve günün birinde Mekke’nin fethedileceği müjdesine işaret ediyordu. (Ahmet GÜÇ, D. İlmi Der.c.39,sy.2. s.80-87) Bu hâdis bu mescitte meydana geldiğinden “iki kibleli mescit” manasına gelen Mescid-i Kibleteyn denilmiştir. Medine’nin önemli ziyaret yerlerinden biridir.

Uhud: 625 yılında İslâm tarihinin müşriklerle yapılan en önemli savaşlarından biridir. 700 kişilik müslüman ordusu ile 3000 kişilik müşrik ordusu karşı karşıya geldiler. Mekkelilerin savaş hazırlığını Abbas bin Abdilmuttalib, Hz. Peygambere bir mektupla haber verdi. Müşrik ordusunun başında Ebu Sufyan, karısı Hind ile beraberdi. Hind, Bedir’de ölen babası Utbe ile amcası Şeybe ve kardeşi Velid’in intikamını almak için askeri kışkırtıyordu. İslâm ordusu Uhud dağına arka verdi ve Medine’ye karşı saf tuttu. Müşrikler karşı tarafta saf oldular. Muhacirlerin sancağını Mus’ab bin Umeyr tutuyordu. Hz. Peygamber, Abdullah bin Cübeyr’i 50 okçuyla **Ayneyn** geçidine yerleştirdi. “Ne olursa olsun burayı terk etmeyeceksiniz.” dedi. Sonra eline bir kılıç aldı: “Bunun hakkını kim verir?” dedi. Ebu Dücâne: “Onun hakkı nedir?” deyince: “Onun hakkı eğilip bükülünceye kadar düşmanın yüzüne vurmaktır.” dediler. Ebu dücâne bu kılıcı aldı. Savaşta kılıcın hakkını verdi.

Hind, Vahşi'ye: "Eğer Hamza'yı öldürürsen seni azad edeceğim, birçok hediyeler vereceğim." dedi. Bu yüzden Vahşi bir taşın arkasına gizlenerek Hamza'yı gözetliyordu. Savaşın şiddeti artmış, Kueryş bozguna uğramıştı. Okçular bu hali görünce bir kısmı ganimet paylaşmaya koştular. Henüz Müslüman olmamış, Halid bin Velid bu fırsatı kaçırmadı. Geriden çevirme hareketi yaparak kalan okçuları şehit etti. Böylece savaşın kaderi değişti. İslam ordusu galip iken birden mağlup duruma düştü.

Şehitlerin efendisi Hz. Hazma sekiz müşrik öldürmüş çarpışıyordu. Onu kollayan Vahşi gizlice saklandığı yerden Hamza'ya mızrağını sapladı ve şehit etti. Bununla da kalmayıp karnını yardı ve ciğerlerini çıkarıp Hind'e götürdü. Hind, hamzanın ciğerlerini öfkesinden çiğnedi. Vahşi'yi mükâfatlara boğdu.

Uhud savaşı, Hz. Peygamberimizin en çok bunaldığı bir savaştır. Bu savaşta Hz. Peygamberimizin mübarek dişi kırılmıştır. Kendisinin kanı yere damlayıp kavmine azap gelmesin diye yüzünden akan kanları siliyor: "Yâ Rabbi, kavmim cahildir, sen onlara hidayet et." diye dua ediyordu.

İbn-i Kamie, Mus'ab bin Ümeyr'i peygamberimiz zannederek şehid etti ve Muhammed'i öldürdüm diye yaydı. Bu haber Müslümanları perişan etti.

Uhud, kâfirlerin kılıç ve ok darbelerine karşı sahabenin vücutlarını siper ederek Allah Resulünün önünde etten duvar oluşturdıkları yerdir.

Savaş sonrası, Ebu Sufyan: - İçinizde Muhammed var mı? - Ebu Bekir, Ömer var mı? diye seslendi. Ses duymayınca bu üçü tamamsa mesele bitmiştir, dedi. Fakat Ömer hepimiz buradayız, dedi. Ebu Sufyan, bu Bedir'in intikamıdır, dedi. Ömer'de: “Bizim ölülerimiz cennette, sizinkiler cehennemde.” dedi.

Hız. Hamza ve Mus'ab b. Ümeyr ile birlikte, 70 şehidin verildiği, Peygamberimizin yaralandığı, Hız. Hamza'nın cesedinin parçalandığı ve mü'minlerin büyük darbe aldığı savaştır. Bu savaşta şehit düşenler için Cenab-ı Hak: **“Siz Allah yolunda öldürülenlere ölü demeyin. Bilakis onlar diridirler.”** (Al-i İmran;169)

Hız. Peygamber savaş sonrası şehitleri dolaşırken amcasının cesedini görünce, hayatının en büyük üzüntüsünü yaşadı. Hele Hamza'nın kızı Fatma, Hız. Peygamberi görünce: “Yâ Resulallah babam nerde? Diye sorunca kalbi titreyen şefkat peygamberi: “Kızım, bundan sonra senin baban benim.” buyurdular. Uhud Dağı'nın ve taşlarının kıpkızıl renk oluşu, sanki Uhud şehitlerinin kanlarıyla bu vadilerin yıkandığını gösterir gibidir.

Vahşi de Mekke'nin fethinden sonra Müslüman olanlardan biriydi. Peygamber efendimiz, Amcasının katilinin dahi Müslüman olmasını arzu ediyordu. Ona mektuplar yazdı. “Gel ey Vahşi, Müslüman ol.” diyordu. Vahşi ise: “Ben adam öldürdüm, zina ettim, hırsızlık yaptım, Allah'ı inkâr ettim.” Kur'an-ı Kerim Furkan Suresinin 68. ayetinde benim gibileri için kurtuluş ümidinin olmadığını hatırlatıyor. Vahşi, bu ayeti yazıp

Peygamberimize gönderdi. Peygamber Efendimizde Furkan Suresinin 70. ayetini yazıp gönderdi. **“Tevbe edip salih amel işleyenleri Allah affeder. Onların kötülüklerini de iyiliğe çevirir. Çünkü Allah çok bağışlayıcıdır.”** Vahşi bu ayetten de tatmin olmamıştı. Ben salih amel işleyemedim. Gerçekten o imana erişemedim, deyincebu defa Allah Resulü, Zümer Suresinin 53. ayetini gönderdi: **“Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyiniz. Allah bütün günahları affeder.”** İşte Vahşi o zaman Cenab-ı Hakk’ın engin nusretini gördü. Huzuru risalette dize geldi. Kelime-i şahadeti gönülden okudu ve Müslüman oldu.

Ama Sevgili peygamberimiz: “Ey Vahşi sen çok sevdiğin amcamı öldürdün. Vücudunu parcalara ayırdın. Seni her gördüğümde onu hatırlarım. Mümküse bana biraz seyrek görün. Elimde olmayarak seni incitmeyeyim.” dedi.

Bu sözü duyan Vahşi bir daha kendini Peygamberimize göstermedi. Saklandı, namazlara geç geldi, kenarlara oturdu. Müslüman olduktan sonra peygamberimizle 2 yıl yaşamıştı. Hz. Peygamberin: “Gel ey Vahşi.” deyişini duymadı. Yemame’de yalancı peygamberle yapılan savaşta. Yıllar önce Hz. Hamza’yı şehit ettiği mızrakla İslam düşmanı Müseyleme’yi öldürmüştü. Bu olaydan sonra yüzünü kumlara kapamış, şöyle yalvarmıştı: ” Ey Allah’ın Resulü! Ben kâfirken en güzel müslüman Hamza’yı şehit etmiştim. Şimdi Müslüman oldum. En büyük kâfir Müseylemeyi öldürdüm. Artık sana

görebilirmiyim, yâ Resulüllah.” diyordu. Fakat Peygamberimiz öleli çok olmuş, zaman Hz. Ebubekir’in halifeliği dönemi idi. Onların buluşması ahirete kaldı, diyelim. Konuyu bitirelim.

Uhud’da Hz. Hamza’nın ulu bir çınar gibi devrilişi, Musab bir Ümeyr’in kefensiz defnedilişi, bir günlük evliyken şehit olan Hz. Hanzala’nın melekler tarafından yıkanışı, Uhud’un yürek sızlatan hatıraları olarak tarihe geçmiştir. Peygamberimiz: **“İşte Uhud, o bizi sever, bizde onu severiz.”** (Tecrid-i Sarih, 5/279) buyurur. Uhud şehitleri anıldığında sevgili peygamberimiz şöyle derdi: “Vallahi ashabımla birlikte bende şehit olup Uhud Dağı’nın bağrında gecelemeği ne kadar isterdim. Gidiniz sizde onları ziyaret edip selam verin.” Hz. Fatıma 2-3 günde bir Uhud şehitliğini ziyaret eder, amcasının kabrini elleriyle düzeltirdi.

Hendek; Arap yarımadasındaki bütün İslâm düşmanları birleşerek İslâmı ortadan kaldırmak için büyük bir orduyla Medine üzerine yürüdüler. Bu ordu 10 bin kişilik idi. Tarihler, hicretin 5. yılı 627 Şevval ayını gösteriyordu. Gelen güçlü ordu karşısında şehri savunma planları yapıldı. Selman-ı Farisi isimli İran'lı sahabenin fikri olan, şehrin etrafına bir atlı süvarinin atıyla geçemeyeceği hendek kazılması kararlaştırıldı. Şehri savunmak için yakıcı ve kavurucu güneş altında Bütün Müslümanların çalışarak hendek kazmaları sebebiyle bu savaşa Hendek Savaşı denilmiştir. Allah Resulü büyük bir kaya parçasına üç vuruş yaparak parçalıyor, birinci vuruşta Şam, ikincisinde Medayin ve üçüncüsünde Sana'nın ışıklarını görüyor. Günün birinde bu ülkelerin fethedileceği müjdesini veriyordu.

Birgün sahabe sıcaktan ve açlıktan perişan olmuş, karınlarına doladıkları kuşaklarının altına birer tane taş bağlamışlardı. Bu bağlanan taş karınlarının açlığını bastırıyordu. Biri geldi bu durumu Allah Resulüne göstermek istedi. Kuşağını çözdü. Karnına bağlı olan taş parçası yere düştü. Yani Ey Allah'ın Resulü bir gündür açız. Açlığımızı bastırmak için karnımıza taş bağlıyoruz, demek istemişti. Bu olaya çok üzülen sevgili peygamberimiz kendi kuşağını çözdü. Sahabenin hayretli bakışları arasında onun kuşağından 3 tane taş düştü. Herkes şaşırmıştı. Yani o şunu demek istiyordu. Sevgili ahabım, sizin bir gün aç kalmanıza karşılık ben üç gün aç kalırım, diyordu.

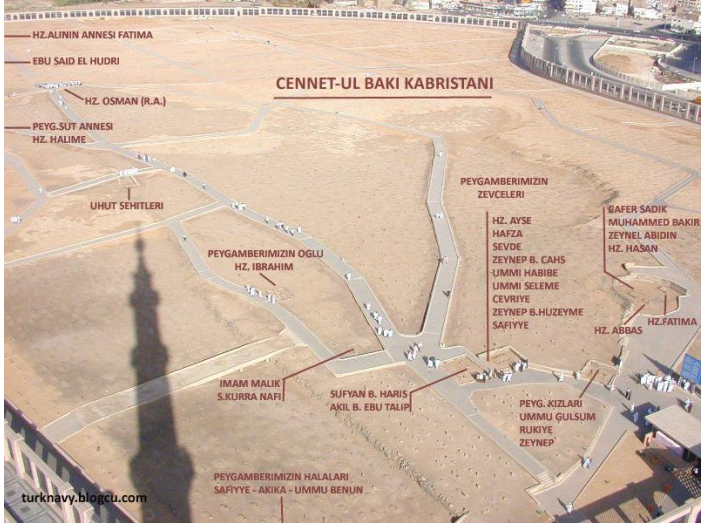
Hendeğin kazılması iki hafta sürmüştü. Üçbin müslüman görev almıştı. Uzunluğu 2500 metre, derinliği 5 metre, genişliği 6 metre idi. Hendekten çıkartılan toprak kendi taraflarına yığıldı. Bu da düşmana ayrı bir sper oluşturdu. Bu savaşta Hz.Peygaberin karargâhı Sel Dağı'nın eteğinde Türk çadırıydı. Aile fertlerini de ayrı ayrı karargâhlara gönderdi. Bu arada, Medine'deki münafıklar ile yahudiler ihanet ettiler.

Hendeğin karşı tarafına geçen Amr. b.Abdüved, karşısına savaşçı istedi. Hz. Ali (ra) bu azılı kâfirin karşısına çıkıp onu katletti. Hiçbir namazı geçirmeyen Hz. Peygamber bu savaşın şiddetinden öğle, ikindi ve akşam namazlarını kılamamış, yatsı namazında hepsini birden kılmıştır. Bu savaş 24 gün sürmüştür.

Hendek Savaşı, Allah'ın yardımıyla kazanılmıştır. Şiddetli bir rüzgâr, düşman ordusunu perişan edip dağıtmıştır. Bütün ganimetler Müslümanlar tarafından pay edilmiş, Medine'deki kıtlık bu savaştan sonra ortadan kalkmıştır. **“Hani size ordular saldırmıştı da biz onlara karşı bir rüzgâr ve sizin görmediğiniz ordular göndermiştik.”**(Azhab suresi;12) ayeti bu ilâhi yardımı açıklamaktadır. Bundan sonra müşrikler bir daha saldırma cesaretinde bulamadılar.

Bu gün, bu savaşın yapıldığı yerlerde küçük mescitler vardır. Buraya **“Yedi mescidler”** denir. Yeni yapılan Fetih Mescidi ise buraya ayrı bir güzellik kazandırmıştır.

Cennetü'l Bakî; Medine mezarlığıdır. Mescid-i Nebevi'nin doğusunda genişçe bir alan olup bütün mezarlar, sade, düz ve gösterişsizdir. Cennetü'l Bakî'ye ilk defnedilen müslüman, Peygamberimi-zin sütkardeşi Osman b. Maz'un'dur. Osman defnedilince Peygamberimiz onun baş ve ayakucuna birer taş koyarak:“**Bu ahirete ilk gidenimizdir.**” buyurdu.

Cennetü'l-Bakî'de Hz. Fatıma, Hz. Osman, Hz. Abbas, Hz. Hasan, Zeynel Abidin, Muhammed Bakır, Cefer-i Sadık gibi şahsiyetlerin yanında Hz. Peygamberimizin kızları, Zeynep, Rukiye, Ümmü Gülsüm; eşleri Hz. Aişe, Hafsa, Sevde, Zeynep Binti Caşş, Ümmü Habibe, Ümmü Seleme, Cüveyriye ve Safiye, sütannesi Halime, Hz. Ali'nin kardeşi Akil,

ayrıca İmam-ı Malik, Hz. Peygamberin oğlu İbrahim ve Medine’de vefat eden bütün ehl-i İslâm burada medfundur. Kabirlerin kime ait olduğu tam olarak bilinmemektedir.

Burayı ziyaret etmek, kabir ehline selâm vermek, onlar için dua etmek sünnettir.

Hz. Peygamberin biricik oğlu İbrahim, babasının kucağında ruhunu teslim etmişti. Üzülen, gözü yaşlı, şefkatli baba şu sözleri söyledi: “Göz yaşarır, kalp mahzun olur. Ancak biz, Allah’ın rızasına uygun olandan başka bir söz söyleyemeyiz. Ey İbrahim! Seni kaybetmenin üzüntüsü içindeyiz.”

Neticede İbrahim’in cenaze namazını Peygamberimiz kıldırdı. Cennetü’l-Bakî’ye defnedildi. Peygamberimiz, mezarı düzelterek üzerine biraz su döktü. Böylece Hz. Peygamberin yedi çocuğundan altısı ölmüş, sadece biricik kızı Hz. Fatıma kalmıştı.

O hayatında iken defalarca evlat acısı tatmış bir baba olarak sık sık mezarlıkları ziyaret eder, selâm verir: **“İnşâallah biz de arkadan geleceğiz”** derdi. Cennet’ül Baki’de yedibin sahabenin yattığı bildirilmektedir.

Medine’de iftar; Hz. Peygamber’in huzurunda birçok manevi zenginlikler yakalanır. Bunlardan biri de Mescid-i Nebi’de iftar etme bahtıyarlığıdır. İkinci namazını müteakip rulo halindeki pratik naylon sofralar açılarak üzerlerine iftarlık yiyecekler meyve suları, taze ekmek, yoğurt, hurma ve çeşitli meyveler konulmaya başlar. Akşam namazında bütün mü’minler, burada iftar edecektir.

Medine’de ilk oruçlu olduğumuz akşam iftarımızı Mescid-i Nebi’de açacaktık. Medine’deki iftarları duymuştum. Ama hiç yaşamamıştım. Akşam namazına 15 dakika kala, otelimizden çıkıp mescide doğru giderken yol kenarlarında (sebil) yiyecek dağıtan ve onları almak için kümeleşen insanlara rastladık. Yanımdaki arkadaşlardan bazıları da o dağıtılan yiyeceklerden temin ettiler. Ben ise hiçbir şey almamıştım. Bu esnada Mescid-i Nebi’nin

kapısına gemiştik. Ve ezân okunmaya başladı. Hiç tanımadığım biri aniden ağzıma bir şey attı. Baktım ki kapıdan her girenin ağzına, aynı şeyden atıyordu. Bu arada iftar duasını da okuyordu. Ağzımdaki şeyi ısırdım. Aman Yâ Rabbi, Çekirdeği alınmış, içine badem ile süzme bal doldurulmuş hurma. O tadı ve lezzeti hala unutmuş değilim. O yılki Ramazanın birinci günün iftarıydı. O güne kadar yaptığım iftarların en lezzetlisiydi. Medine’de anlatılan iftar sofralarının güzelliği, buradan kaynaklanıyordu.

Mescidin kapısındaki küçük çocukların ısrarla bizim soframızda iftar edin, diyerek sizi kendi sofralarına davet edişleri bir başka mutluluk verir insana. Oturursunuz hiç tanımadığınız birinin sofrasına, Medine’nin müezzinleri, akşam ezanını okumaya başlayınca önce zemzemler elden ele dolaşır. Hiç tanımadığınız biri kendi elleriyle doldurduğu zemzem bardağını tebessümle size uzatır. “Buyur, iftarını benim doldurduğum zemzem ile aç der.” Hemen alır içersin, aynı şeyi sen de bir başkasına yapmayı arzu edersin. Bakarsın ki yemek yediğin insanlar hepsi farklı. Sağında Sudanlı, solunda Yemenli, karşında Pakistanlı. Velhasıl değişik ülkeden mü’minle oturur, aynı ekmeği bölüşürsün. Kendi kendine şöyle demek gelir içinden: “İlâhi! Bu nasıl tablo, cennette komşu yapacağın kullarınla bizi burada tanıştırıyor musun?”

Ramazan umresi, hac gibidir. Hikmeti şu Hadiste gizlidir: **“Ramazan ayında yapılan Umre’nin sevabı, benimle birlikte yapılmış hac gibidir.”**
(Müslim, Hacc;22)

HURMA

Palmiyegiller familyasından 8000 Yıllık tarihi olan hurmanın 200 çeşidi bulunur. Kuzey Afrika ve Suudi Arabistan anavatanıdır. Sıcak ve su ister. Yani tepesinde güneş, kökünde su olmalıdır. Bununla ilgili Arabistan'da yaygın bir söz vardır: “Hurmanın başı cehennemde, kökü cennettedir.”

Hız. Peygamber döneminde insanlar uzun zaman yiyecek bulamazlardı. Aylarca hurma ve su ile idare ederlerdi. Peygamberimiz bir gün Hız. Aışe'ye: “Ya Aışe evinde hurma olmayanlar açtırlar.” buyurmuştur.

Hurma 25. metre yüksekliğe ulaşır. Salkım şeklinde meyveleri olur. Bir salkım 8-10 kilo gelir. Her ağaç 40-100 kg. hurma verir. Ömrü, insan ömrü kadardır. En verimli yılları 15-40 yılları arasındır.

Hurma ağacı, kendi gövdesinden çıkan filizlerden yetişir. Erkek ve dişi olmak üzere iki çeşittir. Bunlar arasında dölleme olmazsa hurma meyve vermez.

Eski bitki çeşitlerinden biri olan hurma, lezzetinin yanında besleyici özelliği nedeniyle de tercih edilen bir besindir. Her geçen gün keşfedilen faydaları hurmayı, hem gıda hem de ilaç olarak kullanılan bir besin haline getirmiştir. Hurmanın sahip olduğu bu özelliklere Meryem Suresi'nde dikkat çekilmiştir. “Hurma dalını kendine doğru sall, üzerine henüz oluşmuş, taze hurma dökülöversin. Artık, ye, iç, gözün aydın olsun.” (Meryem Suresi, 23-26)

Allah'ın, Hz. Meryem'e "hurma yemesini" bildirmesinin pek çok hikmeti vardır. Allah'ın Hz. Meryem'in doğumunu kolaylaştırmak için sunduğu hurmanın, özellikle hamile ve doğum yapan kadınlar için önemi bilimsel olarak da bilinmektedir. Annenin zayıf düşen vücuduna enerji ve canlılık kazandırmak, aynı zamanda da yeni doğan bebeğe gerekli olan sütün oluşabilmesi için süt hormonlarını harekete geçirmek ve anne sütünü çoğaltmaktır. Ayrıca hurma, insan vücuduna hareket ve ısı enerjisi kazandırır.

Hurma, çeşitli vitamin ve minerale sahiptir. A vitamini, B1, B2, B3 ve B6 vitaminlerini de içerir. Vücudun kemik yapısının dengelenmesi için çok önemli elementlerdir. Stres ve gerginliği giderici özelliğe sahiptir.

Hurma şifadır. Sinir sistemine, kolestrole, kan dolaşımına, böbrek, karaciğer, basur ve kansere etkisi vardır. Tok tutma özelliğinden dolayı ramazan aylarında tavsiye edilir.

Medine hurması, o kadar lezzetlidir ki dünyadaki hiçbir hurma çeşidiyle kıyaslanamaz. 99 çeşidinin olduğu söylenir.

Acve Hurması, Peygamber Efendimizin mübarek elleriyle diktikleri, Medine'de yetişen, mucizeye konu olmuş en özel hurmadır. Acve (yanık) isminin mucize üzerine verildiği rivayet edilir.

Bir gün huzur-ı saadete bir kimse gelir, elinde yanmış bir hurma dalını gösterip: "Ya Resulallah! Bu hurma dalını dik, şayet hurma yeşerirse biz de senin Peygamberliğini tasdik

ederiz.” dediler. Resulullah yanmış hurma dalını yere dikti. O hurma dalından mucize olarak hurma oldu, meyve verdi. İşte bu mucize hurma Acve hurmasıdır.

Bu hurma ile ilgili Peygamber Efendimiz şöyle buyurdular: *“Kim sabah aç karnına yedi tane acve hurması yerse o gün ona ne sihir ne de zehir tesir eder.”* (Tirmizi, Tıb.22)

Kuran’daki birçok surede hurma ağacından bahsedilmiş ve onunla insanlar uyarılmıştır. Peygamberimiz, Müslümanı tarif ederken hurmayı örnek vermiştir.

Medine’de Türklerin en çok tercih ettiği hurma çeşitleri:

		
Mebrum	Acve	Amber
		
Sogay	Safavi	Hudri

Haremeyn'de Osmanlı'nın hizmetleri

Yavuz Sultan Selim'in Mısır'ı fethinden (1517) sonra, Mekke ve Medine'nin idaresi Osmanlılara geçti. Kanûnî Sultan Süleyman'dan sonra ise, imar çalışmaları başladı. İlk yapılan hizmetlerin başında, Medine'nin etrafının surlarla çevrilmesi olmuştur.

Kanuni Sultan Süleyman'ın kızı Mihrimah Sultan, Arafat'ta bulunan Ayn-ı Zübeyde suyunu, Mekke'ye ulaştırmıştır. Arafat'tan Müzdelife'ye doğru giderken yolun sağındaki dağın eteğinde görünen su kemerleri bu hizmetin ürünü olarak sizi selâmlar.

Medine'nin suyu Kûba'dan getirilmiş, Kanuni'nin gönderdiği mimarlar minareleri yenilemiş, ünlü hattatlar hat ve tezhib ile mihrabı tezyin etmişlerdir. Uhud şehitliği ile Cennet'ül-Baki'de türbeler yapılmıştır. II. Mahmud, peygamberimizin kabrinin üzerindeki türbeyi solmayan boyayla yeşile boyamış ve yeşil kubbe "Kubbe-i Harda" ismini almıştır.

Yavuz Sultan Selim'e, Harem-i şerif'in bazı duvarlarında çatlama olduğu bildirildi. Osmanlı Sultanı, Mescidin bütünüyle yenilenmesini emretti. En güzel şekilde yenilendi. Osmanlı mimarisine uygun tarzda kubbeler yapıldı. Sultan Selim'in vefatından sonra yerine geçen oğlu Sultan Murad, babasının başlattığı plânı Hicri 984 yılında tamamlattı.

Osmanlılar, 1517’de Hicaz’ın yönetimini Memlûkler’den devralmakla İslâm dünyasını ilgilendiren hac organizasyonlarının sorumluluğunu da üstlenmiş oldular. Başşehir İstanbul, Haremeyn’e çok uzak fakat deniz ve karayolu ile bağlantılıydı. Süveyş kanalının açılmasından sonra hacca deniz yoluyla gidilmesi daha da kolaylaştı. **Evliya Çelebi** İstanbul, Şam ve Kahire’de, hacca giden ve hacdan dönenlere için törenler yapıldığını “Seyahatname”de anlatır. Yavuz Sultan Selim’den sonra **Hadimü’l-Haremeyn** ünvanını alan Osmanlı padişahlarının bir görevinde Suriye ve Arabistan çöllerinde yapılan uzun yolculukta hacıların güvenliğini sağlamaktı.

Abdülmecid Hân, Mekke ve Medine’de çeşmeler yaptırdı. Abdülaziz Hân Medine surlarını inşa ettirdi. Abdülhamid Hân Medine Tren istasyonunu yaptırdı. 1902’de Medine’ye ilk telgrafı yine o getirdi. Elimizdeki bilgilere göre Osmanlı devrinde sadece Hicaz bölgesinde 10 mescid, 17 medrese, 12 kütüphane, 8 tekke, 932 dükkân, 4 han, 2 hamam ve birçok misafirhane yapılmıştır. Yapılan bu eserlerle hacıların ve bölge halkının istifadesi amaçlanmıştır.

Osmanlının önemli bir hizmeti de demiryolu inşaaıdır. İstanbul'dan yola çıkan bir tren Medine'ye ulaşabiliyordu. Abdülhamid Han, bu hizmet için İslâm dünyasında yardım fonu oluşturdu. Birçok müminin yardımlarıyla demiryolu yapıldı. O günün imkânlarıyla Medine'ye kadar tamamlandı. 1906 yılında biten bu demiryoluyla Medine'den yola çıkan biri, Şam ve İstanbul üzerinden Avrupaya kadar gidebilirdi. Demiryolu inşaatı için Avrupalı mühendislerde getirilmişti. 7500 osmanlı askeri çalıştı. Demiryolu 30.000 kişinin katıldığı bir törenle açılmıştı. Bu sebeple Medine şehri daha da hareketlenmişti. Ticaret artarak refah seviyesi yükselmişti. Ancak 9 senelik hizmetten sonra İngilizlerin tahribiyle bu yol kapatıldı. (Mihir Ali Süleyman, Kutlu Şehir Medine, s.85)

Osmanlı Sultanları'nın sevgi tezahürleri bir başka şekilde kendini gösteriyor. O günün teknik imkânlarıyla yapılan tren yolunda seyahat eden kara tren, çok gürültü yapan, ses çıkaran bir vasıta idi. Medine'nin içersine girince de aynı gürültünün olması doğaldı. Sultan Abdülhamid Hân, o günün demiryolları ve tren işletmecilerinden Medine'de trenin gürültü yapmadan gitmesi için tedbir alınmasını istedi. Bu talimat gereği, istasyon şehrin kenarına yapıldı. Sultan'ın arzusu, gürültü yaparak Allah Resulünün kabrinde rahatsız edilmemesi idi. Bu hususta şöyle bir bilgi de mevcuttur. Trenin Medine sınırlarına girmesinden sonra gürültü yapmasını önlemek için raylara keçeler döşenmiştir.

Osmanlı yapıları, Resulüllah'a saygı ile dopdolu inşa ediliyorlardı. Trenden inenler, Ravzayı görürlerdi.

Medine Osmanlı Tren İstasyonun açılış törenini gösteren Medine/Kurban postanesinde çerçevelemiş bir şekilde duvarda asılı duran büyük fotoğraf dikkatimizi hayli çekmişti. Fotoğrafta, Medine garının önünde bütün halk toplanmış, bir Osmanlı subayı, üniformasıyla kürsüde konuşma yapıyor. Halk tren yolunun etrafına dizilmiş, bu esnada karşıdan gelen bayraklarla donatılmış trene eşlik eden, atlı süvariler bir kortej oluşturmuş şekilde açılışı kutluyorlar.

İngilizlerin desteklediği isyancılar Medine'yi kuşatmışlar, Medine'nin teslimini istiyorlardı. Vefalı komutan Fahrettin Paşa, Peygamberin kabrine giderek: “Ya Resulâllah, ben seni nasıl düşmana teslim ederim?” diye gözyaşı dökmüş aylarca Medine'nin müdafâsını yapmıştı. Cephane ve erzak tükenmiş, asker açlıktan kırılmak üzere iken çekirge sürüleri toplatılmış, hafifçe kızartıldıktan sonra askerimize gıda olmuşlardır.

1916-1919 tarihleri arasında Fahrettin Paşa'nın hasta ve fakirlere yiyecek ve süt dağıttığı sebil binası hala ayaktadır. Haremeyn, Türk eserleri ve izleriyle doludur. Arafat yönünden Mekke'ye girişte Osmanlı kışlası, II. Abdülhamit'in dşettiği Arabistan demiryolunun bittiği yerde aynı sultan tarafından yapılan Haydarpaşa garının benzeri, Medine tren istasyonu ve buradaki Türk (Anberiyye) Camii, Arafat-Mekke arasındaki su bendleri, bütün bunlar ecdadımızın o kutsal topraklara verdiği değerini gösterir.

Kâbe'nin güvenliği maksadıyl, Osmanlılar tarafından 1781 yılında yapılan, Ecyad Kalesi, 2003 yılında yıkılmış, yerine dev otel yapılmıştır. Dünyada bu tür yerler sit alanı ilan edilip bir çivi dahi çakılmazken tarihi eserlerin böyle imha edilmesi hayret vericidir.

Surre alayları: Yüzyıllar boyunca kutsal topraklara, içi altın ve para dolu keseler, çeşitli hediyeler taşındı. Kervanlar, develerle Mekke'ye ve Medine'ye ulaştı. Osmanlı'nın otoritesi gösterildi. Bu gelenek, ilk defa Abbasi halifesi, Mehdi (.785) tarafından başlamış, diğer halife ve padişahlar tarafından devam etmiştir.

Osmanlı'da ilk defa Çelebi Mehmet (1421) srre alayı göndermiştir. Osmanlı arşivinde mevcut olan belgelerde srrenin kimlere teslim edildiği, hangi eşyaların götürüldüğü yazılıdır. Hediyeler içersinde Kâbe rts, Kâbe kapısının perdesi ve Kâbe anahtarı da vardı. Bu amaçla vakıf bile

kurulmuştu. Eski örtü, parçalar halinde tüm İslâm ülkelerinin ileri gelenlerine hediye edilirdi. İstanbul'dan giden kervanın adı "Sürre-i Hümâyûn"dur. Gönderilen bütün hediyeler, Hicaz halkına dağıtılırdı. Hicaz demiryolu açıldığında hediyeler vagona yüklenip ağızları mühürlenerek gönderilmişti. Son Sürre Emiri Hacı Kâmil efendi'dir. 1918 yılında yola çıkan kervan, 1. Dünya savaşı nedeniyle Şam'dan ileriye devam edemedi ve geri döndü. Böylece Sürre-i Hümâyûn emirliği tarihe karıştı. (Sadık Erdağı, Sürre Alayı İlerliyor, Sea Life Aylık Dergi, Şubat 2002, s.76-78)

Cumhuriyet kurulduğunda halk iktisaden zayıf durumda olduğu için hacca gidenler çok azdı. Halkta büyük sevinç uyandıran toplu halde hacca gitme izni ilk defa 1947'de çıktı. Fakat o yıllardayinede toplu organizasyonlar yoktu. İnsanlar büyük sıkıntılar çekiyor, hac geliş gidişleri devletten ilgi görmüyordu. 1977'den sonra devletin kontrolünde hac seyahatleri başlatıldı. (İslâm Ansiklop., c.14, s.403-409) Ecdadımızın mübarek topraklara verdiği hizmetler göğsümüzü kabartacak kadar çoktur. Ümmetin peygamberine olan sevgisi, eserlerine sahip çıkmakla kendini göstermiştir.

Sonuç

İslâm âlimlerinin biyografileri incelendiğinde onların hac seyahati esnasında diğer birçok âlimle tanıştığı, bu vesile ile çeşitli fikir ve eserlerden haberdar olduğu, birçoğunun ilmi hayatında, gelişmeler meydana geldiği görülür. Hac ve umre yolculuğuna çıkacak olanlar, yolculuk öncesi mutlaka bilgilenmeli, hac ile ilgili kitap okumalı, CD, video ve görsel yayınları izlemeli, konferans ve sohbetleri takip etmelidirler. Bundan başka ruhen o yolculuğun havasına kendini vermeli, mübarek beldelerin manevi yönünü düşünerek bu yolculuğa hazırlanmalıdırlar. İbadet esnasında izdiham ve kalabalık olan yerlerde sabırlı olunmalı, etrafındaki insanlara karşı kırıncı ve kaba davranılmamalıdır. Sağlığına dikkat etmeli, uykusuz kalmamalı, yiyeceklerin ağır ve yağlı olanlarından kaçınılmalı, bol su içmeli ve güneşte kalmamalıdır. Sağlıklı olmayan insan, kendi ibadetlerini yapamayacağı gibi etrafındaki insanları da rahatsız eder.

Her müslüman orada vatanını ve milletini temsil ettiğini hatırlamalı, güzel hasletleri, olgun davranışları ve temiz kıyafeti ile diğer müslüman milletlerin takdirini kazanmalıdır. Maalesef İslâm âlemi arzuladığımız seviyede değil. Onları iyi durumda görmek isterdik. Bizim hacılarımız ise genelde iyi durumda olmalarına rağmen bilgi eksiklikleri çok fazla. Hac arkadaşlığı asker arkadaşlığından bile bazen değerli olur. Yıllar geçse de canlılığını ve tazeliğini korur. Bu yüzden güzel hatıralarla dönebilmek için gayret sarf edilmelidir.

Pakistanlı büyük mütefekkir ve şair Muhammed İkbâl şöyle diyor: “Hacdan dönen dostları ziyarete gittiğimde gördüm ki hepsi de misafirlerine hurma, zenzem, takke, tesbih, misvak veriyorlar. Sordum:

Dostlarım..! İçinizde Hz. Ebubekir’in iman ve ferasetini, Hz.Ömer’in adalet ve cesaretini, Hz. Osman’ın hayâ ve edebini, Hz. Ali’nin ilim ve şecaatini, Halid b. Velid’in askeri dehâsını aranızda getiren kimse yok mudur? Muhammed İkbâl, hacdan dönenlerden bunu bekliyor.(Ali Ulvu Kurucu, Gecelerin Gündüzü, s.30-31)

Trilyonlara hükmeden bir zenginle geçimini zor karşılayan bir fakir aynı kıyafetle yan yana tavaf eder. Kardeşliği kaynaşmayı öğrenirler. Davranışları, rahatsız edici ve kırıncı olmamalı, onlar her zaman nazik, kibar, beğenilen ve takdir edilen bir imaj sergilemelidir.

Hac bütün dünyayı yakından ilgilendiren evrensel bir olaydır. Bu muazzam olayın boyutları, şairlerimizin şiir ve ilâhilerinde, yazarlarımızın anı ve seyahatnamelerinde edebi bir üslûpla anlatılmıştır.

Haccı tamamlayıp dönen bir hacı, kalbini Kâbe’de bırakamayacağından Kâbe’yi yükler kalbine. Kâbe ve kalp birleşir. Dönüş yolculuğunda yüreğine Kâbe’yide yerleştirir, ayrılır. Artık hacı, kilometreyi sıfırlamış, hayatında beyaz bir sayfa açmıştır. Bundan sonra, iyi müslüman, mükemmel bir insan olarak hayat yolculuğuna devam edecektir.

Hac ve Umre'de Yapılan Dualardan Seçmeler

Dua, ibadetin özü ve ruhudur. Kulun gönlünden geçirdiği arzu ve istekleri Allah'a arz ederek ümit ve beklenti içerisinde olmasıdır. Hac ve Umrenin gerçekleştiği kutsal beldeler, duaların Allah indinde en çok makbul olduğu mekânlardır. Dilleri ayrı olsada insanlar aynı duaları terennüm ederler. Buralarda yapılan dualar, derlenip dua kitapları şeklinde hazırlanmıştır.

Yapılan duaların, arapça metinlerinden ayrı, türkçe meallerinin de bilinmesi için Diyanet İşleri Başkanlığınca hazırlanan, “*Hacı Adaylarına Özet Bilgi ve Dualar*” adlı kitabı tetkik ederek çok özet bir şekilde seçtiğimiz bazı dua cümlelerine yer verdik. Arafat duasının manevi heyecanını dikkate alarak zenginleştirilmiş bir dua metninde kitabın sonuna eklemeyi uygun bulduk.

Hac ve Umre Uğurlama dua örneği:

اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ
لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ، وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا
لَمُنْقَلِبُونَ. اَللّٰهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هَذَا، اَلْبِرَّ
وَالتَّقْوَى وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَى، اَللّٰهُمَّ اَنْتَ
الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ وَالْخَلِيفَةُ فِي الْاَهْلِ.

EY KUTLU KÂBE’NİN RABBİ!

Davetine sözümüz ve özümüzle tekrar tekrar icabet ettik. Emrine boyun eğdik. Senin davetine icabet boynumuzun borcudur. Senin eşin ve ortağın yoktur. Bütün varlığımızla Sana yöneldik. Hamd Senin, nimet Senin, mülk de Senindir, bütün bunlarda eşin ve ortağın yoktur Senin.

Allah’ım, bu yolculuğumuzda senden iyilik, takva ve senin hoşnut olacağın işleri nasip etmeni dileriz. Yolculuğumuzu bize kolaylaştır. Yolculukta güven verecek arkadaşımız, ailemizi bırakacağımız koruyucumuz ancak Sensin. Her türlü sıkıntı ve meşakkaten sana sığınırız. Rabbimiz, Senin misafirin olmak için Beytullah’ına, şefaati Muhammediye aşkına Medine yollarında tozlanmaya gelen bu kardeşlerimize, ibadet yollarını göster. Arafat’tan da sana seslenebilmeyi nasip eyle yâ Rabbi.

Huzura kabul edilip dertlerini dökebilmek, tavaf edip rahmete ermek için gelmek isteyen kardeşlerimize yardım eyle. Zemzemden kana kana içmeyi, Safa ile Merve’de sa’y etmeyi, nasip eyle Allah’ım. Bedir’i, Uhud’u, Hendek’t e düştüğün yeri öpmek için Kûba’nın temelinde yatmak için ruhu nebiyi nefes nefes içlerine çekmek için sana geliyorlar. Onları eli boş gönderme yâ Rabbi.

Allah’ım, bu kutsal yolculuğa çıkmak isteyen kardeşlerimizi Kâbe’ye ulaştır. Bu misafirlerini Kâbe ve Arafat sırrına nail eyle. Beytini ziyaret etmek isteyenlere imkânları hazırla yâ Rabbi.

Medine'nin nuruyla dünyalarını aydınlatmak için gelen kardeşlerimizi, her türlü kazalardan, belâlardan muhafaza eyle yâ Rabbi.

Ey namzed-i hacılar!

Olmadan kalbe zede, nasip oldu size de,

Dua edin bize de, güle güle gidiniz.

Beytullah'a varınız, Ona yüzler sürünüz,

Rütbenize eriniz, güle güle gidiniz.

Kalksın Hakk'a eliniz, Allah desin diliniz,

Açık olsun yolunuz, güle gilidiniz.

Geçtiğiniz yollara bizden selâm götürün,

Hak dost diyen dillere, bizden selâm götürün.

Yağan nuru Hüda'ya, Merve ile Safa'ya,

Muhammed Mustafa'ya bizden selâm götürün

Mekke ile Medine, iki eşsiz hazine,

Ciharyari güzine, Bizden selâm götürün.

Kutlu Hicaz Çölüne, Hakkın solmaz gülüne,

Ol mü'minler seline, bizden selâm götürün.

Yalvarıp Rabbimize, dualar edin bize,

Muazzam Kâbemize, bizden selam götürün.

Ey kutlu yolcular! Sizi uğurlamaya gelen bu kardeşlerinizin selâmlarını Hz. Muhammed Mustafa'ya ulaştırın. Yolunuz açık olsun, Haccınız mübarek olsun. (Amin)

Kâbe'yi Görünce Okunacak Dua;

اَللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُ اَكْبَرُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُ
اَكْبَرُ وَلِلّٰهِ الْحَمْدُ. اَللّٰهُمَّ زِدْ هَذَا الْبَيْتَ تَشْرِيفًا
وَتَعْظِيْمًا وَتَكْرِيْمًا وَمَهَابَةً، وَزِدْ مَنْ شَرَفَهُ
وَكَرَّمَهُ مِمَّنْ حَجَّهٖ اَوْ اِعْتَمَرَهُ تَشْرِيفًا وَتَكْرِيْمًا
وَتَعْظِيْمًا وَبِرًّا. اَللّٰهُمَّ اَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ
السَّلَامُ، وَحَيْنَا رَبَّنَا بِالسَّلَامِ.

Allahu Ekber Allahu Ekber La ilahe illallahu
vallahu Ekber Allahu Ekber ve Lillahil hamd.

“Allah’ım! Kâbe’nin şerefini, saygınlığını,
onurunu ve heybetini artır. Ona, hac ve umre
ile saygıda bulunanların da şerefini, saygınlığını
ve iyiliğini de artır. Allah’ım! Sen esenlik
sahibisin, esenlik sendendir. Ey Rabbimiz! Bizi
esenlikle yaşat.”

Allah’ım nerede ne zaman dua edersem
kabul eyle. Bana sağlık, afiyet ve huzur ver.
Dünya ve ahrette beni mutlu eyle. Kâbe-i
Muazzama’yı tekrar görebilmem için bana
imkanlar nasib eyle. “Amin”

TAVAF DUALARI :

Tavafın 1. Şavtında Okunacak Dua;

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَلَا
حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. وَالصَّلَاةُ
وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ. اَللّٰهُمَّ اِيْمَانًا بِكَ وَتَضَدِيْقًا بِكِتَابِكَ وَوَفَاءً
بِعَهْدِكَ وَاتِّبَاعًا لِسُنَّةِ نَبِيِّكَ وَحَبِيْبِكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ
وَالْمُعَافَاةَ الدَّائِمَةَ فِى الدِّيْنِ وَالدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالْفَوْزَ
بِالْجَنَّةِ وَالنَّجَاةَ مِنَ النَّارِ. اَللّٰهُمَّ اِنَّكَ دَعَوْتَ عِبَادَكَ
اِلَىٰ بَيْتِكَ الْحَرَامِ. وَقَدْ جِئْتُ طَالِبًا مَرْضَاتِكَ وَاَنْتَ
مَنْتَ عَلَيَّ بِذَلِكَ فَاعْفِرْ لِيْ وَارْحَمْنِيْ وَعَافِنِيْ اِنَّكَ
عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ. رَبَّنَا آتِنَا فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى
الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ. وَاَدْخِلْنَا الْجَنَّةَ مَعَ
الْاَبْرَارِ يَا عَزِيْزُ يَا غَفَّارُ يَا رَبَّ الْعَالَمِيْنَ.

Allah'ım! Seni bütün noksan sıfatlardan tenzih ve tesbih ederim. Hamd, Sana mahsustur. Senden başka ilah yoktur ve Sen en büyüksün. Allah'ım! Emirlerine uymam ve yasaklarından sakınmam için güç ve kuvvet ancak Sendedir. Salât ve selam, Senin Resulün Hz. Muhammed (sav)'in üzerine olsun.

Allah'ım! Sana iman ediyor ve kitabını tasdik ediyorum. Sana verdiğim söz ve ahde bağlı kalıyorum. Sevgili peygamberin Hz. Muhammed (sav)'in sünnetine uyarak bu ibadeti yapıyorum.

Allah'ım! Günahlarımı affeyle, bana sağlık ve afiyet ver. Din, dünya ve ahiretimde güzellikler ihsan eyle. Cennetini kazanmayı ve cehenneminden kurtulmayı nasip eyle.

Allah'ım! Kullarını Kâbe'yi ziyarete sen çağırdın. Bende Senin rızanı istiyorum. Bana afiyet ver. Ben Senin kulun ve ziyaretçinim. Her ziyaretçinin ziyaret edilen üzerinde hakkı vardır. Sen ise ziyaret edilenlerin en hayırlısıdır. Beni bağışla, bana merhamet et ve beni cehennem ateşinden kurtu.

"Rabbimiz! Bize dünya ve âhirette iyilikler ver. Bizi cehennem azabından kurtu!" Salih kullarınla birlikte cennetine girdir. Aziz ve bağışlayıcı olan Allah'ım! Günahlarımızı affeyle.

Tavafin 2. Şavtında Okunacak Dua;

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ
أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ،
وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. اَللّٰهُمَّ اِيْمَانًا بِكَ وَتَصَدِيقًا
بِكِتَابِكَ وَوَفَاءً بِعَهْدِكَ وَاتِّبَاعًا لِسُنَّةِ نَبِيِّكَ
وَحَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. اَللّٰهُمَّ
حَبِّبْ اِلَيْنَا الْاِيْمَانَ وَزَيِّنْهُ فِى قُلُوْبِنَا، وَكَرِّهْ اِلَيْنَا
الْكُفْرَ وَالْفُسُوْقَ وَالْعِصْيَانَ وَاجْعَلْنَا مِنْ
الرَّاشِدِيْنَ. رَبَّنَا آتِنَا فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى
الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ، وَاَدْخِلْنَا الْجَنَّةَ
مَعَ الْاَبْرَارِ يَا عَزِيزُ يَا غَفَّارُ يَا رَبَّ الْعَالَمِيْنَ.

Allah'ım! Seni bütün noksan sıfatlardan tenzih ve tesbih ederim. Hamd, Sana mahsustur. Senden başka ilah yoktur ve Sen en büyüksün. Allah'ım! Emirlerine uymam ve yasaklarından sakınmam için güç ve kuvvet ancak Sendedir. Salât ve selam, Senin Resulün Hz. Muhammed (sav)'in üzerine olsun.

Allah'ım! Sana iman ediyor ve kitabını tasdik ediyorum. Sana verdiğim söz ve ahde bağlı kalıyorum. Sevgili peygamberin Hz. Muhammed (sav)'in sünnetine uyarak bu ibadeti yapıyorum. Ya Rabbi! Bize imanı sevdire ve kalplerimizi iman nuruyla süsle. Seni inkâr etmeyi, sana asi olmayı ve günah işlemeyi bize kötü göster. Bizi iman ve ibadetle olgunlaştıran kullarından eyle.

Allah'ım! Sen bize hidayet etmeseydin biz doğru yolu bulamaz, buraya erişemezdik. İbadetlerimizi, rızanı kazanmak için yaptığımız taatleri kabul buyur. Şüphesiz ki sen, dualarımızı duyuyor, niyetimizi biliyorsun. Bize ibâdet yollarını ve hac vazifelerimizi göster, tevbelerimizi de kabul buyur. Şüphesiz tevbelerimizi kabul eden ve merhametli olan ancak Sensin.

Ey Rabbimiz! Bize dünya ve ahirette iyilikler ver. Bizi cehennem azabından koru! Salih kullarıyla birlikte cennetine girdir. Aziz ve bağışlayıcı olan Allah'ım! Günahlarımızı affeyle.

Tavafin 3. Şavtında Okunacak Dua;

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ
أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ،
وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. اَللّٰهُمَّ اِيْمَانًا بِكَ وَتَصَدِيقًا
بِكِتَابِكَ وَوَفَاءً بِعَهْدِكَ وَاتِّبَاعًا لِسُنَّةِ نَبِيِّكَ
وَحَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. اَللّٰهُمَّ
اِنِّیْ اَسْأَلُكَ رِضَاكَ وَالْجَنَّةَ، وَاَعُوْذُ بِكَ مِنْ
سَخَطِكَ وَالنَّارِ. اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ
الْقَبْرِ، وَاَعُوْذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ.
رَبَّنَا آتِنَا فِی الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِی الْآخِرَةِ حَسَنَةً
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ. وَاَدْخِلْنَا الْجَنَّةَ مَعَ الْاَبْرَارِ
يَا عَزِيزُ يَا غَفَّارُ يَا رَبَّ الْعَالَمِیْنَ.

Allah'ım! Seni bütün noksan sıfatlardan tenzih ederim. Hamd, Sana mahsustur. Senden başka ilah yoktur ve Sen en büyüksün. Allah'ım! Emirlerine uymam ve yasaklarından sakınmam için güç ve kuvvet ver. Salât ve selam, Senin Resulün Hz. Muhammed (sav)'in üzerine olsun.

Allah'ım! Sana iman ediyor ve kitabını tasdik ediyorum. Sana verdiğim söz ve ahde bağlı kalıyorum. Sevgili peygamberin Hz. Muhammed (sav)'in sünnetine uyarak bu ibadeti yapıyorum. Allah'ım! Senin rızanı ve cennetini istiyorum, nasip eyle. Gazabından ve cehennem ateşinden sana sığınırım, muhafaza eyle. Allah'ım! Kabir ahvali ve azabından sana sığınıyorum. Hayat ve ölümün sıkıntılarından sana sığınıyorum.

Allah'ım! Özümüzü sana teslim ettik, her işimizi sana ısmarladık, sırtımızı sana dayadık. Azabından korkarak rahmetini umarak Senden başka ne sığınacak yer, ne de kurtuluş yeri var. İndirdiğin kitaba, gönderdiğin peygambere iman ettik.

Allah'ım, sana dua etmemizi sen emrettin, dualarımıza icabeti de sen vaad ettin. İşte emrin üzerine sana el açıp dualar ediyoruz. Vaad ettiğin gibi icabetini bekliyoruz, dualarımızı kabul eyle Allah'ım.

Ey Rabbimiz! Bize dünya ve ahirette iyilikler ver. Bizi cehennem azabından koru! Salih kullarıyla birlikte cennetine girdir. Aziz ve bağışlayıcı olan Allah'ım! Günahlarımızı affeyle.

Tavafin 4. Şavtında Okunacak Dua;

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ
أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.
وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. اَللّٰهُمَّ اِيْمَانًا بِكَ وَتَصَدِيقًا
بِكِتَابِكَ وَوَفَاءً بِعَهْدِكَ وَاتِّبَاعًا لِسُنَّةِ نَبِيِّكَ
وَحَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. اَللّٰهُمَّ
اجْعَلْهُ حَاجًّا مَبْرُورًا وَسَعِيًّا مَشْكُورًا وَذَنْبًا
مَغْفُورًا وَعَمَلًا صَالِحًا مَقْبُولًا وَتِجَارَةً لَّنْ
تَبُورَ، يَا عَالِمَ مَا فِي الصُّدُورِ اَخْرِجْنَا مِنَ
الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ. رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً
وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ، وَاَدْخِلْنَا
الْجَنَّةَ مَعَ الْاَبْرَارِ يَا عَزِيزُ يَا غَفَّارُ يَا رَبَّ
الْعَالَمِينَ.

Allah'ım! Seni bütün noksan sıfatlardan tenzih ederim. Hamd, Sana mahsustur. Senden başka ilah yoktur ve Sen en büyüksün.

Allah'ım! Emirlerine uymam ve yasaklarından sakınmam için güç ve kuvvet ancak Sendedir. Salât ve selam, Senin Resulün Hz. Muhammed (sav)'in üzerine olsun.

Allah'ım! Sana iman ediyor ve kitabını tasdik ediyorum. Sana verdiğim söz ve ahde bağlı kalıyorum. Sevgili peygamberin Hz. Muhammed (sav)'in sünnetine uyarak bu ibadeti yapıyorum.

Allah'ım! Hac ve umremizi mebrur, amel ve ibadetimizi makbul, günahımızı mağfur, ticaretimizi de helal kazançlı eyle. Ey kalplerde olanı bilen Rabbımız! Bizleri, zulmetten nura çıkar.

Allah'ım, gazâbından rızâna, ukûbetinden affına, senden yine sana sığınırız. Sana gerektiği gibi hamd ve senâdan aciziz. Şüphesiz ki sen, kendini senâ ettiğin gibisin.

Allah'ım, kalbimizi nifaktan, işlerimizi ve ibadetlerimizi gösteriş ve riyâdan, dilimizi yalandan, gözümüzü haramdan, gönlümüzü hiyanetten temizle. Şüphesiz ki sen gözlerin hainliğini ve gönüllerin gizliliğini de bilirsin.

Ey Rabbimiz! Bize dünya ve ahirette iyilikler ver. Bizi cehennem azabından koru! Salih kullarıyla birlikte cennetine girdir. Aziz ve bağışlayıcı olan Allah'ım! Günahlarımızı affeyle.

Tavafin 5. Şavtında Okunacak Dua;

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ
أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.
وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. اَللّٰهُمَّ اَظْلِنِي تَحْتَ ظِلِّ
عَرْشِكَ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّكَ، وَلَا بَاقِيَ إِلَّا
وَجْهَكَ الْكَرِيمُ، وَاسْقِنِي مِنْ حَوْضِ نَبِيِّكَ
سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَرْبَةً هَنِيئَةً
مَرِيئَةً لَا نَظْمًا بَعْدَهَا أَبَدًا. اَللّٰهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ
مِنْ خَيْرِ مَا سَأَلْتُكَ مِنْهُ نَبِيِّكَ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٌ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً
وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ، وَادْخِلْنَا
الْجَنَّةَ مَعَ الْأَبْرَارِ يَا عَزِيزُ يَا غَفَّارُ يَا رَبَّ
الْعَالَمِينَ.

Allah'ım! Seni bütün noksan sıfatlardan tenzih ederim. Hamd, Sana mahsustur. Senden başka ilah yoktur ve Sen en büyüksün. Allah'ım! Emirlerine uymam ve yasaklarından sakınmam için güç ve kuvvet ver. Salât ve selam, Senin Resulün Hz. Muhammed (sav)'in üzerine olsun.

Allah'ım! Senin yüce zatın dışında hiçbir şeyin baki kalmadığı, arşının gölgesinden başka hiçbir sığınağın olmadığı mahşer gününde, beni koru. Efendimiz Hz. Muhammed (sav)'in Kevser Havuzu'ndan bir daha susuzluk hissetmeyecek şekilde kana kana içmeyi nasip eyle.

Allah'ım! Sevgili peygamberimiz Hz. Muhammed (sav)'in senden istediği bütün güzellikleri ben de istiyorum, nasip eyle. Peygamberimiz (sav)'in sana sığındığı bütün kötülüklerden sana sığınıyorum, muhafaza eyle.

Allah'ım! Aramızdaki sulh ve barışı devamlı kıl, dirlik ve birliğimizi bozdurma, kalplerimizi sevgi ile birleştir. Bizi cehaletin karanlığından kurtarıp ilmin aydınlığına kavuştur. Allah'ım! Kalplerimizde iman etmiş kimselere karşı kin bırakma.

Ey Rabbimiz! Bize dünya ve ahirette iyilikler ver. Bizi cehennem azabından koru! Salih kullarıyla birlikte cennetine girdir. Aziz ve bağışlayıcı olan Allah'ım! Günahlarımızı affeyle.

Tavafin 6. Şavtında Okunacak Dua;

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ
أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.
وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. اَللّٰهُمَّ اِيْمَانًا بِكَ وَتَصَدِيقًا
بِكِتَابِكَ وَوَفَاءً بِعَهْدِكَ وَاتِّبَاعًا لِسُنَّةِ نَبِيِّكَ
وَحَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. اَللّٰهُمَّ
اِنَّ لَكَ عَلَيَّ حُقُوقًا كَثِيْرَةً فَيَمَّا بَيْنِي وَبَيْنَكَ،
وَحُقُوقًا كَثِيْرَةً فَيَمَّا بَيْنِي وَبَيْنَ خَلْقِكَ. اَللّٰهُمَّ
مَا كَانَ لَكَ مِنْهَا فَاغْفِرْهُ لِيْ، وَبِفَضْلِكَ عَمَّنْ
سِوَاكَ، يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ. رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا
حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ،
وَادْخِلْنَا الْجَنَّةَ مَعَ الْأَبْرَارِ. يَاعَزِيزُ يَاغَفَّارُ يَا رَبَّ
الْعَالَمِيْنَ.

Allah'ım! Seni bütün noksan sıfatlardan tenzih ederim. Hamd, Sana mahsustur. Senden başka ilah yoktur ve Sen en büyüksün. Allah'ım! Emirlerine uymam ve yasaklarından sakınmam için güç ve kuvvet ver. Salât ve selam, Senin Resulün Hz. Muhammed (sav)'in üzerine olsun.

Allah'ım! Sana iman ediyor ve kitabını tasdik ediyorum. Sana verdiğim söz ve ahde bağlı kalıyorum. Sevgili peygamberin Hz. Muhammed (sav)'in sünnetine uyarak bu ibadeti yapıyorum.

Ey Allah'ım! Senin benim üzerimde pek çok hakkın var. Yine Senin yarattıklarınla da benim aramda haklar var. Allah'ım üzerimde olan haklarını affeyle. Yarattıklarına ait olanların da yükünü üzerimden kaldır. Helal olan nimetlerinle bana bolluk ver ve haramından sakındır. Senin lütfuna kavuşmak istiyorum. Senden başkasına muhtaç etme.

Allah'ım! Sana elçi olarak geldik, sonsuz rahmet ve mağfiretini ümit ederek, işte bu kutsal yerde vakfede bulunuyoruz. Allah'ım, bugün bizi eli boş dönen elçilerden etme, bize cennetini ikrâm eyle, cehennem ateşinden bizleri koru.

Ey Rabbimiz! Bize dünya ve ahirette iyilikler ver. Bizi cehennem azabından koru! Salih kullarıyla birlikte cennetine girdir.

Tavafin 7. Şavtında Okunacak Dua;

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ
أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.
وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. اَللّٰهُمَّ اِيْمَانًا بِكَ وَتَصَدِيقًا
بِكِتَابِكَ وَوَفَاءً بِعَهْدِكَ وَاتِّبَاعًا لِسُنَّةِ نَبِيِّكَ
وَحَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. اَللّٰهُمَّ
اِنِّى اَسْأَلُكَ اِيْمَانًا كَامِلًا، وَ يَقِيْنًا صَادِقًا، وَرِزْقًا
وَاسِعًا، وَقَلْبًا خَاشِعًا، وَلِسَانًا ذَاكِرًا، وَحَلَالًا
طَيِّبًا، وَتَوْبَةً نَّصُوْحًا، وَتَوْبَةً قَبْلَ الْمَوْتِ،
وَرَاْحَةً عِنْدَ الْمَوْتِ، رَبِّ زِدْنِى عِلْمًا وَالْحَقْنِى
بِالصَّالِحِيْنَ. رَبَّنَا آتِنَا فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى
الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ. وَادْخِلْنَا الْجَنَّةَ
مَعَ الْاَبْرَارِ يَا عَزِيْزُ يَا غَفَّارُ يَا رَبَّ الْعَالَمِيْنَ.

Allah'ım! Seni bütün noksan sıfatlardan tenzih ederim. Hamd, Sana mahsustur. Senden başka ilah yoktur ve Sen en büyüksün. Allah'ım! Emirlerine uymam ve yasaklarından sakınmam için güç ve kuvvet ancak Sendedir. Salât ve selam, Resulün Hz. Muhammed (sav)'in üzerine olsun.

Allah'ım! Sana iman ediyor ve kitabını tasdik ediyorum. Sana verdiğim sözebağlı kalıyorum. Peygamberin Hz. Muhammed (sav)'in sünnetine uyarak bu ibadeti yapıyorum.

Allah'ım! Senden kâmil iman, bol rızık, Sana itaat ederek teslim olmuş kalp, Sana ibadet eden beden, Seni zikreden dil, helal kazanç, hatalarıma pişmanlık, ölüm öncesi makbul tövbe, ölüm anında rahatlık, öldükten sonra mağfiretdiliyorum. Benim ilmimi artır ve kendilerinden razı olduğun salih kullarından eyle.

Ey Allah'ım! Bizleri ümitsizliğe düşürüp karanlıkta koyma. İhsânını üzerimizden kesip kapından kovma. Bizleri, hiç ölmeyecekmiş gibi dünyasına, yarın ölecekmiş gibi ahiretine çalışan münevver, uyanık ve hakiki müminlerden eyle. Bizleri namerde değil, merde dahi muhtaç eyleme. Bizlere, evlât acıları göstertme. Bizlere, anna baba bedduaları aldirtma yâ Rabbi.

Ey Rabbimiz! Bize dünya ve ahirette iyilikler ver. Bizi cehennem azabından koru! Salih kullarıyla birlikte cennetine girdir. Aziz ve bağışlayıcı olan Allah'ım! Günahlarımızı affet.

Tavaf Namazından Sonra Okunacak Dua

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِيْ جَمِيعَ مَا اَسْلَفْتُهٗ، وَاَعِصْمْنِيْ
فِيْمَا بَقِيَ، وَاَرْزُقْنِيْ عَمَلًا صَالِحًا تَرْضٰى بِهِ
عَنِّيْ يٰذَا الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ. اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ
الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِيْ دِيْنِيْ وَدُنْيَايَ، وَاَهْلِيْ،
وَمَالِيْ. اَللّٰهُمَّ اَصْلِحْ لِيْ دِيْنِيْ الَّذِيْ هُوَ عِصْمَةٌ
اَمْرِيْ، وَاَصْلِحْ لِيْ دُنْيَايَ الَّتِيْ فِيْهَا مَعَاشِيْ، وَ
اَصْلِحْ لِيْ اٰخِرَتِيْ الَّتِيْ فِيْهَا مَعَادِيْ، وَاجْعَلْ
الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِّيْ فِيْ كُلِّ خَيْرٍ، وَاجْعَلْ الْمَوْتَ
رَاحَةً لِّيْ مِنْ كُلِّ شَرٍّ. وَاَسْأَلُكَ قَلْبًا سَلِيْمًا وَ
لِسَانًا صَادِقًا، وَ اَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا تَعْلَمُ وَاَعُوْذُ
بِكَ مِنْ شَرِّ مَا تَعْلَمُ وَاَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوْبِ.

Allahım! Ömrümün geçen kısmında işlediğim günahları bağışla, kalan kısmında da Sana isyandan beni koru. Allahım! Rız olacağın iyi işler yapmamı nasip eyle. Senden dînim, dünyam, âilem ve malım hakkında af, iffet, sağlık ve afiyet dilerim.

Allahım! Utanacağım ayıplarımı ört, korkumu emniyete döndür. Şu kutsal makamında bizim için bağışlamadığın tek bir günah, örtüp gizlemeyeceğin hiçbir ayıp, sevince çevirmediğin tek bir üzüntü, ödetmeyeceğin hiçbir borç bırakma. Dünya ve ahirette bizim için yararlı olan şeyleri bize ver.

Allahım! Her işimin rehberi olan dinimle beni kurtuluşa götür. Yaşayış ve geçim yerim olan dünyamı bana yararlı kıl. Gideceğim yer olan ahiretimi düzelt. Ölümü benim için kötülüklerden kurtuluşa vesîle kıl. Allahım! Senden kalb-i selim ve doğru konuşan dil isterim. Bildiğin bütün hayır ve iyilikleri ihsan etmeni, bütün şer ve kötülüklerden beni korumanı, bildiğin bütün günahlarımı bağışlamanı niyaz ederim.

Bütün acizlerin sığınağı sensin. Feryadımızı duyan, gönüllerin âhını işiten, yaptıklarımızı gören, isyanlarımızı bilen sensin. Bize her yerde sen gereksin. Biz biçâreyiz. Sen tek çâresin. Yolumuzu nurlandır, gönlümüzü ferahlandır, sıkıntılardan kurtar, cemâlinle şereflendir Allah'ım. Sana elçi olarak geldik, sonsuz rahmetini ümit ederek, işte bu kutsal yerde duada bulunuyoruz. Bugün bizi eli boş dönen elçilerden etme, bize cennetini ikrâm eyle, cehennem ateşinden bizleri koru. "Amin"

SA'Y DUALARI

Sa'yin 1. Şavtında Okunacak Dua;

اَللّٰهُ اَكْبَرُ، اَللّٰهُ اَكْبَرُ، اَللّٰهُ اَكْبَرُ، اَللّٰهُ اَكْبَرُ كَبِيْرًا وَالْحَمْدُ
لِلّٰهِ كَثِيْرًا وَسُبْحَانَ اللّٰهِ بُكْرَةً وَّاَصِيْلًا. لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ
وَحْدَهُ، يُحْيِي وَيُمِيْتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوْتُ، بِيْدهِ
الْخَيْرُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ. رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ،
وَاعْفُ وَتَكَرَّمْ، وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ، اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا
لَا نَعْلَمُ، اِنَّكَ اَنْتَ اللّٰهُ الْاَعَزُّ الْاَكْرَمُ. رَبَّنَا نَجِّنَا مِنَ
النَّارِ سَالِمِيْنَ غَانِمِيْنَ فَرِحِيْنَ مُسْتَبْشِرِيْنَ مَعَ عِبَادِكَ
الصّٰلِحِيْنَ مَعَ الَّذِيْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّيْنَ
وَالصّٰدِقِيْنَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصّٰلِحِيْنَ وَحَسُنَ اُولٰٓئِكَ
رَفِيْقًا، ذٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللّٰهِ وَكَفٰى بِاللّٰهِ عَلِيْمًا. اِنَّ
الصّٰفَّاءِ وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللّٰهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ اَوْ
اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ
خَيْرًا فَاِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ عَلِيْمٌ.

Allahu Ekber, Allahu Ekber, Allahu Ekber, Allah'ım! Bütün hamd ve senalar sanadır. Sabah akşam sana hamd eder ve seni her türlü noksan sıfatlardan tenzih ederim. Allah'ım! Senden başka ilah yoktur ve Sen zatınla teksin. Vaat ettiğini yerine getiren, kuluna yardım eden, hak düşmanlarını yok edensin. Allah'ım! Sen ezelisin ve ebedisin. Yaşamayı da ölümü de veren Sensin. Sen hep varsın. Bütün güzellikler Sendedir ve dönüş Sa-na'dır.

Rabbim! Günahlarımızı bağışla. Bize merhamet et. Bize ikram et. Bildiğimiz bilmediğimiz kusurlarımızı affet. Çünkü Sen mutlak güç, kerem sahibisin. Razi olduğun nebiler, sıdıklar, şehitler ve salih kulların hürmetine bizi cehennemden koru. Bu kurtuluş, Senin bize büyük lütfundur ve bizim yegâne sahibimiz Sensin.

İlâhi! Bize göz aydınlığı, deryalar gibi gönül genişliği, başkalarına yardım etme alışkanlığı, Hz. Muhammed'in güzelliğinden kalma tebessümler ver. Bizi cimrilikten, öfkeden, kıskançlıktan, kendini beğenme hastalığından koru. Bütün mü'min kardeşlerimizi sevmemizi nasip eyle. Bizi sevmeyen ve bize acımayan insanları başımıza musallat etme. Sevdiklerini sevebilmeyi bizlere nasip eyle.

Şüphe yok ki, Safa ile Merve Allah'ın koyduğu nişanlardandır. Her kim Beytullah'ı ziyaret eder veya umre yaparsa onları tavaf etmesinde bir günah yoktur. Her kim bir iyilik yaparsa Allah kabul eder ve yapılanı bilir.

Sa'yin 2. Şavtında Okunacak Dua;

اَللّٰهُ اَكْبَرُ، اَللّٰهُ اَكْبَرُ، اَللّٰهُ اَكْبَرُ، اَللّٰهُ اَكْبَرُ كَبِيْرًا وَالْحَمْدُ
لِلّٰهِ كَثِيْرًا وَسُبْحَانَ اللّٰهِ بُكْرَةً وَّاَصِيْلًا. رَبَّنَا اِنَّا سَمِعْنَا
مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْاِيْمَانِ اَنْ اٰمِنُوْا بِرَبِّكُمْ فَاٰمَنَّا رَبَّنَا
فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَا وَكْفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْاَبْرَارِ.
رَبَّنَا وَاٰتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلٰى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ
الْقِيَامَةِ اِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيْعَادِ. رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا
وَلِاِخْوَانِنَا الَّذِيْنَ سَبَقُوْنَا بِالْاِيْمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي
قُلُوْبِنَا غِلًا لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا رَبَّنَا اِنَّكَ رَؤُوْفٌ رَّحِيْمٌ. رَبِّ
اغْفِرْ وَاَرْحَمْ، وَاغْفُ وَتَكْرَّمْ وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ،
اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا لَا نَعْلَمُ اِنَّكَ اَنْتَ اللّٰهُ الْاَعَزُّ الْاَكْرَمُ. اِنَّ
الصُّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللّٰهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ اَوْ
اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ
خَيْرًا فَاِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ عَلِيْمٌ.

Allahu Ekber, Allahu Ekber, Allahu Ekber, Allah'ım! Bütün hamd ve senalar sanadır. Sabah akşam Sana hamd eder ve Seni her türlü noksan sıfatlardan tenzih ederim. Allah'ım: "Bana dua edin kabul edeyim." buyurdun. Emrettiğin gibi sana dua ediyoruz vaat ettiğin üzere kabul buyur. Şüphesiz sen vadinden dönmezsın. Vâdettiklerini de ikram et ve kıyamet gününde bizi rezil-rüsvey etme.

Rabbimiz! Sana yöneldik, sana teslim olduk ve dönüşümüz sanadır. Rabbimiz! Bizi ve bizden önce inanmış olanları bağışla. Kalplerimizde müminlere karşı kin bırakma. Rabbimiz! Şüphesiz sen çok şefkatlisin. "Rabbim! Günahlarımızı bağışla. Bildiğimiz ve bilmediğimiz bütün kusurlarımızı affet. Çünkü Sen kerem sahibisin"

Ey kutlu Kâbe'nin Rabbi! Bütün çaresizlerin yardımcısı ve bütün gariplerin tek sahibi! Bakma isyanlarımıza, kızma günahlarımıza, rahmet et, mağfiret et yâ Rabbi. Açlıkla kıtlıkla yoklukla güç yetmeyen afetlerinle bizleri imtihan etme. Her türlü acılardan ve korkulardan bizleri muhafaza eyle. Bütün mü'minleri her türlü kötülerden ve kötülüklerden muhafaza eyle.

Şüphesiz yok ki, Safa ile Merve Allah'ın koyduğu nişanlardandır. Her kim Beytullah'ı ziyaret eder veya umre yaparsa onları tavaf etmesinde kendisine bir günah yoktur. Her kim gönüllü olarak bir iyilik yaparsa şüphesiz Allah kabul eder ve yapılına hakkıyla bilir.

Sa'yin 3. Şavtında Okunacak Dua;

اَللّٰهُ اَكْبَرُ، اَللّٰهُ اَكْبَرُ، اَللّٰهُ اَكْبَرُ، اَللّٰهُ اَكْبَرُ كَبِيْرًا
وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ كَثِيْرًا وَسُبْحَانَ اللّٰهِ بُكْرَةً وَّاَصِيْلًا. رَبَّنَا
اَتِمِّمْ لَنَا نُورَنَا وَاغْفِرْ لَنَا اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ.
رَبِّ اغْفِرْ وَاَرْحَمْ، وَاَعْفُ وَتَكَرَّمْ وَتَجَاوَزْ عَمَّا
تَعْلَمُ، اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا لَا نَعْلَمُ، اِنَّكَ اَنْتَ اللّٰهُ الْاَعَزُّ
الْاَكْرَمُ. رَبِّ زِدْنِيْ عِلْمًا وَلَا تُزِغْ قَلْبِيْ بَعْدَ اِذْ
هَدَيْتَنِيْ، وَهَبْ لِيْ مِنْ لَّدُنْكَ رَحْمَةً اِنَّكَ اَنْتَ
الْوَهَّابُ. لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ سُبْحَانَكَ اِنِّيْ كُنْتُ مِنَ
الظَّالِمِيْنَ. اِنَّ الصِّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللّٰهِ فَمَنْ
حَجَّ الْبَيْتَ اَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ يَطَّوَّفَ
بِهَمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَاِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ عَلِيْمٌ.

Allahu Ekber, Allahu Ekber, Allahu Ekber, Allah'ım! Bütün hamd ve senalar sana olsun. Sabah akşam sana hamd eder ve seni her türlü noksan sıfatlardan tenzih ederim.

Rabbimiz günahlarımızı bağışla, bizi nurlandır, inanıyorum ki sen herşeye kâdirsin. Allah'ım! Senden hayırlar ve güzellikler istiyorum, günahlarım için tövbe ediyorum. Bana da merhamet eyle. Rabbim! İlmimi ziyade eyle, kalbimi hidayet üzere kıl ve yanlış yaptıрма. Bana yüce zatından rahmet lütfeyle, şüphesiz ki Sen çok hibe edensin.

Rabbimiz! Senden kalb-i selim ve doğruyu söyleyen lisan isteriz. Bütün günahlarımızı bağışlamanı istiyoruz. Senden öyle geniş bir rahmet isteriz ki sen onunla kalbimizi hidayete yöneltir, işlerimizi yoluna kor, her türlü kötülüklerden bizleri korursun.

“Duanız olmasa Rabbiniz sizi ne yapsın.” diyen Sensin. “Dua edin, duanıza cevap vereyim.” diyen de Sensin. Hazinesleri sonsuz olan da Sensin. Bize rahmetini yağdır, bizlere, seni sevecek yürekler ver Allah'ım.

Şüphe yok ki, Safa ile Merve Allah'ın koyduğu nişanlardandır. Her kim Beytullah'ı ziyaret eder veya umre yaparsa onları tavaf etmesinde kendisine bir günah yoktur. Her kim gönüllü olarak bir iyilik yaparsa şüphesiz Allah kabul eder ve yapılanı hakkıyla bilir.

Sa'yin 4. Şavtında Okunacak Dua;

اَللّٰهُ اَكْبَرُ، اَللّٰهُ اَكْبَرُ، اَللّٰهُ اَكْبَرُ، اَللّٰهُ اَكْبَرُ كَبِيْرًا وَالْحَمْدُ
لِلّٰهِ كَثِيْرًا وَسُبْحَانَ اللّٰهِ بُكْرَةً وَّاَصِيْلًا. اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ
اَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا تَعْلَمُ، وَاَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا تَعْلَمُ،
وَاَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ مَا تَعْلَمُ، اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلَامُ
الْغُيُوْبِ. اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْئَلُكَ كَمَا هَدَيْتَنِيْ لِلْاِسْلَامِ اَنْ
لَا تُنْزِعَهُ مِنِّيْ حَتّٰى تَتَوَفَّاهُ وَاَنَا مُسْلِمٌ. اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ
فِيْ قَلْبِيْ نُورًا، وَفِيْ سَمْعِيْ نُورًا، وَفِيْ بَصَرِيْ نُورًا.
اَللّٰهُمَّ اشْرَحْ لِيْ صَدْرِيْ، وَيَسِّرْ لِيْ اَمْرِيْ، رَبِّ اغْفِرْ
وَارْحَمْ، وَاغْفُ وَتَكْرَّمْ وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ، اِنَّكَ
تَعْلَمُ مَا لَا نَعْلَمُ اِنَّكَ اَنْتَ اللّٰهُ الْاَعَزُّ الْاَكْرَمُ. اِنَّ
الصُّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللّٰهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ اَوْ
اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ
خَيْرًا فَاِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ عَلِيْمٌ.

Allahu Ekber, Allahu Ekber, Allahu Ekber, Allah'ım! Bütün hamd ve senalar Sana olsun. Sabah akşam Sana hamd eder ve Seni her türlü noksan sıfatlardan tenzih ederim.

Allah'ım! Senin bildiğin bütün hayırları istiyorum ve bütün şerlerden de Sana sığınıyorum. Sence malum olan bütün günahlarım için mağfiretini diliyorum. Çünkü gaybı her yönüyle yalnızca Sen bilirsin.

Allah'ım! Hidayete beni kavuşturduğun gibi ruhumu teslim edinceye kadar beni İslamda daim eyle. Allah'ım! Kalbime, anlayışıma ve görüşüme nurunla istikamet ver. Gönlümü hakka açıkeyle. İşlerimin bozulmasından ve kabir azabından Sana sığınıyorum.

Çocuklarımız senin emanetin. Onları senin yolunun yolcuları, Senin sevginin sevdalıları yap. Bizim yüzümüzden onlara dünya ve ahirette mahrumiyet yaşatma Rabbim.

Şüphe yok ki, Safa ile Merve Allah'ın koyduğu nişanlardandır. Her kim Beytullah'ı ziyaret eder veya umre yaparsa onları tavaf etmesinde kendisine bir günah yoktur. Her kim gönüllü olarak bir iyilik yaparsa şüphesiz Allah kabul eder ve yapılanı hakkıyla bilir.

Sa'yin 5. Şavtında Okunacak Dua;

اَللّٰهُ اَكْبَرُ، اَللّٰهُ اَكْبَرُ، اَللّٰهُ اَكْبَرُ، اَللّٰهُ اَكْبَرُ كَبِيْرًا وَالْحَمْدُ
لِلّٰهِ كَثِيْرًا وَسُبْحَانَ اللّٰهِ بُكْرَةً وَّاَصِيْلًا. سُبْحَانَكَ
مَا عِبَدْنَاكَ حَقَّ عِبَادَتِكَ يَا اَللّٰهُ، سُبْحَانَكَ مَا ذَكَّرْنَاكَ
حَقَّ ذِكْرِكَ يَا اَللّٰهُ، سُبْحَانَكَ مَا شَكَرْنَاكَ حَقَّ شُكْرِكَ
يَا اَللّٰهُ، سُبْحَانَكَ مَا اَعْلَى شَأْنِكَ يَا اَللّٰهُ. رَبِّ اغْفِرْ
وَارْحَمْ، وَاعْفُ وَتَكَرَّمْ، وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ، اِنَّكَ
تَعْلَمُ مَا لَا نَعْلَمُ اِنَّكَ اَنْتَ اللّٰهُ الْاَعَزُّ الْاَكْرَمُ. اَللّٰهُمَّ
حَبِّبْ اِلَيْنَا الْاِيْمَانَ وَزَيِّنْهُ فِى قُلُوْبِنَا، وَكَرِّهْ اِلَيْنَا
الْكُفْرَ وَالْفُسُوْقَ وَالْعِصْيَانَ، وَاجْعَلْنَا مِنَ الرّٰشِدِيْنَ.
اَللّٰهُمَّ قِنِىْ عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ. اِنَّ الصّٰفَا
وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللّٰهِ، فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ اَوْ اعْتَمَرَ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا، وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا
فَاِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ عَلِيْمٌ.

Allahu Ekber, Allahu Ekber, Allahu Ekber, Allah'ım! Bütün hamd ve senalar Sanadır. Sabah akşam Sana hamd eder ve Seni her türlü noksan sıfatlardan tenzih ederim.

Allah'ım! Sana hakkıyla ibadet edemedik. Sen her türlü eksiklik ve kusurdan uzaksın. Sana hakkıyla şükredemedik. Senin şanın yücedir. Günahlarımızı bağışla. Bize merhamet et. Bize ikram et. Bizim bildiğimiz ve bilmediğimiz bütün kusurlarımızı affet. Çünkü Sen mutlak güç, kerem ve ihsan sahibisin”

Allah'ım! Bize imanı sevdire, kalplerimizi iman ile süsle. Sana isyanı ve günahları çirkin göstererek bizi koru. Kıyamet gününde beni azabından koru. Beni hidayetinde daim kıl. Günahlardan uzak olmakla temizle. Dünya ve ahirette beni bağışla.

Af yağmurunu sağnak sağnak ver bize
Cennet yolunu adım adım ser bize,
Nur perdelerin kanat kanat ger bize,
Mahşer günü, bizi utandırma yâ Rabbi.
Senin yüce kelimini baş tacı edenlere,
Şu anda huzurunda el açan bedenlere,
Ve Hz.Muhammed'in izinden gidenlere,
Cennet anahtarlarını ihsan eyle yâ Rabbi

Şüphesiz yok ki Safa ile Merve Allah'ın koyduğu nişanlardandır. Her kim Beytullah'ı ziyaret eder veya umre yaparsa onları tavaf etmesinde kendisine bir günah yoktur. Her kim bir iyilik yaparsa şüphesiz Allah kabul eder ve yapılanı hakkıyla bilir.

Sa'yin 6. Şavtında Okunacak Dua;

اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا وَالْحَمْدُ
لِلَّهِ كَثِيرًا وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا. لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَحْدَهُ، صَدَقَ وَعْدُهُ، وَنَصَرَ عَبْدُهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ
وَحْدَهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ مُخْلِصِينَ لَهُ
الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ. اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ كَالَّذِي
نَقُولُ وَخَيْرًا مِّمَّا نَقُولُ. اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ رِضَاكَ
وَالْجَنَّةَ، وَاَعُوْذُ بِكَ مِنْ سَخِطِكَ وَالنَّارِ، وَمَا يُقَرِّبُنِيْ
اِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ اَوْ فِعْلٍ اَوْ عَمَلٍ. اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَعُوْذُ بِكَ
مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، رَبِّ اغْفِرْ وَاَرْحَمْ، وَاغْفُ وَتَكْرَّمْ
وَتَجَاوِزْ عَمَّا تَعْلَمُ، اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا لَا نَعْلَمُ اِنَّكَ اَنْتَ
اللَّهُ الْأَعَزُّ الْأَكْرَمُ. اِنَّ الصِّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ
فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ اَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ يَطَّوَّفَ
بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَاِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ.

Allahu Ekber, Allahu Ekber, Allahu Ekber, Allah'ım! Bütün hamd ve senalar Sana'dır. Sabah akşam Sana hamd eder ve Seni her türlü noksan sıfatlardan tenzih ederim. Allah'ım! Sen birsin ve Senden başka ilah yoktur. Vaad ettiğini yerine getiren, Hak düşmanlarını mağlub eden Sensin.

Allah'ım! Senden başka ilah yoktur. Yalnız Sana kulluk ve yalnız Sana ibadet ederiz. Senden hidayet, takva ve iffet istiyorum. Cennetini istiyor, cehennem ateşinden sana sığınıyorum. Allah'ım! Senin nurunla doğruyu bulduk. Lütfunla zengin olduk. Senin nimetlerin ve ikramınla hayat bulduk. Kabir azabından ve hataya düşmekten sana sığınıyoruz. Bizi cennetinle mükâfatlandır. Günahlarımızı bağışla. Bize merhamet et. Bize ikram et.

Sevdiklerimi geride bıraktım. Günahlarıma ağlamaya, pişerek olgunlaşmaya geldim. Rahmet denizinde yıkanmaya geldim. Biz biçareyiz, Sen tek çaresin.

Şüphe yok ki Safa ile Merve Allah'ın koyduğu nişanlardandır. Her kim Beytullah'ı ziyaret eder veya umre yaparsa onları tavaf etmesinde kendisine bir günah yoktur. Her kim gönüllü olarak bir iyilik yaparsa şüphesiz Allah kabul eder ve yapılanı hakkıyla bilir.

Sa'yin 7. Şavtında Okunacak Dua

اَللّٰهُ اَكْبَرُ، اَللّٰهُ اَكْبَرُ، اَللّٰهُ اَكْبَرُ، اَللّٰهُ اَكْبَرُ كَبِيْرًا وَالْحَمْدُ
لِلّٰهِ كَثِيْرًا وَسُبْحَانَ اَللّٰهِ بُكْرَةً وَّاَصِيْلًا. اَللّٰهُمَّ حَبِّبْ
اِلَيْنَا الْاِيْمَانَ وَزَيِّنْهُ فِى قُلُوْبِنَا، وَكَرِّهْ اِلَيْنَا الْكُفْرَ
وَالْفُسُوْقَ وَالْعِصْيَانَ، وَاجْعَلْنَا مِنَ الرَّاشِدِيْنَ. رَبِّ
اغْفِرْ وَاَرْحَمْ، وَاعْفُ وَتَكَرَّمْ، وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ،
اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا لَا نَعْلَمُ، اِنَّكَ اَنْتَ اَللّٰهُ الْاَعَزُّ الْاَكْرَمُ.
اَللّٰهُمَّ اخْتِمِ بِالْخَيْرَاتِ اَجَالَنا، وَحَقِّقْ بِفَضْلِكَ
اَمَالَنا، وَسَهِّلْ لِئُلُوْغِ رِضَاكَ سُبُلَنَا، حَسِّنْ فِى جَمِيْعِ
الْاَحْوَالِ اَعْمَالَنا. اَللّٰهُمَّ تَوَفَّنَا مُسْلِمِيْنَ وَالْحَقِّقْنَا
بِالصّٰلِحِيْنَ غَيْرِ خَزَايَا وَلَا مَفْتُوْنِيْنَ. رَبِّ يَسِّرْ وَلَا
تُعَسِّرْ، رَبِّ اَتِمِّمْ بِالْخَيْرِ. اِنَّ الصّٰفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ
شَعَائِرِ اَللّٰهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتِ اَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ
اَنْ يَطُوْفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَاِنَّ اَللّٰهَ شَاكِرٌ
عَلِيْمٌ.

Allahu Ekber, Allahu Ekber, Allahu Ekber, Allah'ım! Bütün hamd ve senalar sana olsun. Sabah akşam sana hamd eder ve seni her türlü noksan sıfatlardan tenzih ederim. Allah'ım! Bize imanı sevdire, kalplerimizi iman ile süsle. Seni inkârı, sana isyanı ve günahları çirkin göstererek bizi doğru yolda olanlardan eyle.

Rabbim! Günahlarımızı bağışla. Bize merhamet et. Bize ikram et. Bizim bildiğimiz ve bilmediğimiz bütün kusurlarımızı biliyorsun, bunları affet. Çünkü Sen kerem sahibisin. Allah'ım! Her türlü sıkıntılardan sana sığınıyoruz. Müslüman olarak ruhumuzu al ve salih kullarına bizi de ilhak eyle. Allah'ım! Kolaylaştır, zorlaştırma, her şeyimizin hayırlı olmasını nasip eyle.

Allah'ım! İslâma ve müslümanlara yardım eyle. Vatanımızı ve milletimizi her türlü tehlikelerden koru. Annemizi, babamızı ve bütün mü'minleri bağışla. Ailemize, akrabalarımıza ve bizden devam edecek nesillerimize, burada bulunan, bulunmayan bütün müslüman kardeşlerimize rahmetinle muamele eyle yâ Rabbi.

Şüphesiz ki Safa ile Merve Allah'ın koyduğu nişanlardandır. Her kim Beytullah'ı ziyaret eder veya umre yaparsa onları tavaf etmesinde kendisine bir günah yoktur. Her kim gönüllü olarak bir iyilik yaparsa şüphesiz Allah kabul eder ve yapılına hakkıyla bilir.

Sa'yin Sonunda Okunacak Dua;

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا وَعَافِنَا وَاعْفُ عَنَّا، وَعَلَى طَاعَتِكَ
وَشُكْرِكَ أَعْنَا، وَعَلَى غَيْرِكَ لَا تَكِلْنَا، وَعَلَى الْإِيمَانِ
وَالْإِسْلَامِ الْكَامِلِ جَمِيعًا تَوَفَّنَا، وَأَنْتَ رَاضٍ عَنَّا.
اَللّٰهُمَّ ارْحَمْنِيْ بِتَرْكِ الْمَعَاصِيْ اَبَدًا مَا اُبْقَيْتَنِيْ،
وَارْحَمْنِيْ اَنْ اَتَكَلَّفَ مَا لَا يَغْنِيْنِيْ، وَاَرْزُقْنِيْ حُسْنَ
النَّظَرِ فِيمَا يُرْضِيْكَ عَنِّيْ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ.

Rabbimiz! İbadet ve taatlerimizi kabul eyle. Bize sıhhat, afiyet ver ve bizi bağışla. Sana hakkıyla ibadet etmemiz için bize güç ver. Bizi senden başkasına muhtaç eyleme. Bizden razı olarak kâmil iman ve İslam üzere dünya hayatımızı tamamlamayı ve sana dönmemizi nasip eyle.

Allah'ım bana hayat boyu günahlardan, faydasız ve boş şeylerden uzak kalmam için yardım eyle. Ey merhametlilerin en merhametlisi Allah'ım! İyi ve hayırlı şeyleri güzel göstererek benden razı olacağın şekilde yapmamı nasip eyle.

İrciî davetin geldiğinde bizlere ölümlerin en güzeli olan, dilimizde Kelime-i şehâdet ile sana gelmeyi bizlere nasip nasip eyle yâ Rabbi. Sana açılan eller hürmetine, seni zikreden diller hürmetine, Kâbe hürmetine, dualarımızı kabul eyle, umremizi mebrur eyle yâ Rabbi.

Medine'ye girişte okunacak dua;

اَللّٰهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا اَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَاَرْزُقْنَا مَا رَزَقْتَهُ
اَوْلِيَائَكَ وَاَهْلَ طَاعَتِكَ وَاغْفِرْ لَنَا وَاَرْحَمْنَا يَا خَيْرَ
مَسْئُوْلٍ.

Allah'ım! Bize rahmet kapılarını aç. Veli kullarına ve sana itaat edenlere lütfettiklerini bize de lütfet. Bizi bağışla ve bize merhamet et, dua edilenlerin en hayırlısı olan Rabbimiz.

Resulullah (sav)'i Ziyaret ederken;

اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ اَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ.
اَلصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللهِ.
اَلصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيْبَ اللهِ.
اَلصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللهِ.
اَلصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِيْنَ.
اَلصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْمُرْسَلِيْنَ.
اَلصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَاتَمَ النَّبِيِّيْنَ.

Es-Salâtu ves-Selâmu aleyke yâ Rasûlallâh.
Es-Salâtu ves-Selâmu aleyke yâ Habîballâh.
Es-Salâtu ves-Selâmu aleyke yâ Nebiyyallâh.
Es-Salâtu ves-Selâmu aleyke yâ Rahmeten lilâlemîn.
Es-Salâtu ves-Selâmu aleyke yâ Seyyidel Mürselîn.
Es-Salâtu ves-Selâmu aleyke yâ Hâtemen Nebiyyîn.

Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun ey Nebi! Allah'ın rahmeti ve selamı üzerine olsun ey Allah'ın Resulü! Allah'ın rahmeti ve selamı üzerine olsun ey Allah'ın Habibi! Allah'ın rahmeti ve selamı üzerine olsun ey Allah'ın Elçisi! Allah'ın rahmeti ve selamı üzerine olsun ey âlemlere rahmet olarak gönderilen! Allah'ın rahmeti ve selamı üzerine olsun ey Peygamberlerin efendisi! Allah'ın rahmeti ve selamı üzerine olsun.

Hız. Ebu Bekir (r.a.)'i Selamlama;

Es-Selâmu aleyke yâ Ebâ Bekri's-Sıddîyk. Es-Selâmu aleyke yâ Halîfete Resûlillâh. Ey Ebu Bekri's-Sıddık, selam üzerine olsun! Ey Peygamberin halifesi, selam üzerine olsun! Ey Peygamberin arkadaşı, selam üzerine olsun! Allah, seni en güzel şekilde mükâfatlandırsın. Allah'ın selamı rahmeti ve bereketi üzerine olsun. Allahım! Ondan razı ol. Derecesini yükselt. Makamını mübarek kıl. Mükâfatını bol eyle.”

Hız. Ömer (r.a.)'i Selamlama;

Es-Selâmu aleyke yâ Emiral müminin, yâ Ömer'ül-Fâruk. Es-Selâmu aleyke yâ Halîfete Rasûlillâh.

Es-Selâmu aleyke yâ muzhiral-İslâm.

Yâ Hazreti Muhammed (NA'T-I ŞERİF)

Arş'ın kubbelerine, adı nurla yazılan,
İsmi semada Ahmed, yerde Muhammed olan
Yedi katlı göklerde, Hak Cemâli'ni bulan,
Evvel-Ahır yolcusu Yâ Hazreti Muhammed.

Sağnak nur yağmurları, inerken yedi kattan,
O gece, sendin gelen, ezel kadar uzaktan,
Melekle, her zerreye müjde verirken Hak'tan
O gece sendin gelen Yâ Hazreti Muhammed.

Sana şahit, sonsuzlar, ezelden beri her an,
Sana şahit, ayetler, her zerre ve her mekân,
Senden uzak kalmaya, nasıl dayanır ki can?
Sen her canda canansın, Yâ Hz. Muhammed.

Mi'rac gecesi, bir bir, açılıyorken gökler,
Seni selâmlıyorken, her katta peygamberler,
Öyle bir an geldi ki; durdu bütün melekler,
Hakk'a yalnız yürüdün, Yâ Hz. Muhammed.

Gönül gözü görmeyen, can gözünü neylesin,
Dünyada dönmeyen dil mahşerde ne söylesin
Allah, bütün beşeri, ümmetinden eylesin,
Sancağının altında, Yâ Hz. Muhammed.

Biliriz ki; hükmü yok, bu dünya nimetinin,
Gönüldür, sermayesi, ahiret servetinin,
Sana Salât ve Selâm, gönderin ümmetinin,
Cennetler şahidi ol, Yâ Hz. Muhammed.

Cengiz NUMANOĞLU

Beytullah'ta Ben

Bir sancak altında, kaç milyon insan,
Ne tenleri benzer, ne dilde lisan.
Olmuşlar.. tek yürek, tek bedende can;
İnsanlığı gördüm, Beytullah'ta ben.

Yedi bağın gülü, aynı destede,
Yetmişiki millet, aynı listede,
Kaç milyon "Amin" der, aynı bestede;
Tevhidle haşroldum, Beytullah'ta ben.

Okyanuslar aşmış, gelmiş nicesi,
Aç, susuz, uykusuz, gündüz gecesi.
Her nefes, dilinde Kur'an hecesi;
Sevdâlılar gördüm.. Beytullah'ta ben.

Rabbin, o davetli misafirleri;
Doldurmuş, Mekke'de her karış yeri.
Dillerinde dinmez, "LEBBEYK" sesleri,
Arş'a yollar gördüm, Beytullah'ta ben.

Bir damla misali, kapılmış sele;
Zengin, fakir, paşa, nefer elele.
Yanyana secde eder, sultanla köle;
Mahşerle tanıştım, Beytullah'ta ben.

Melekler almışlar, şölenden payı;
Sarmışlar.. Kâbe’de bütün semayı.
Kalem anlatamaz, bu ictimayı,
Aciz bir kul oldum, Beytullah’ta ben.

Yaş desem, yaş değil, gözlerden akan,
Bir sel ki; günahlar bendini yıkan.
Kâbe göklerinden, semaya çıkan;
Merdivenler gördüm, Beytullah’ta ben.

Dağlar, taşlar, secde gelmiş kavrulur,
Kum tanesi, “Allah” diye savrulur.
Göz nereye baksa, Rahmanı bulur,
Ne zikirler duydum, Beytullah’ta ben.

Bir zaman derdim ki: “Yâ Rabbi neden,
Bir daha istiyor, bir kere giden?”
Meğer bilemezmiş, insan gitmeden;
Aldım cevabımı, Beytullah’ta ben.

Gördüm ki; bu dünya bir oyalanma,
Halime bakıp da, mutluyum sanma.
Bedenim Kâbe’den uzakta amma;
Gönlümü bıraktım, Beytullah’ta ben.

Cengiz NUMANOĞLU

BİBLİYOGRAFYA

ABBAS KERRÂRE; Mekke-Medine Tarihi ve Hac, (Terc.Abdullah ÖZ) Şamil Yayınevi, İstanbul, 1982

ACLUNİ, İsmail b.Muhammed el-Acluni; Keşfu'l-Hafa.II, Beyrut,1988.

AHMED B.HANBEL;(ö.241/855), Müsned, c.I-IV, Beyrut, 1978

ATİK, Nahit;“Çağrına Geldik Yâ Rab, Yalova,1998.

AY, Mehmet Emin; “Beyaz Yolculuk” Yeni Dünya Dergisi, sy: 31, İstanbul,1996.

BURSALI, M.Necati; Anadolu Evliyalari, c.1, Tuğra Neşriyat, İstanbul, 1992.

DÜZDAĞ, M.Erkuğrul; Peygamber Efendimiz (Ahmet Cevdet PaşaMuallim Mahir İz) İst.2002

EFE, Ahmet; Hz.Peygambere Na't'lar.Türkiye Diyanet VakfıYayınları, Ankara,1997.

ERDAĞI, Sadık;“Sure alayı ileniliyor” Sea Life Aylık Dergi, Şubat-2002-İst.
er-RAZİ, Fahrudin Ebu Abdullah Muhammed b.Ömer;(ö.606/1209), Mefatihul-Gayb.C.I-XXXII,Mısır.

ESAD, Mahmud; Tarih-i Dini İslâm, (A.Lütfi KAZANCI-Osman KAZANCI), Marifet Yayınları, İstanbul, 1995.

et-TABERİ, Muhammed b. Cerir;(ö.310/922), Tefsiru't-Taberi, Mısır, 1903.

GÜÇ, Ahmet;“İlahi Dinlerde Kible anlayışı ve uygulamaları” Diyanet İlmi Dergi, c.39, sy.2, Ankara-2003

GÜNALTAY, M.Şemseddin; Hurafeler ve İslam Gerçeği, Marifet Yayınları,İstanbul, 1997.

HAMO Mahmut Muhammed, Mekke-i Mükەرreme Tarihi, Mekke-21010, (Terc.Mustafa Nalbant)

HARMAN, Ömer Faruk;“Hac” Mad. İslamAnsiklop. c.14, Türkiye Diyanet Vakfı yayınları, İstanbul,1996.

İSLAMOĞLU, Mustafa; Hac Risalesi, Denge Yayınları, İst.1998

KANDEMİR, Feridun;“Peygamber Gölgesinde Son Türkler” Yağmur Yayınları, İsanbul,1999.

KAPLAN, Sadettin; Hz.Peygambere Na't'lar, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara,1997.

KAZANCI, Ahmet Lütfi; Peygamberler Tarihi, c.1, Nil Yayınları, İstanbul, 1997.

KILIÇ, Sadık; “Kâbe'deki Sembolizm Üzerine Bir Deneme”İslami Araştırmalar Dergisi, Sy:5, Ekim-1987, Ankara.

KOÇYİĞİT, Talat; Hutbeler, Sohbetler, Va'z ve Nasihatler, KılıçYayınları, Ankara, 1995.

KÖKSAL, M.Asım; Dini ve Ahlâki Sohbetler, I-II, Türkiye DiyanetVakfı yayınları, Ankara,1994.

KURUCU, Ali Ulvi; Gecelerin Gündüzü, (Neşreden: M.Ertuğrul DÜZDAĞ), Marifet Yayınları, İst. 1994.

MARTİN LİNGS; Hz. Muhammedin Hayatı. İnsan yayınları. İstanbul-2006

ABDÜRREZZAK BEDR Abdulbasit, Medine-i Münevvere'nin Tarihi Eserleri, M.Münevver Araştırma Merkezi, (Terc. Ali Nar) Medine-2011

MİR ALİ SÜLEYMAN; Kutlu Şehir Medine, Nil Yayınları, İzmir, 1999.

MİRAS, Kâmil; Sahih-i Buhari Muhtasarı Tecrid-i Sarih Terceme ve Şerhi, İstanbul, 1948

NUMANOĞLU, Cengiz; Beytullah'ta Ben, Sahaflar Kitabevi. İst., 1993

OKUMUŞ, Fatih; Hz.Peygambere Na't'lar, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1997.

ŞERİATİ, Ali; Hacc, (Çeviren; Mustafa ÇOBAN), Özgün Yayıncılık, İstanbul, 1998.

ULUDAĞ, Süleyman; İslamda Emir ve Yasakların Hikmeti, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1995.

YÜCEL, İrfan; Hacı Adaylarına Özet Bilgi ve Dualar, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1987.

ZEREY, Nesrin; "Harameyn Armağanı" Altınoluk Dergisi, Sy:146, İstanbul, 1998.